

HEEMKUNDIGE KRING «OUD WACHTEBEKE»

Carte figurative van de prochie Wachtebeke
gedelineert en ghemacht by my onderschreven ghe-
swoerne Landmeter residentende binnen Wachtebeke naer
de waerachtighe ghelegenhheit ten versouwe van Eeren
Heere Prelael van Hildje van St. Pieters nevens Gheent
samen te valideren in Sijne Burchen mit Lancelot Irgens
den Grave van Waleu vintende de selve Carte ghelegent
in confirmatie van contracte in date 24. Maye 1578
aengeghaven te sichten den Clousteren van de Byloche
den Wapenclier van St. Pieters Clouster by Ghent na
Jans Steven van Idoghem my I condece desen 24
novembere 1618 drijvelsrecht Eeren van onderterent
P. De Vos met gelycke

Waarvan afschrift
Gent 24 maart 1618

Handwritten signature
71 van Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring "OUD-WACHTEBEKE"

18de Jaargang 1de kwartaal 1991

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9185 Wachtebeke, Tel. (091) 45 04 63

CHALDEEN IN WACHTEBEKE

Eloï, Eloï, lama sabaktani
Hoor, Hij roept om Elia.
Marcus 15, 34-35

Deze verkeerde interpretatie zouden de Chaldeese vluchtelingen die thans in Wachtebeke resideren alvast niet gemaakt hebben want zij spreken nog steeds het Aramees waarin Christus toen zijn klacht uitte.

Hoewel wij ons vooral onledig houden met heemkunde lijkt de komst van de twee Chaltese families ons toch te bijzonder om zulks ongemerkt te laten voorbijgaan. Er wordt immers zoveel over gepraat dat het misschien nuttig is om voor heden en toekomstenden enig feitenrelaas op punt te zetten.

Hoe komen zij hier in ons dorp terecht ?

Op 12 december had in de schoot van het C.M.B.V. (Christelijke Beweging voor Vrouwen uit de Midden-groepen) een voordracht plaats door "Artsen zonder Grenzen" over hun werk onder de politieke vluchtelingen in België. Hun schrijnend relaas over 'n overvol Klein Kasteeltje, het hokken in onbewoonbare krotten en metrogangen, waar de dokters dagelijks gratis consult houden, liet een verbijsterende indruk na zodat enkele welmenende dames besloten iets te doen om het lot van deze mensen te verzachten. Door bemiddeling van Artsen Zonder Grenzen werden twee Chaltese families naar Wachtebeke gehaald. Van de Pastoor kreeg men het leegstaande huis naast de Kring en talrijke mensen schonken meubels en huisraad. Op min dan geen tijd was alles klaar om de beide families te ontvangen. Twee gezinnen met elk vijf kinderen. Intussen hadden ook de media zich op dit evenement geworpen zover zelfs dat Wachtebeke ten voorbeeld werd gesteld voor de opvang van politieke vluchtelingen; naar achteraf blijkt, méér dan terecht. In Gent vond men een Iraaks student die Aramees sprak en elders een priester die bereidwillig als tolk fungeerden. De pro-

blemen waren immers legio. Spreken deden zij enkel Aramees, behalve één die wat Turks geleerd had in het leger, niemand van hen kon lezen en schrijven en zij kwamen uit een wereld die honderd jaar ten achter is op onze technische beschaving. Met bewonderenswaardige moed heeft een ploeg vrijwilligers, onder de onvermoeibare leiding van Mevr. Plompen, deze mensen opgevangen, ouders en kinderen leren lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de dagdagelijkse dingen zodat zij zich stilaan aanpassen aan onze moderne samenleving. Intussen werd door het Klooster het huis, waarin de pastoor tijdelijk zijn intrek had genomen, ter beschikking gesteld zodat beide gezinnen nu elk een eigen woning hebben.

Onvoorstelbaar waren de kleine en grote problemen die met deze opvang gepaard gingen. Zo kenden de Chaldeen geen electriciteit en moest hen gewezen worden op het gevaar van lampen, draden en stopkontakten. Koken kon eerst niet want een electrisch vuur was te gevaarlijk. Het OCMW heeft de eerste weken dan voor eten gezorgd. Winkelen kon slechts onder begeleiding want getallen en de waarde van het geld kenden ze niet. Ontelbaar zijn de anecdoten die verhaald kunnen worden over het leren fietsen, banden oppompen, het bezoek aan een moderne boerderij (waar Vital Herman nog steeds nachtmerries aan overhoudt) enz..

De kinderen zijn natuurlijk het vlugst ingeburgerd. Zij doen goed mee op school, leren behoorlijk, spelen en hebben reeds een hele vriendenkring opgebouwd. In hun onderhoud wordt voorzien door een toelage van het OCMW. Naarmate zij zich onze taal en leefgewoonten machtig maken hopen de mannen werk te vinden. Probleem hierbij is vooral hun volkomen gebrek aan enige technische kennis.

In principe zouden beide families slechts voor enkele maanden hier blijven maar alles laat voorzien dat Levent KARATAS, echtgenote Kitro en kinderen Er-can, Kemal, Aydin, Hazim en Ozcam die in de Kerkstraat wonen en Simun ADIKTI, echtgenote Meryem

en kinderen Hayat, Yuksel, Lutfiye, Ayvan en Nusret uit het Dorp, nog vele jaren ons lot zullen delen en niet meer zullen terugkeren naar hun land waar zij de laatste jaren niet zo'n gelukkige herinneringen aan overhouden.

DE CHALDEEN - EEN IETSJE GESCHIEDENIS.

Klein Azië was vòòr en in het begin van onze tijdrekening een zeer welvarend en hoogstaand culturele streek met het Babylon der Assyriërs, Mesopotamië, Byzantium en een welvarende handel met de halve, toen bekende wereld.

Uit deze streek stammen de Chaldeërs. Zij spraken het Aramees, een taal die sterk verbreid was tot in Israël toe. Bij de verspreiding van het Kristendom was Klein Azië één van de eerste gebieden waar deze nieuwe godsdienst een gewillig oor vond. Apostel Paulus en evangelist Lucas kerstenden dit land. Het is dus vanaf de eerste tijden dat de Chaldeërs zich bekeerden tot het Kristendom en zij zijn deze godsdienst steeds trouw gebleven. Met de komst van de Islam die stormenderhand het Arabisch schiereiland, Noord Afrika en Klein Azië veroverde, kwamen de Chaldeërs meer en meer in de verdrukking. Het Aramees werd verdrongen door het Arabisch en het Turks zodat het Aramees thans nog slechts door de Chaldeërs en, in enkele nevendialecten, door kleinere volkeren gesproken wordt. Jaren van vervolging zorgden ervoor dat de Chaldeërs zich terug trokken in de bergen van Turkije aan de grens met Iran en Irak. Met de onafhankelijkheidsstrijd van de Koerden die dit gebied bewonen zijn de Chaldeërs

helemaal in de verdrukking geraakt. Wegens de sporadische heibel met de Koerden oefent Turkije er een strenge repressie uit. Democratie en recht zijn immers niet de sterkste eigenschappen van dit immense land dat verwoede pogingen doet om aan te sluiten bij de E.E.G. maar in feite weinig met de Europese cultuur gemeen heeft. Onderwijs is er in de bergen niet, en zeker niet in het Aramees, de taal van de Chaldeërs die slechts voortleeft in de liturgie en mondeling overgeleverde verhalen. Daarbij komt nog dat, door de steeds bitsiger opstelling van de Islam, Turkije van oordeel is dat iedere Turk maar Islamiet moet zijn. Geen wonder dus dat onze vluchtelingen, hoewel van Turkse nationaliteit, in geen geval als Turk willen versleten worden. Het woord alléén al doet hun haren ten berge rijzen. Hun dorpje HARBUL, op 'n 10tal kilometer van de Iraakse grens, bestond voornamelijk uit landbouwers, doodarme schapen en geitenboertjes verstoken van alle comfort in dit ruwe berglandschap. 's Nachts gebrandschat door het Koerdisch verzet en overdag gepest door de politie zijn de families LEVENT en KARATAS uiteindelijk als een der laatsten hun dorp ontvlucht.

In België, een katholiek land waar 'n neef ook zijn toevlucht had gezocht, zouden zij wellicht beter af zijn. Via Istanboel zijn zij in Duitsland geraakt tot in Stuttgart een bereidwillige ziel hen meegenomen heeft naar Brussel. Berooid kwamen zij hier terecht in overvolle opvangcentra en metrogangen. Uiteindelijk was het lot hen toch gunstig en voor hen is de Kristelijke naastenliefde in elk geval geen ijdel woord meer.

C. David

DE STAAT VAN ONZE BEVOLKING

GEBOORTEN 4de KWARTAAL 1990

VAN HIMME BRAM, zoon van Eric en van Thys Christine, Oudeburgse Sluis, 16, Gent 17.10.1990
 WILLEMS JASMINE, dochter van Jan en van Vanden Neucker Isabella, Akkerstraat, 19, Eeklo 19.10.1990
 WILLEMS ANNELIES, dochter van Jan en van Vanden Neucker Isabella, Akkerstraat, 19, Eeklo 19.10.1990
 DE SMET DAVY, zoon van Peter en van Dielman Brigitte, Papdijk, 19, Lokeren 23.10.1990
 LATAIRE SARAH, dochter van Patrick en van De Kerpel Marleen, Kalve, 39, Gent 29.10.1990
 DE WAELE CHARLOTTE, dochter van Luc en van De Bruycker Mireille, Potterhoek, 6, Aalst 01.11.1990
 DE BACKER TESSA, dochter van Johan en van Elegheert Marleen, Bosstraat, 3, Lokeren 08.11.1990
 VAN DER SYPT STIJN, zoon van Lieven en van Vercruysse Lieve, Dorp, 94/96, Gent 13.11.1990
 VISPOEL STEFANIE, dochter van Dirk en van Stevelinck Brenda, Langelede, 53, Gent 19.11.1990
 VAN DEN HENDE SANDER, zoon van Luc en van Van Haverbeke Caroline, Langelede, 109, Gent 26.11.1990
 BAUWENS GAETAN, zoon van Alain en van Ceuninck Cathy, Overslagdijk, 11, Gent 28.11.1990
 GEIRNAERT TALIA, dochter van Geert en van Pringle Pauline, Merelstraat, 60, Gent 05.12.1990
 DE CONINCK LORENZO, zoon van Dirk en van Albers Carine, Peene, 34, Gent 05.12.1990
 DOSSCHE THALIA, dochter van Johan en van L'Ecluse Sabine, stationsstraat, 161, Gent 13.12.1990

HUWELIJKEN 4de KWARTAAL 1990

05.10.1990
 SEYSSENS ARTHUR, Groenstraat, 4, Wachtebeke
 wauters fabienne, Groenstraat, 4, Wachtebeke
 19.10.1990
 VAN LANDEGHEM GUY, Knotwilgenlaan, 22 Wondelgem
 VERSWALM MIA, Langelede, 71 Wachtebeke
 19.10.1990
 VAN DEN BOSSCHE HUBERT, Heidestraat, 34 Moerbeke
 Waas
 DOSSCHE SANDRA, Gladiolenlaan, 21 Wachtebeke
 25.10.1990
 BEEL GUY, Skiweg, 3 Gent
 POUILLIER CAROLINE, Peene, 7 Wachtebeke
 26.10.1990
 RYCKAERT DOMINIQUE, K. Van Renterghemstraat, 30 St.
 Amandsberg
 REYNAERT HILDA, Groenstraat, 47 Wachtebeke
 09.11.1990
 VAN HOEY MARC, Burg. Van Ackerwijk, 216 Zele
 MICHIELS PETRA, Schoolstraat, 22 Wachtebeke
 01.12.1990
 DE CONINCK ERIC, Groenstraat, 21 Wachtebeke
 DRIEGHE ELSIE, Groenstraat, 21 Wachtebeke
 22.12.1990
 STIEVENARD THIERRY, Rue de L'Hocaille 15/106 Ottignies
 SCHEIRE ANN, Melkerijstraat, 2 Wachtebeke

OVERLIJDENS 4de KWARTAAL 1990

FOLRICHARD, ongh. 82 jaar, Godshuisstraat, 13, Wachtebeke
 05.10.1990

BLOMME HENDRIK, echtg. Pede Katrien, 37 jaar, Groenstraat, 32, Nevele 07.10.1990
 DE LAETER GABRIELLE, wed. Ducoffre Fernand, 84 jaar, Meersstraat, 31, Sint-Niklaas 08.10.1990
 DE ROECK JIMMY, ongh. 7 jaar, Langelede, 75, Wachtebeke 18.10.1990
 DELSAERT CELINA, echtg. Verhegge Cyriel, 83 jaar, Langelede, 153, Gent 21.10.1990
 VAN POUCKE FRANCISCUS, wedn. De Clercq Magdalena, 94 jaar, Krokussenlaan, 9, Zelzate 22.10.1990
 NOET GUSTAAF, echtg. Vereecke Clementine, 67 jaar, Langelede, 8, Wachtebeke 25.10.1990
 DE KOEYER MARIA, echtg. De Vos Evarist, 79 jaar, Kalve, 77, Gent 27.10.1990
 DELARUELLE EDGARDUS, ongh. 59 jaar, Brandstraat, 4, Wachtebeke 28.10.1990
 WILLE MARIA, echtg. Buysse Achiël, 72 jaar, Stationsstraat, 56 Wachtebeke 01.11.1990
 VERPLANCKE BERTHA, echtg. Criel Andreas, 65 jaar, Langelede, 44 Eeklo 01.11.1990
 DE CLERCK JOSEPH, echtg. Gerres Livina, 78 jaar, Overslagdijk, 42, Wachtebeke 02.11.1990
 MAES PHILIMENA, wed. Van Nieuwenhuysse Rene, 84 jaar, Overslag, 33, Gent 03.11.1990
 L'ECLUSE JOSEPHUS, echtg. Michiels Alice, 71 jaar, Bovenhoek, 17 Wachtebeke 07.11.1990
 TEMMERMAN CLARISSE, Wed. Stubbe Louis, 91 jaar, Meersstraat, 31, Wachtebeke 09.11.1990
 VAN KERKHOVE LEO, wedn. Bruggeman Jozefina, 94 jaar, Bosstraat, 2, Wachtebeke 15.11.1990
 VERVAET BERTHA, wed. De Letter Honore, 82 jaar, Stationsstraat, 5, Wachtebeke 17.11.1990
 DELGATTE LAURA, wed. De Meyer Frans, 80 jaar, Dorp, 40 Wachtebeke 22.11.1990
 DE MOOR MARIA, wed. Moreels Gustavus, 75 jaar, Meersstraat, 31, Wachtebeke 02.12.1990
 ERGO ANDRE, echtg. Audenaert Magdalena, 79 jaar, Rechtstro, 21, Gent 04.12.1990
 VAN DE PUTTE IRENA, wed. Seghers Victor, 87 jaar, Godshuisstraat, 13, Wachtebeke 07.12.1990
 GOOSSENS MARTHA, wed. De Rycke Clement, 85 jaar, Godshuisstraat, 13, Wachtebeke 07.12.1990
 VAN DE KEERE LYDIE, wed. Casneuf Robertus, 84 jaar, Kerkstraat, 54, Gent 10.12.1990
 DE MEIJER JOHANNA, wed. Callebaut Roger, 75 jaar, Godshuisstraat, 13, Wachtebeke 11.12.1990
 CHALMET ELZA, wed. De Baets Edmundus, 83 jaar, Groenstraat, 46, Wachtebeke 12.12.90
 DE MEESTER ANDRE, echtg. De Bock Jeannine, 46 jaar, Gladiolenlaan, 5 Wachtebeke 14.12.1990
 DROESBEKE ALBERT, echtg. Van Himme Angela, 75 jaar, Akkerstraat, 8, Gent 15.12.1990
 VAN HOECKE AMEDE, ongh. 85 jaar Oudeburgse Sluis, 32, Aalter 16.12.1990
 DE SMET JOSEPH, echtg. Wauters Clementina, 59 jaar, Molenhoek, 36 Wachtebeke 16.12.1990
 DE BRUYNE ROGERIUS, echtg. De Meyer Aline, 62 jaar, Stationsstraat, 128, Gent 17.12.1990
 VAN PETEGEM ALFONS, echtg. Van Waesberghe Yvonne, 77 jaar, Dr. J. Persynplein, 6 Wachtebeke 25.12.1990
 MAEBE GERMAAN, echtg. Delausnay Yvette, 66 jaar, Sijlsaan, 8, Gent 26.12.1990

VAN NEST, VAN STAFKE EN VAN DIE DUIVER

"Aan wie moe je 't gaan zeggen?" dat was de slagzin van Stafke, (van Stafke Tack, nader bepaald). Die zin gebruikte hij vele tientallen keren op een dag, te pas of te onpas, vooral als er iets voorviel dat een beetje boven zijn petje ging. En dat zei hij ook weer op die mooie zomermorgen, als hij naar die blauwe lucht keek en zich de woorden herinnerde die zijn baas "Nest" gisteravond sprak. "t Gaat morgen regenen" had hij voorspeld, en hij was er nog niet te gauw nevens ook. Maar nu had zijn "trommeties" hem toch wel een parte gespeeld. 't Was echt zomerweerke. Maar à propos, over welke Nest hebben we 't hier nu ? Wel, 't gaat hier over "Nest Kasseie". Voor velen onder u is dat geen onbekende naam. Hij woonde daar op de hoek van de Meersstraat, in 't dorp. Ge hebt hem zeker gekend, al stond, in de bevolkingsregisters, zijn naam wel ietwat anders geschreven: de naam die hij van zijn vader Flor had meegekregen luidde eigenlijk "Van de Calseyde".

DE mensen van bij ons hebben nooit van lange namen gehouden en daarom sprak iedereen van Nest Kasseie. Hij woonde daar met Vrouwe Sophie (die 't huis beredderde) en zijn twee zonen, Hector en Edmond, die samen met vader Ernest naarstig werkten in hun steeds-opvolle-toeren-draaiende schrijnwerkerij. Dat zijn volk nog in zijn "rommetiesvoorspellingen" geloofde, dat was begrijpelijk; toen zat, gehele dagen, Armand Pien nog niet in de regenwolken om de goeje gemeente met droog en nat te bevoorraden.

Wel, Nest was een man die zijn werk ter harte nam. Men kon van ver 't gezang van de zagen en van de andere machines horen, want het draaide daar steeds dat het een lust was. Dat wil niet zeggen dat de riem er bijwijlen niet een minuutje werd afgelegd. Neenee, want als 't warm weer was en de kelen dorstig van stof en hitte, dan zag je Nest wel eens het dorp oversteken met zonen en ..Stafken daarbij om eens , bij Victor, een welverdiende verfrissing te gaan meepakken. En zo komem wij, haast ongemerkt, weer bij "Stafke" terecht. Stafke werkte daar, en timmerde en zaagde, maar knapte tussendoor ook wel eens een paar andere karweitjes op : hij speelde er soms wel eens voor "Manusje doet 't al".

Ge moet weten, Nest had een hobby, een hobby die wel diep geworteld zat. Hij was een verwoed duivenmelker. En hij had een bende duiven op zijn kot waar menig duivenmelker zou naar gewatertand hebben. Maar duifkes vragen naar oppas (en dat deed Nest zelf, hoor.) Daar hield hij aan. Maar zijn beestjes moesten ook opgeleerd worden en aleens een kort leervluchtje krijgen. De melkers mogen het me zeker niet ten kwade duiden als ik mij hier als een "leek" gedraag wanneer ik praat over hun zo geliefde sport. Dat ze me toch nooit een duifje in mijn pollen stoppen, want ik zou zeker niet weten of 't een duiver of een duivinneke betreft.

Maar wat ik wel weet is dat die vliegertjes toch nu en dan eens flink moeten getraind worden willen ze, ten gepaste tijde, hun baasje niet teleurstellen als ze ook eens een prestatie moeten leveren. Tegenwoordig is dat wel geen probleem: duifjes in de mande, netjes in de koffer van de wagen, enkele kilometerkes gebold, mandeke open ende ronkers zijn vroeger thuis dan hun baasje. Maar vroeger was het een ander paar mouwen. Al die geplogenheden moesten toen met de fiets gebeuren, en zo viel het meer dan eens voor dat we Stafken lustig zagen pedaleren met de "vliegers" van Nest tot op "den Lozen Boer" of daar ergens in de ronde. En men kon er op rekenen dat 't ventje zich punctueel kweet van zijn taak en de duifjes loste stipt op de overeengekomen minuut. Maar die keer is hun systeem toch danig uit de hand gelopen en letterlijk in het water gevallen. Want van Stafke en zijn Mande hebben ze, ginder op "den Lozen Boer", geen zierken gemerkt. Hoe dat kwam? Wel, dat moet zo gebeurd zijn.

Nest had een duiver, een luxebeestje naar 't schijnt, een kerel waarmee hij al brave prijskes had gewonnen en waarop hij nu al zijn verwachtingen stelde voor de nakende vlucht op Dourdan.(of was't Angoulême ? Sorry.)

En 't was met die vinnige ronker dat Staf die morgen zat opgescheept om hem eens, van op "Den Lozen Boer", zijn kunsten te laten bewonderen. 't Beestje ging de mand in, die werd over de schouders gegooid, goed vastgesjord en, onder de ogen van een glunderde Nest, verdween dat jolige koppel, richting Overlede. En de dutsen zijn niet ver geraakt....

Die baan naar Zaffelare, in die tijd, lijk trouwens toen de meeste wegen in onze streek,(al was 't een staatsbaan) mocht niet van te nabij door een vergrootglas worden bekeken. Er lag daar een stevige bonkige kassei met daarnaast, op sommige plaatsen, een breede , diepe sloot. En juist voorbij Overledebrug, aan de boerderij van Henri Heirman, lag er(en ligt er nog) zo'n specimen van een verraderlijke watergang. Wat is er daar gebeurd? Wie vertelt het ons?

Heeft Stafke een haperingske gemaakt aan die knoestige wortels van die canada's die de weg afzoomden, of is hij door een putje in 't wegdek verrast? Wat in alle geval zeker is: 't is dat ze, zonder dat de duiver of Stafke het vermoeden hadden, plotseling met hun klieken en klakken de dieperik inzaten.

Ware't nu maar zonder die domme duivenmande. Die was, door de bots, aan èèn kant losgeraakt en daardoor kreeg Staf, die met zijn aangezicht in het (gelukkig ondiepe) water stak, nog eens heel dat duivenkwartier in zijn nek en op zijn hoofd. Ge moet 't niet vragen, hachelijk ging dat worden, ware 't niet dat 't ventje zijn engelbewaarder zich gedegen van zijn plicht kweet.

Het duurde gelukkig niet lang eer 't ventje, om en rond zich, koortsachtig geplons hoorde van moddersoppende boerenklompen in dat drabbig-vuile goor. De duivenmande kreeg een draai dat ze wat verder in 't diepere grachtwater kantelde. Stafke werd door een paar stevige knuisten vastgegrepen en vlug over de steile, hoge graskant naar boven gesjouwd. "Danke, danke, mensen" zei hij, "Maar mijn mande." Daaraan had niemand nog gedacht, maar een bijgebeende barvoetse bengel ploeterde door goor en slijk om dat kleinnood naar boven te zeulen. Stafke droop van viezige eendekroos en puierrek.

Men bond hem de mand op de rug, hielp hem op zijn

gamele fiets en met een laatste "danke, mensen" trok de sukkel Nest-waarts.

Als die hem zag arriveren aan de zijpoort van de werkstal en op 't zelfde moment die hele catastofe overzag, stond hij sprakeloos van meelij en van 't verschieten. Toch was zijn eerste reactie naar die mande te grabbelen, ze open te trekken hij zag daar dat verformfaaide vogelke, dat lieve duiverke liggen. Op slag kreeg hij de spraak terug.....

"Dood", zei Nest.

"Aan wie moe je 't gaan zeggen", zei Stafke.

O.Galens

VARIA

- In de jubilea lijst van 1991 is een fout geslopen aangaande een datum, hij was ons verkeerdelijk medegedeeld op het gemeentehuis. Het betreft hier L'Ecluse Petrus geboren te Wachtebeke op 18 oktober 1907 en Michiels Coralie geboren te Wachtebeke op 30/01/1913 zij wonen in de Vieruitersten, 2 de juiste datum is 21 juni 1991.

- Schenkingen aan de heemkundige kring "Oud Wachtebeke"

Landelijke Gilde Boerenbond Wachtebeke gaf ons het boek "100 jaar Boerenbond in Beeld" Uitgave van de Belgische Boerenbond.

Janssens Rene Overslag gaf het boek "Vlaanderen in de Wereld deel II" van Arthur Verthe een Reinaert uitgave Brussel.

De Vos Roland, Langelede, gaf diverse boeken o.a. "De Brug" driemaandelijks tijdschrift van de Rijksuniversiteit te Gent. Jaargang 1971 - 72 - 73.

Ook een ouderwetse inktpot dienstig voor ons klaslokaal kwam van voorgenoemde.

Patrick Waeytens bezorgde ons verschillende houtbewerkingsgereedschappen .

-De gezamenlijke werkgroepen genealogie Zeeuws-Vlaanderen in samenwerking met de heemkundige kring Sas Van Gent en de heemkundige kring "Oud wachtebeke" houdt een open contactdag voor familie-vorsers. Dit alles te Sas Van Gent in zaal de "Speije" op 27 april 1991 van 14 uur tot 18 uur. Raadpleging van verschillende registers is mogelijk. Deelname in de kosten 75 frank.

- LESSENREEKS VERBOND VAN HEEMKUNDE VAN OOST-VLAANDEREN

Tussen april en november 1991 organiseert het Verbond van Heemkundige Kringen in Oost-Vlaanderen zijn

vijfde lessencyclus voor lokale en regionale amateur-vorsers van heem- en geschiedkundige kringen. Deze lessen vinden plaats in het Auditorium van het Provinciebestuur, Gouvernementstraat 22 te Gent. Het zijn:

20 apr: Landbouwgeschiedenis (A. Verhulst, RUG)

4 mei: Geschiedenis gezondheidszorg 1700-1940 (K. Velle, ARA)

25mei: Sociale stratificatie 1830-1940 (J. De Belder, RUG)

8 juni: Dialectologie (M. Ryckeboer, RUG)

21 sep: Geschiedenis van het leefmilieu 17de-19de eeuw (P. Poulussen, UFSAL)

5 okt: Politieke gesch. 1930-1945 (B. De Wever, RUG)

19 okt: Historisch criminaliteitsonderzoek 1795-1914 (D. Anne, HISS)

9 nov: Industriële archeologie (H. Van Royen, WIADS)

De lessen lopen tussen 14 en 16 u, waarna er nog tijd overblijft om vragen te stellen aan de lesgever. Bij elke les hoort een syllabus. De deelname kost 500 fr (reknr 441-5017791-32), syllabi inbegrepen. De parkeergarage van de provincie (Gouvernementstraat) kan door de deelnemers gratis gebruikt worden.

- Verzoek aan onze leden.

In verband met het jaarboek 1991 is er een bijdrage voorzien over de "Melkerij" Wij zoeken vroegere werknemers, oude foto's, documenten, etc... Gelieve contact op te nemen met M. Buyle, Rozenlaan 18, Wachtebeke of tel 450314. Dank bij voorbaat.

G. GALENS

BROEDERS, ONTWAAKT!

ANNO 1926

versiering stichtingsboek studenten te Wachtebeke

LANDVERHUIZERS

In onze eerste aflevering hebben wij diverse soorten categorieën uitwijkelingen aangegeven. Een groep waren de geestelijken. Zij hadden meestal niet de bedoeling zich zelf te verrijken maar hun geloof te verkondigen. In die groep hebben wij heden ten dage nog zo een pater die veel in de belangstelling staat. Hij verkondigt het geloof op het eiland Haïti. Wij hebben het hier over pater De Caluwé waaraan reeds menig artikel in het plaatselijk parochieblad is gewijd. Doch paters zijn er altijd geweest op onze gemeente. De eerste die ons te binnen schiet is pater De Letter. Doch over die twee personen zullen wij het hier nu niet hebben. Drie van de volgende personen zijn geboortig van midden de jaren 1700 en de laatste dateert van rond de eeuwwisseling zijnde het jaar 1900.

1: Pater Augustinus Van de Winkel

Hij werd geboren te Wachtebeke op 16 november 1736 als zoon van Philippus en Maria De Vos. Hij trad in het augustijnenklooster te Gent in 1755 - priesterwijding gebeurde te Leuven in december 1760 - hij werd licentiaat in de theologie, daarna leraar filozofie en

theologie te Gent en Antwerpen. Hij overleed op 35 jarige leeftijd te Wachtebeke (bij zijn ouders) op 27 september 1771 kort nadat hij aangediud was voor een hoogleraarschap in de theologie aan de Leuvense universiteit. Het was een man met schitterende studiebekwaamheden, een uitstekend leraar die door de leerlingen en huisgenoten zeer gewaardeerd werd.

2: Pater Joannes Petrus Van de Winkel

Hij werd geboren te Wachtebeke op 10 oktober 1738 en was de broer van pater Augustinus Van de Winkel. Hij deed zijn intrede te Dendermonde in 1758. De priesterwijding gebeurde te Leuven in december 1762. Hij werd eveneens licentiaat in de theologie, daarna leraar in de theologie en studie-regent aan het Studium augustinum te Leuven van 1775 tot 1796. Hoogleraar in de theologie aan de universiteit van Leuven op 22 augustus 1780 - herhaaldelijk lid van de bestuursraad der Vlaams-Belgische augustijnenprovincie - op 8 juli verkozen tot provinciaal der Belgische kloosters en apostolisch prefect der staties in de Hollandse Zending

Foto: Zittend. Marie - Leonie - De Clercq Henri - Ophalsens Rosalia - Valerie Staande. Florimond - Emiel en echtgenote Nathalie de Clercq - Theophiel en echtgenote Marie de Roover - Gustaaf.
DE pater in het midden Philemon (Victorin) de Laruelle.

- door de Fransen uitgedreven te Leuven in 1796 - daarna inwonend bij zijn broer (woonplaats onbekend) en later bij de deken van St.Niklaas in wiens pastorie hij overleed op 22 augustus 1811.

3: Pater Augustinus Naudts

Hij werd geboren te Wachtebeke op 21 juli 1761 als zoon van Eleutherius en Isabella Carnoy - intrede te Gent in 1785 - priester gewijd te Antwerpen op 3 maart 1787 - leraar aan het augustijnencollege te Gent en sinds 1792 prefect van het augustijnencollege te Roeselare. Zijn herhaalde protesten bij de Franse overheid konden niet verhinderen dat het klooster en het college opgeheven werden - Vanaf 1801 werkzaam in de zielezorg te Amsterdam en aldaar pastoor benoemd in 1814. Na de dood van zijn dorpsgenoot provinciaal Van de Winckel nam hij zelf initiatieven voor het herstel van het kloosterleven en de werking der staties, eerst in eigen gezag later als commissaris-generaal voor België en Nederland, daartoe vanuit Rome gemandateerd. Onder zijn prioraat werd de kloostergemeenschap van Gent heropgericht in 1834. In 1840 keerde hij terug naar Nederland waar hij vele vrienden had en overleed op 83jarige leeftijd te Utrecht. Zijn naam werd op een gedenksteen in de kloosterpand te Gent vereeuwigd.

4: Pater Philemon De Laruelle (pater Victorin)

Hij stamt uit een zeer gekende familie te Wachtebeke. Namelijk de familie De Laruelle met de bijnaam "CABON".

De vader van de pater was Leopold en was gehuwd met Rosalia Ophalsens. Het gezin werd gezegend met 10 kinderen met name:

- Edmond Henri geb. te Wachtebeke op 01/02/1865
- Leonie geb. te Wachtebeke op 26/10/1866
- Theophiel geb. te Wachtebeke op 12/10/1868
- Emiel Bernard geb. te Wachtebeke op 12/01/1871
- Florimond Franciscus geb. te Wachtebeke op 25/09/1873
- Gustaaf Joannes geb. te Wachtebeke op 23/10/1875
- Maria Ludovica geb. te Wachtebeke op 02/02/1878
- Philemon geb. te Wachtebeke op 27/04/1880
- Leonie Maria Francisca geb. te Wachtebeke op 02/01/1882
- Valerie Francisca Josepha geb. te Wachtebeke op 07/04/1884

In 1884 kwam Leopold te overlijden en bleef de vrouw achter met een schare kleine kinderen. Zij trad opnieuw in het huwelijk met Henri de Clercq die zo stiefvader werd van de kinderen van Leopold. Zoals wij reeds aanhaalden was en is de bijnaam van de familie "CABON". Hoe zij daar aan gekomen zijn vergt toch wat uitleg. Het was de tijd dat de bijnamen het goed deden en te pas of te onpas werden gemaakt en gebruikt.

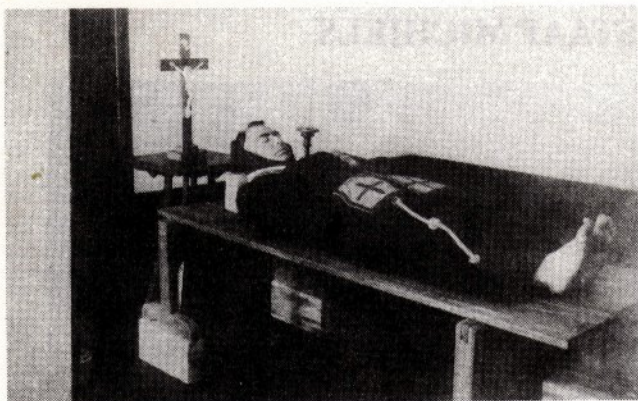
Pater Victorin

De vrouw des huizes gaf zo enkele troetelnaampjes aan haar kleine pagadders. Zo zei ze tegen Emielken "SAUSKEN" en tegen Florimonneken "PIETSEN". Tussen de geboorte van Florimond en Gustaaf kwam een zekere pastoor Aers regelmatig op bezoek in de café van het ouderlijk huis. Daar snipte hij van de geneugten des levens. Vader Leopold stond ook regelmatig in de tapkast (zijn vrouw in het kraambed) en zo sprak de pastoor de legendarische woorden uit "WEL WAARD, GE ZIJT JUIST BAAS CABON".

Dit was de aanzet van de familiebijnaam. Van waar die pastoor afkomstig was is niet meer geweten, maar op zijn parochie moet een persoon geweest zijn die wonderwel op cafébaas Leopold de Laruelle geleeke en daar baas "CABON" noemde.

Het volgde kind noemde Gustaaf, kortweg "Staf", in de volksmond niet "Staf Rawelle" maar "Staf Cabon". Zijn broers noemden dan "Smaus Cabon" en "Piet Cabon". Wie vroeger aan de statie kwam en vroeg achter Florimond De Laruelle kreeg als antwoord, onbekend, maar vroeg men naar "Piet Cabon" Dan wist men dat het de café was aan de overweg in de Stationsstraat en daar waar de weegbrugge lag. Maak zelf het vergelijk "Piet Cabon" en "Florimond de Laruelle" geen enkel vergelijk mogelijk als men niet de voorhistorie kent.

Komt men heden ten dage op de Overslag en vraagt men naar Albert de Laruelle, misschien heeft U geluk, maar

Pater Victorin opgebaard in zijn kamer.

vraagt U naar "Albert Cabon" dat is wat anders, die kent iedereen. Tot daar een kleine toelichting bij de familie. Ondertussen zijn wij toch wat afgedwaald van ons thema "pater Victorin".

Philemon De Laruelle was dus geboren te Wachtebeke op 27 april 1880 als zoon van Leopold en Rosalia Ophalssens. Hij deed psychologie in het college te Lokeren bij de Franciscanen. Hij nam de naam aan van Victorin naar de naamgenoot Victorin Delbrouck pater,

in China. Hij trad definitief in bij de Franciscanen op 7 november 1900.

Op 8 november 1901 kwam hij aan in Quebec in Canada in de Franse provincie. Hij voegde zich bij de Franse Franciscanen en werd priester gewijd op 6 augustus 1905 te Quebec. Hij verwierf er een vaste verblijfplaats. Hij was gedienschtig tegenover zijn medebroeders. Hij had een bijzondere verering voor het heilig hart van Jesus. Alhoewel hij wist dat zijn gezondheid niet was zoals hij het wenste trachtte hij toch zijn taken naar behoren uit te voeren.

Hij was steeds klaar om voor de Heer te verschijnen. Zo gebeurde het. Tijdens zijn preek op de kansel op 21 juli 1913 verhief hij zijn ogen ten hemel en zakte in elkaar. Zijn zwak hart had hem maar 33 jaar gegund. Hij werd begraven op 23 juli 1913 om 9 uur en werd bijgezet op de begraafplaats van van de Franciscanen paters te Quabec. De gegevens zijn ontleend bij de familie De Laruelle en uit de archieven van de Franciscanen te Canada. Over zijn leven en overlijden bestaat een boekje dat opgemaakt is in het Nederlands en dat van de paters Franciscanen komt.

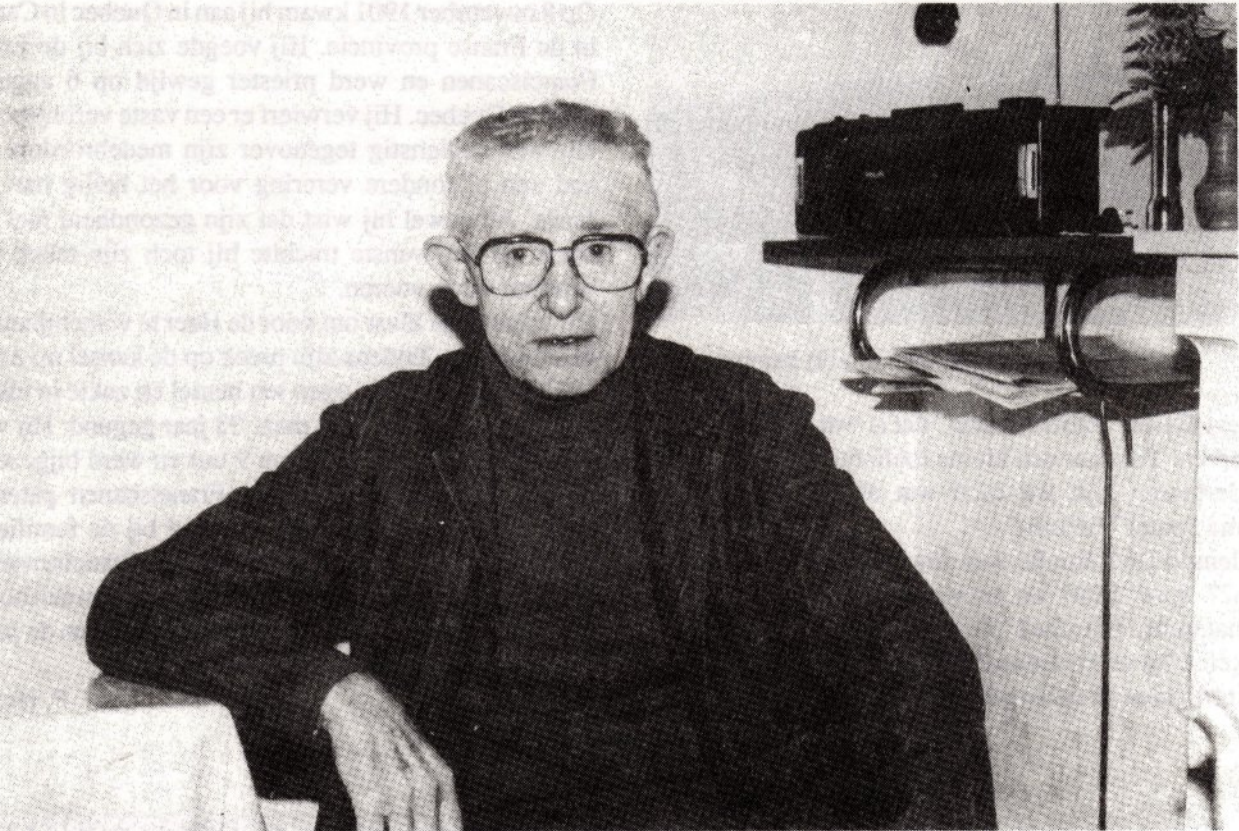
P. Hesters

Nu de molen van "cabons" vroeger de molen van Plasschaerts op de Overslag foto ongeveer 1914.

Later komen wij terug over de geschiedenis van die molen.

TEN HUIZE VAN GUSTAAF MICHIELS

Hij woont in een kraaknette rijwoning in de Molenstraat, 34, alleen, want zijn echtgenote De Mey Reinilde overleed op 26 augustus 1987. Zij hadden vijf kinderen. Gustaaf werd geboren in de Hoogstraat op 13 november 1910, liep school in Ramonshoek bij juffrouw Odile Marquenie en meester Tack. Zijn plechtige communie deed hij bij pastoor Cammerman. Op zijn veertiende jaar was het gedaan met de klas en moest hij thuis helpen op een klein boerderijtje; twee koeien, wat scharrelkippen en twee varkens, een voor de verkoop, het andere voor de slacht. Tussendoor moest hij links en rechts trachten een paar centen te verdienen en strooisel zoeken in de bossen. Het land dat zij pachtten moest bewerkt worden door een paardeboer. In 1929 kon hij voor een korte periode gaan werken op "nen travaux" te Zelzate, later bij een aannemer te Eeklo. Normaal moest hij in 1930 onder militaire dienst, maar om reden dat zijn broer nog soldaat was werd hij verplaatst naar klas 31 en zou maar acht maanden kloppen wegens broederdienst. Op 11 september 1939 werd hij gemobiliseerd en bij het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940 begon zijn grote zwerftocht met de legereenheden. Bij de capitulatie zat hij in een uithoek van West-Vlaanderen. Een vrachtwagenchauffeur uit Luik die via Gent huiswaarts keerde nam hem en andere soldaten mee. Een paar kilometer gereden werden ze gearresteerd door de Duitsers en overgebracht naar de Leopoldskazerne te Gent. Met een paar avonturiers wist hij te ontsnappen en ze kregen onderdak voor een nacht bij een brave burger in de

nabijheid van de kazerne. De volgende morgen waren zij nog niet goed en wel op straat of ze liepen opnieuw in de handen van de Duitsers. Met honderden krijgsgevangenen zijn ze dan van over Lochristi naar Lokeren gemarcheerd en ondergebracht in een fabriek. Doodmoe. 's Nachts om twaalf uur werden ze weer opgetrommeld voor een mars naar Antwerpen. Met een slimme truuk liet Gustaaf met een paar makkers zich afzakken naar de laatste groep. Een goed geluimde officier riep hen bij zich en vroeg waar ze woonden. Raar maar waar, ze mochten naar huis. In Moerbeke-Waas kon hij een fiets gebruiken van De Brabander en op 31 mei om 5 uur 's morgens arriveerde hij bij zijn gezin op Kalve. Hoe en waar aan de slag geraken? Werken bij de boeren links en rechts, pikken per gemet, uiteindelijk dan toch een min of meer vaste post gevonden samen met Jef Stadius bij Edgard Bracke in Peene. In de winterperiode trok hij naar "de campagne" in de suikerfabriek. In 1945 nam de firma Van Mossevelde uit Gent hem in dienst voor "den bouw". Op 25 april 1946 begon hij te werken als spoorlegger bij de NMBS tot hij met pensioen ging. Meestal was hij ver van huis: Denderleeuw, Brussel, Burst, Zottegem om maar een paar namen te noemen. Het was labeuren, zware dagen mijmert hij nog na. De eerste trein vertrok hier te Wachtebeke tien voor zes en 's avonds kwam hij thuis tussen zeven en acht. Eten en vroeg naar bed want de volgende ochtend rinkelde de wekker iets voor vijf uur voor een verse dag.

M. Migom

OPROEP

Het is een soort betrachting van velen onder ons om te weten wie en wat onze voorouders waren. Wie weet niet graag in welke omstandigheden onze voorouders zijn opgegroeid. Reeds in vorige artikels hebben wij uitleg gegeven hoe wij een familiegeschiedenis samenstellen en verwerken. Wekelijks zijn er familievorsers aan de deur die achter inlichtingen komen. In de mate van het mogelijke helpen wij hen. Bij de volgende families zijn opzoekingen doende: Van Rompu, Van De Voorde, Rother, Bonte, Hesters, De Laruelle enz.... de laatste in de rij is de familie L'Ecluse. Die oproep die wij heden doen is gericht aan personen die op een of andere wijze verwant zijn met deze naam L'Ecluse of Lecluse. Deze familie komt voor het eerst voor te Wachtebeke rond 1720. Van waar zij komen is ons niet duidelijk. Wat wij wel weten is dat al de personen met die naam afstammen van dit eerste gezin op Wachtebeke. Wat is de vraag? bidpentes, doodsbriefjes, foto's, trouwboekjes enz... alles wat maar enigszins verband houdt met die naam. Later zal dit misschien samengebundeld worden in een familieboek. In een vermelding bij een boedelbeschrijving rond 1760 bij een zekere L'Ecluse op de Ramonshoek staat vermeld dat in het huis een kamer was ingericht als klaslokaal.

Indien U meer wilt weten of interesse heeft, neem dan contact op met P. Hesters Stationsstraat 165 9185 Wachtebeke tel 091/450463 .

Gegevens van het eerste gezin:

Lecluse Jacobus x Cramphaut (cromphout) Adriana

Lecluse Jacobus geboren te op1691 zoon van Judocus en gehuwd op te met Cramphaut Adriana geboren te op dochter van en

Hij overleed te Wachtebeke op 09/02/1744

Zij overleed te Wachtebeke op 21/03/1744

Kinderen: Joannes Geb. op
te
geh. op 06/10/1737
met Vervet Livina
† te Wachtebeke
op 03/05/1770

Joanna Geb. op
te.....
1x geh. op 30/04/1739
met Aerts Jacobus
2X geh. op 10/12/1746
met Herman Ludovicus
† te Wachtebeke

Jacobus op 08/04/1771
Geb. op
te
† te Wachtebeke
op 13/02/1721

Antonia Geb. op
te

Maria Jacoba Geb. op 17/03/1725
te Wachtebeke
Geh. op 26/05/1744
met Valcke Jacobus
† te Wachtebeke
op 30/05/1736

Het is van de eerste zoon dat al de nakomelingen met de naam Lecluse komen, hij had twee zonen die op hun beurt geweldig produktief geweest zijn.

P. Hesters

EN 'T EIND WAS WEER IN 'T WABEEKS

*Ze hadden saam, op Walderdonk,
bij Meester Acke nog gezeten;
en, op de Saffarkesmarkt'
dat weerzien!.....wie zou 't ooit vergeten.*

*Fons trouwde, in de "Varenpee"
en is daar honkvast blijven wonen:
al veertig jaar, op een schoon hof,
met Annemie en hun twee zonen.*

*Maar Door bleef jonkman, lijk zijn broer.
Die vulde vlijtig schuur en zolder
daar op een stee, in 't hartje van
die verre "Wilhelminapolder".*

*- "Kerdjie", zei Fons, "hoe gaat het nog
met jou en Pier, met land en hoeve?"
- "Goddank", zei Door, "'t is daar een droom
't Is niet da'k opschep of da'k snoeve.*

*Al 't land in 't rond, zover je ziet,
(ik kan 't op geen hectare schatten)
't is al van ons: met tarwe, vlas,
met suikerbieten en patatten.*

*Maar onze Pier, dat zindergat,
die kan er nooit genoeg van krijgen.
Hij heeft weer een stuk grond gekocht.
Och kom, ik moet erover zwijgen.*

*Dat blok alleen, geloof mij, Fons,
daar heeft hij al op moeten zwoegen.
Een hele week "non-stop-rechtdoor"
had hij vandoen om het om te ploegen.*

*- " 't Is droevig, jonk, 't is erg", zei Fons,
" Maar aan wie zeg je't? Ik kan 't weten!*

*'K HEB OOK VIJF JAAR MET ZO'N STUK
BUCHT
VAN EEN TRACTEUR GEKL..... GEZETEN"*

VAKANTIE

Een woord - een ruimte in een mensenleven. Het smachten naar weg, wat anders, rust ? Geen definitie kan geplakt worden op dat woord "VAKANTIE". Reisbussen, folders, vlieghaven, files, vreemde talen een onafscheidbare woordenschat van de hedendaagse "VAKANTIE". Is dit normaal? Is dit iets van zelfsprekend ! Dit vraagt even om door te denken. Wie vond het woord "VAKANTIE" uit? Van waar is het afkomstig? Vragen, steeds maar vragen waarop men direkt geen pasklaar antwoord heeft. Ik kan alvast verantwoorden dat het hedendaagse een gevolg is van het verleden. Om het mooier te zeggen (De tijd van toen). Reeds in de vorige eeuw streden de arbeiders om toch enkele uren of dagen rust te mogen hebben in hun levensbestaan. Alleen de kerkelijke hiërarchie had er goddank nog voor gezorgd dat men op zondag geen bezoldigde arbeid mocht verrichten. Alleen het woord "Verlof" kwam bij de militairen voor, zij gingen met " Verlof".

Op school hoorden wij het woord "Vakantie". Voor ons was het een streven naar het begin en thuis een streven naar het einde van de vakantie. De "Grote Vakantie" was ons streefdoel. Dit ging niet zonder slag of stoot. Dat was een soort "Parijs-Dakar". Een ongelijke strijd waarbij alleen de besten met vreugde het einde haalden. Doch met of zonder problemen, iedereen geraakte aan de eindstreep. Examens, een eerste hinderpaal. Iedereen moest er door. Met of zonder kompas, wij mochten het noorden niet kwijt geraken.

Wie spreekt van studie-verlof ? Naar huis gaan naar één examen om te studeren voor de volgende dag! Onze tocht naar de vakantie midden de jaren 50 verliep volgens een geijkt stramien. Examens, een vreselijk woord, al het mogelijke, langs de zijde van de onderwijzer, werd gedaan om ze zo eerlijk ! mogelijk te laten verlopen. Boekentassen buiten, schoolbanken uitlegen, verwisselen van bank en niet naast de vaste bankzitter plaatsnemen. Men kon het niet moeilijk genoeg maken. Een speciaal blad werd uitgedeeld, de linkerkant een grote marge om de punten ! op te schrijven. Ons kladpapier, was een onfeilbaar grauw blad alleen bezegeld met een watermerk.

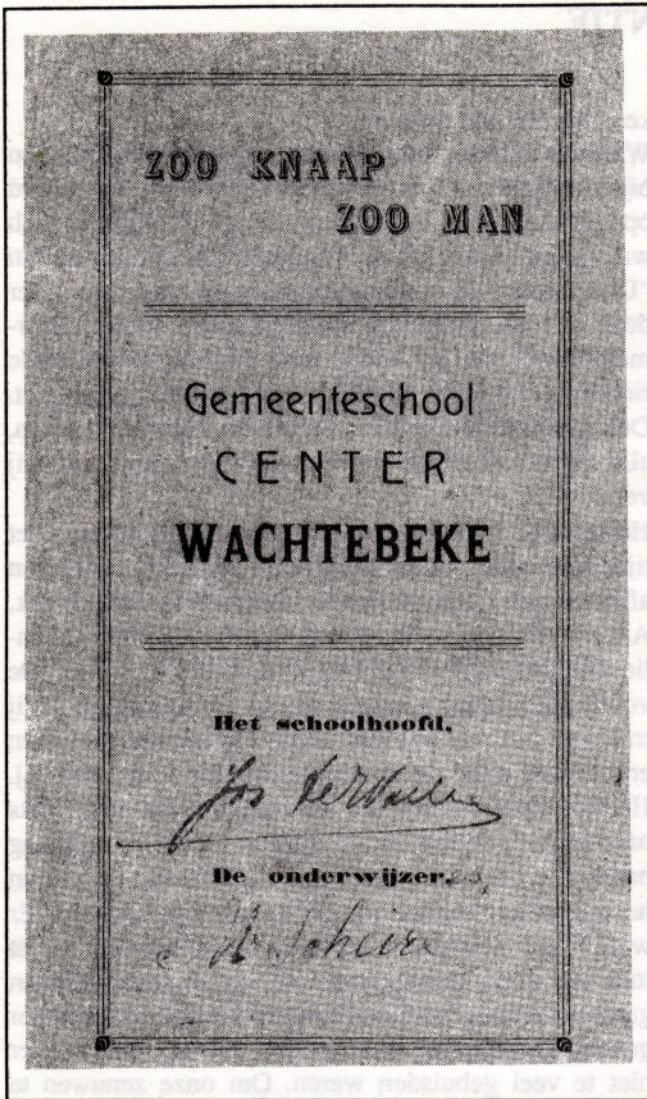
Een pen of potlood, een reine gom zonder teksten op. Men kon het niet bedenken of de meester had er wat op gevonden. Als agrarische gemeente vergeleek men ons met werkpaarden. Een goed paard moest alleen denken aan zijn werk en altijd recht voor zich uit kijken. Ooglappen gelijk voor de paarden was te veel van het goede. Niet getreurd, iedereen kreeg een grote stijve kaft die men moest rechtzetten tussen zijn medemaat om niet ongezien te "balogen" naar de oplossing? van uw ge- buur. De vragen, zonder oplossing, stonden op het schoolbord geschreven en waren niet zichtbaar omdat de draaiende delen van het bord dienden als starthek-

kens bij een paardekoers.

Wanneer iedereen in de idiale positie zat om de punten bij mondjesmaat te verorberen werd het schoolbord opengeklapt. Ons verward geheugen trachtte er toch wat van te maken. Dit alles onder het toeziende oog van "De Meester". Zijn voetstappen op de cementen vloer deden dit alles nog extra walgelijk lijken. Iedere abnormale stand van het hoofd naar een ongepermiteerde richting werd onder allerlei dreigingen terug goedgezet. Ook de tijd speelde een rol. Schrijven, gommen, zweten, alle ongemakkelijke gewaarwordingen moesten wij verwerken.

Het terug dichtdraaien van het schoolbord betekende het tijdelijke einde van de psychische pijniging. De bladen afgeven, een kleine verpozing, daarna het volgende vak. Als enig lichtpunt hadden wij de nakende grote vakantie. Dit ging toch wel zo een goede acht dagen door. De voorlopige balans maakten wij onderling zelf op. Wij trachtten ons zelf wel wat moed in te spreken, er waren er toch nog altijd die er slechter aan toe waren dan wij. Het kon toch niet zijn dat wij een gans jaar voor niets naar school geweest waren en geen enkele vooruitgang hadden gemaakt op geestelijk vlak. De laatste dagen van het schooljaar konden wij ons toch wat ontspannen. Er werd langer gespeeld op de koer, ook de meester moest toch iets doen. Onze kennis die wij op papier hadden gezet werd door een fijne filter gegoten in de hoop dat er genoeg goede elementen zouden overblijven zodat er niet te veel gebuisden waren. Om onze zenuwen te kalmeren werden wij aangezocht om de klas te helpen kuisen. Landkaarten van de muur - stof van de kast - de banken buitenzetten en afschuren - de inktpotten uitkuisen - de leerboeken inleveren - allé toch iets anders dan het alledaagse. Onze lei moesten wij meenemen naar huis en de houten kader werd met witte zeep spierwit geschrobd. Kwestie van volgend jaar met een propere lei de kunnen beginnen.

Tussen al deze bedrijvigheden was een levering prijsboeken, door de plaatselijke drukker, afgeleverd. Zij zouden verdeeld worden omgekeerd evenredig met de noodwendigheid. Hoe meer kennis je mankeerde hoe kleiner het boek. De rapporten dat waren dokumenten waar men alle kanten mee opkon. Die werden ons niet zo maar toegeschoven. De seremonie die daar aankleefde was al een triller op zijn eigen. Iedereen moest naar de Kerkstraat in de zaal van "Brackes". De ouders werden uitgenodigd en namen naar gelang de verwachtingen een plaats in, het zij op de eerste rij of wat verdoken in het midden of volledig achteraan om snel weg te wezen. Daar werd iedereen aan de "kaak" gesteld. Niet dat het een schandpaal was gelijk in de zeventiende eeuw maar toch moest iedereen weten of de kinderen van de buurman een voldoende "IQ" bezaten. Wij, het product van

Copy van een rapport uit die tijd.

de respectievelijke ouders moesten plaats nemen in de gang naast de zaal en konden nog genieten van een zuivere frisse lucht in afwachting van wat komen zou. Tussen iedere klasafroeping werd nog gedeklaméerd, kwestie van toch een iets wat fleurige noot in dat triestig gebeuren te brengen. Prijzen werden gedeeld, zij die negentig % of meer haalden werden op een applaus onthaald, hoe meer de uitslagen negatief werden hoe stiller het werd in de zaal. Zij die zagezegd een "buize" hadden werden samen met de ouders meedogeloos aangekeken. Zoals wij reeds zegden, de prijzen waren omgekeerd evenredig met de kennis die men te kort kwam. Hoe minder punten, hoe kleiner het boek. Uit de

handen van de notabelen van de gemeente kregen wij onzen "PRIJS" toegestoken. God zij dank heeft die afschuwelijke vertoning niet zo veel jaren meer geduurd. De klasse indeling van de bevolking op zo een buitengemeente werd bij zulke vertoningen nog meer benadrukt. Iedereen moet van en voor iedereen leven en zulke toestanden zijn niet meer levensvatbaar ten heden-dage. Na deze vertoning trad eindelijk "de grote vacan-tie" in. Ook hier hadden wij toen nog meer dan nu een klasseverschil. Men kon die verdelen in drie groepen. Een groep die werkelijk vakantie nam, dit was wel de kleinste in getal, dan een groep die nog mocht spelen maar toch gebonden was aan bepaalde werken en alleen ter plaatse zijn twee maand doorbracht, en de derde en laatste groep die van hun vakantie een voltijdse werk-baan (moesten) maken, daarin verkeerden meestal de boezonen. De eerste groep ging met verlof zoals heden ten dage of met de studenten op kamp. Ook de mutuali-teiten staken een handje toe, zo konden wij voor 10 dagen naar Waasmunster of naar Melchtal in Zwitser-land. Dat was toch al iets bijzonders. De tweede groep was een van spelen gekombineerd met werken, bij deze groep hoorden wij. De derde soort vakantie !! was bestemd voor de werkers, zij die moesten meehelpen op het bedrijf. De twee laatste groepen hadden wel iets gemeen. Bij de ingang van de vakantie werd de kleding aangepast, wij noemden dit "kleren om mee te spelen". Dit was eerst en voal geen kousen - korte broek - bretellen - een afgewassen kiel en ten laatste "zeeslet-sen" als schoensel. Dat schoensel was vervaardigd uit rubber en dus watervast. De onderkant het was verder voorzien van verluchttingsgaten, dit was weg nodig want wie nog geen zweetvoeten had zou er daarin wel krijgen. Het had ook een voordeel, men kon er overal mee lopen op de grond, in het water, enz.... alleen ne keer onder de pomp houden om ze af te spoelen en alles was terug rein. Als U zo eens bekijkt was dit (kostum) iets dat niet te dikwijls moest gewassen worden. De persoon die in het plunje stak was wel wat anders. Daar werd s'avonds een schrobbeurt aan gegeven waarin een "ei of oei" wel eens voorkwam. Alleen een vakantiezon-dag was een dag als een normale zon-dag. Dan moesten wij naar de mis en daar was eerbied geboden. Daar mocht men niet binnen zonder kousen en het oog wilde ook wel wat en zo mochten wij ons "zondags kostum" aantrekken.

wordt vervolgt

P. Hesters

DE EEUWIGDURENDE KALENDER

In de geschiedenis van de mensheid komen wij verschillende kalenders tegen. Zo hadden de Babyloniërs, de Egyptenaren, de Grieken en de Romeinen hun eigen kalender. In het jaar 45 voor Christus werd de Romeinse kalender die verschillende gebreken vertoonde, vervangen door de Juliaanse kalender. Deze kalender werd ingevoerd onder het bewind van Gaius Julius Caesar. In 1582 liet paus Gregorius XIII deze kalender hervormen omdat vastgesteld werd dat de Juliaanse kalender na al die eeuwen een achterstand van ongeveer 10 dagen op de werkelijke duur van het zonnejaar had opgelopen. De invoering van de Gregoriaanse kalender zou er in Vlaanderen voor zorgen dat men op 20 december 1582 ging slapen om de volgende morgen op 31 december 1582 wakker te worden. De protestantse landen weigerden lange tijd zich aan te passen. Engeland deed het pas in 1752, gevolgd door Zweden in 1753. In de Sovjetunie werd de gregoriaanse kalender slechts in 1918 ingevoerd door na 1 januari 14 januari te schrijven. Daarna wordt de oktoberrevolutie

(25 oktober 1917 volgens de Juliaanse kalender) altijd op 7 november (Gregoriaanse kalender) herdacht.

Met de onderstaande "eeuwigdurende kalender" (naar J. Verschuere, Modern Woordenboek, 1946) kan men nagaan met welke dag in de week een bepaalde datum overeenstemt.

We maken het gebruik van de tabellen duidelijk aan de hand van het volgend voorbeeld:

Wat voor een dag was 14 juli 1579 toen Wachtebeke en Sint-Kruis-Winkel van koning Filip II de toelating kregen een eigen vierschaar op te richten.

In tabel I vindt men op het snijpunt van de eeuwlijn 15 en de jaarkolom 79, het cijfer 5.

Men zoekt dit cijfer op in tabel II en kijkt welk cijfer er staat op het snijpunt van de 5e lijn met de kolom van de maand juli: dit cijfer is een 4.

In tabel III vindt men op het snijpunt van de 4e lijn met de kolom van de 14e dag wat men zocht : 14 juli 1579 viel op een dinsdag.

TABEL I

schrikkeljaren zijn vetjes gedrukt.

EEUWEN								JAREN							
Juliaanse kalender				Gregoriaanse kalender				00	01	02	03	...	04	05	
0..	7..	14.	17.	21.	25.	4	5	6	0	1	2	3
1..	8..	...	van 15 tot 4 okt. 1582	2	3	4	5	6	0	1
2..	9..	18.	22.	26.	4	5	6	0	1	2	3
3..	10.	3	4	5	6	0	1	2
4..	11.	...	van 15 okt. 1582 af	15.	19.	23.	27.	...	2	3	4	5	6	0	1
5..	12.	16.	20.	24.	28.	1	2	3	4	5	6	0
6..	13.	0	1	2	3	4	5	6

TABEL II

TABEL III

(s) na Jan. en Feb. duidt op een schrikkeljaar

MAANDEN							
cijfer uit tabel I	Mei	Aug.	Feb.	Juni	Sept.	Apr.	Jan.
		Feb. (s)	Maart		Dec.	Jan. (s)	Okt.
1	2	3	4	5	6	0	1
2	3	4	5	6	0	1	2
3	4	5	6	0	1	2	3
4	5	6	0	1	2	3	4
5	6	0	1	2	3	4	5
6	0	1	2	3	4	5	6
0	1	2	3	4	5	6	0

DAGEN							
cijfer uit tabel II	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31
1	Zo	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za
2	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
3	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo	Ma
4	Wo	Do	Vr	Za	Zo	Ma	Di
5	Do	Vr	Za	Zo	Ma	Di	Wo
6	Vr	Za	Zo	Ma	Di	Wo	Do
0	Za	Zo	Ma	Di	Wo	Do	Vr

INHOUDLIJST

Jg.18 Nr.1

Voorblad Luchtfoto in kleur van Wachtebeke center J. Semey RUG

De Chaldeën	C. David	1
De staat van onze bevolking		3
Van Nest, van Stafken en van die duiver	O. Galens	4
Varia - Jubilea - schenkingen - genealogische dag - Lessenreeks		4
Pentekening 1926 stichtingboek studenten	O. Galens	6
Landverhuizers - paters van de Winckel - Naudts - De Laruelle (cabon)	P. Hesters	7
Ten huize van Michiels Gustaaf	M. Migom	10
Oproep familie L'Ecluse	P. Hesters	11
En ...'t eind was weer in 't Wabeeks	O. Galens	12
Beeldekens uit onze Wachtebeekse kinderjaren : Wat was "Grote Vakantie"	P. Hesters	13
Eeuwigdurende Kalender	W. De Coninck	15
Inhoudtabel		16

HEEMKUNDIGE KRING «OUD WACHTEBEKE»

Carte figurative van de prochie Wachtebeke
geolimeert en ghemacht by my onderschreven ghe-
swoerne Landmeter residentende binnen Wachtebeke naer
de waerachtighe ghelegenhheit ten versouwe van Eeren
Heere Prelael van Hildje van St. Pieters nevens Gheent
soms te verlijden in Sijne Burchen mit Lancelot Irgens
den Grave van Waleu verweerde de selve Carte ghelegent
in confirmatie van contracte in date 24. Maye 1578
aengeghaven te sichten den Clousteren van de Byloche
den Wanchier van St. Pieters Clouster by Ghent en
Jans Steven van Idoghem my I concede desen 24
novembere 1618 duyvelsrecht Eeren mis ondertontent
P. De Vos met gelycke

Waarvan afschrift
Gent 24 maart 1864

Hendrick
71 van Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring "OUD-WACHTEBEKE"

18de Jaargang 2de kwartaal 1991

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9185 Wachtebeke, Tel. (091) 45 04 63

WOORD VAN DE VOORZITTER

Waarde Heemvrienden,

Bij gebrek aan tijd en inspiratie pleeg ik nu pas, kort voor het ter perse gaan, mijn woord van de voorzitter.

Uiteraard dien ik U te onderhouden over de Safarkensmarkt, het hoogtepunt van de Wachtebeekse feestvierderij, dit jaar op zondag 11 Augustus. Aansluitend daarmee Uw aandacht voor onze „DHUST”, een eigen ambachtelijk gebrouwen biertje dat de Heemkundige Kring serveert op onze traditionele standplaats op de Safarkensmarkt. Zowat 150 liter gerstenat staat te pruttelen en worden eerstdaags op flessen getrokken voor nagisting. Indachtig het succes van vorig jaar met als bedroevend resultaat dat de laatste fles „Dhust” reeds om 7 uur werd gekraakt, hebben wij nu een grotere voorraad voorzien. De kwaliteit moet nog beter zijn want gebrouwen werd met zuiver Wachtebeeks water uit een 70 meter diepe boorput. Geen vrees dus voor zware of lichte metalen, nitraten of andere onmogelijk te benoemen schadelijke stoffen. Hoogstens kan er wat helium inzitten waardoor men een licht hoofd krijgt bij het overmatig drinken ervan.

Om de traditie hoog te houden zijn er natuurlijk ook nog de onovertroffen Wachtebeekse boterspekken en om de sfeer er in te houden zal een troubadoer zijn deuntjes uitstrooien over de dustige massa.

Zo moet de Safarkensmarkt weer eens uitgroeien tot een amusante massa-happening in afwachting van de reorganisatie volgend jaar, ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan. De door onze Heemkring opgestelde blauwdruk ligt al klaar en moet voor een nieuw elan zorgen door de inbreng van oude volkspelen.

Heemkunde en oude ambachten, wij kijken er ons vergaapt op, onbegrijpend waar de mensen de tijd en het geduld vandaan haalden om met hun primitief materiaal toch nog hun kostje te verdienen. Uiteindelijk blijkt het niet alléén een verschil in tijd te zijn maar ook 'n verschil in kilometers om aansluiting te missen met de jachtige gecomputeriseerde moderne tijden. Bij een bezoek aan de binnenlanden van Roemenië, ter gelegenheid van een hulpactie, kwam mijn broer er terecht in de tijd van onze grootouders. Erbarmelijke aardewegen, boertjes met paard en kar voor wie een zeis een gegeerd bezit was. Naaimachines, niet van die elektronische alleskunnners maar de trapdingen die hier gekoesterd worden als antiek attriboot in 'n oude fermette, waren een onvoorstelbare luxe. Om 'n berg meegebrachte gedemodeerde schoenen werd bijna gevochten, geen wonder ook want ginds kosten dergelijke luxegoederen

zowat 'n maandloon. Wat opviel was de gelatenheid in hun lot waardoor er ook niet zoveel animo is om er flink tegenaan te gaan. Enkel in de papieren rompslomp aan de grens en inzake corruptie blijken ze ons de baas. Heemkunde is beslist leuk om er zoekwerk omtrent te doen, foto's te bekijken of er verhalen over te horen maar dagdagelijks zelf nog in „de tijd van toen” te zitten aanmodderen is beslist niet zo leuk.

Wij reizen om te leren, maar misschien ook om af te leren kankeren op onze jachtige moderne tijd van verstopte wegen, milieuvervuiling, ozongaten en wat onheilsgezwam nog meer. Dat is althans de persoonlijke mening van

De voorzitter Cesar DAVID

14 €
SAFARKENS
MARKT

11 AUG. 91
WACHTEBEKE

RUSTOORD "DE MEY" ANDERS BEKEKEN

Naar aanleiding van ons jaarboek, waarin wij het ontstaan en de werking van het rustoord "De Mey" uitvoerig naar voren brachten kregen wij onlangs telefoon van enkele personen.

Zij hadden immers ook een deel van hun leven doorgebracht in deze instelling. Velen onder ons denken dat dit een tehuis was en is voor oudere mensen en hulpbehoeftigen. Wat hulpbehoeftigen betreft kunnen wij dit beaamen, doch de leeftijd speelde in die jaren niet de belangrijkste rol.

Wij kregen dan ook het bezoek van de gezusters Van Loo om hun jeugdrelaas even op papier te zetten als aanhangsel van ons jaarboek. Alhoewel Wachtebeke nooit bekend was om een weeshuis of een huis voor verlaten kinderen te bezitten moest men toch iets doen wanneer zulke gevallen in de gemeente voorkwamen. De twee gezusters vertelden ons hun jeugdleven waarvan zij goede, minder goede en slechte herinneringen aan hebben overgehouden. Het verhaal geeft een tijdsbeeld weer waarop men heden ten dage geen kijk meer heeft en dat toch een stempel heeft gedrukt op het leven en de levenswijze van die mensen die het hebben meegemaakt.

Vooreerst willen wij er op wijzen dat het verhaal dat hierna volgt verteld is in deze economisch goede tijd met een terugblik op de situatie van juist na de oorlog. Dat beeld kan in geen enkel geval vergeleken worden met de huidige toestand van dit rusthuis. Het comfort en de verzorging is heden volledig aangepast aan de normen van de tijd. Daarom sprak men vroeger niet van "Rusthuis de Mey" maar van "'t Oud Mannekenshuis" of "'t Hospice".

Wij laten hen nu zelf aan het woord:

Onzen thuis was in de Hoogstraat, wij zijn om zo te zeggen allemaal oorlogskinderen, geboren juist voor de oorlog, de tijd van de armoede. Ons vader werkte bij meneer Poullier in Pene op de boerderij en trachtte zo zijn groot gezin van vijf kinderen te onderhouden. Lange uren zwaar werk, geen gemakkelijk leven. Ons moeder, Augusta van den Brande, zeker moe van het ene kind na het andere te krijgen, zag het niet meer zitten, en liet tot ons leed haar gezin in de steek en trok naar Antwerpen.

U kunt zich voorstellen, vijf kleine kinderen, vader August altijd gaan werken en wij alleen zonder eten, zonder deftige kleren en zonder enige opvang waarin wij ons goed voelden. Dit alles gebeurde aan het begin van de grote vakantie in 1944. Wij waren bijna niet meer om aan te zien, het eten, altijd pap tot het langs ons oren uitkwam. Wij konden het ons vader niet kwalijk nemen, hij moest toch zorgen voor het nodige geld en dat kreeg men niet voor niets. Zo werden wij tijdens die zomer allemaal ziek en hadden doktershulp nodig.

Wij waren werkelijk niet meer om aan te zien en allen ondervoed. Er zat maar een ding op, wij moesten verzorging hebben en aangepaste voeding of wij gingen er allen onderdoor. Op aandringen van Dr. Hosten en dank zij Mr. Poullier kon men tot een noodzakelijke bevredigende oplossing komen. Wij vonden onderdak in het rustoord "De Mey". Dit huis was wel, voor die tijd, aangepast voor de opvang van oude mensen maar niet voor ons, kleine kinderen. De eerste veertien dagen hebben wij doorgebracht in bed en kregen wij in vergelijking tot thuis voedsel van de bovenste plank. Na veertien dagen zagen wij er al stukken beter uit. Wat niet meeviel was de discipline. Wij die een vrij leven gewoon waren ginder in de Hoogstraat, ons vader nooit niet thuis en ons moeder keek niet naar ons, moesten ons hier wel noodgedwongen aanpassen. Vijf kinderen in zo een omstandigheid niet gemakkelijk. Wij waren dus met 3 meisjes en twee jongens. Wij als meisjes moesten school lopen in de Molenhoek en ons twee broers op de gemeenteschool op de Walderdonk. Tussen de speeltijd

Zuster Egidia - Beresole M.-L. - Thys Arlette
Thys Simonne - Van Loo Marcella
Van Loo Magdalena - Van Loo Andrea

mochten wij naar het rustoord terug keren om nog wat voedsel tot ons te nemen om toch te kunnen evolueren tot werkkrachten. Onze kleding was aangepast aan de tijd. Wij zaten onder de hoede van zuster Egidia. Een mens dat kon naaien gelijk geen ander en wij mochten er fier op zijn. Altijd proper en voor die tijd mooi gekleed. Ons broers die konden het niet aarden en kregen weldra moeilijkheden. Zij kregen om de duur meer slaag en straf als hen lief was en zochten voorlopig hun toevlucht bij hun grootmoeder, Josephine Slock, die rechtover het rustoord woonde. Zij werden in samenspraak met ons vader, die het niet meer kon aanzien, geplaatst. Frans, bij boer De Brabander, om te helpen op de boerderij en om uit de kost te zijn. Ons broer André bij de broer van boer De Brabander in Evergem. Wij zaten als kleine kinderen niet alleen in deze instelling. Nog een kleiner meisje was daar en noemde De Letter Rebecca. Ook Beresole Marie Louise, Thijs Arlette, Thijs Simonne en Thijs Valentina. Zij verkeerden in dezelfde situatie als wij. Van bezoek mochten wij zeker niet klagen. Ons vader kwam ons alle zondagen bezoeken en ging met ons wandelen, alleen ernstige ziekte weerhield hen van die taak. Als U weet dat Marcella en Andrea er 11 jaar hebben doorgebracht kunt U uitrekenen hoeveel maal hij ons heeft plezier gedaan met een bezoek. Daar leefden wij naar, met hem konden wij naar de kermis wat een voorrecht was.

Onze dagindeling was niet om de vingers af te likken. Om vijf uur werd iedereen opgeroepen, zoals het goede katholieken paste in die tijd werd er begonnen met het gebed aan bed. Vervolgens wassen en zonder eten naar de mis, alle dagen het zelfde. Weer of geen weer, wij moesten er door. Wij kregen echt een opleiding als kloosterzuster, hoe wij het uitgehouden hebben weten wij niet meer. Na de mis, waarin wij alle dagen te communie moesten gaan, kregen wij eten, de meeste dagen pekelharing met boterham. Wij denken dat wij zelf nooit kunnen bederven en zelf al voor een groot deel gepékeld zijn.

Na het eten schotels wassen en de kamer op kuisen. Wij sliepen wel op een aparte kamer, afgescheiden van de oude mensen. Daarna naar school in de Molenhoek waar wij achtereenvolgens juffrouw Bracke, juffrouw Kamoen, zuster Raphael en zuster Josephina hebben ver-sleten.

Zoals we reeds zegden mochten wij in den beginne tussen de speeltijd terug naar huis (rusthuis) om nog wat voedsel tot ons te nemen. Op de middag kregen wij dan gekookt eten, met de groente van de tijd van het jaar en vlees!!! Laten wij over dat vlees maar zwijgen. Laten wij aannemen dat het vlees was en diende om op te eten. In de namiddag terug naar school om na de school al rammelend van de honger boterhammen te verorberen. Onmiddellijk moesten wij ons huiswerk maken, daar werd nauwlettend op toegekeken. Gebed voor en na het eten en alle andere soortgelijke gebeden werden op de

Op onze Plechtige Communie

juiste plaats en op het noodzakelijke uur afgerammeld. Na het huiswerk moesten wij nog wat meehelpen met allerlei karweitjes, waarna wij ons op het naaiwerk wierpen. Kousen stoppen, borduren, haken, kilometers draad hebben wij verwerkt tot ons vingers krom stonden. Ons avondeten was "PAP" en voor verandering "Karnemelkpap" met eventueel wat overschot van patatten van de middag. Om 7 uur moesten wij gaan slapen. Zo was ongeveer de gewone dagindeling. Er waren natuurlijk uitzonderingen maar zij waren raar. Een zondag verliep nogal wat anders.

De mis, daar konden wij niet aan ontkomen. In sommige gevallen twee maal. Het was nog de tijd van vespers en lof de zondag, U kunt het wel raden, ook dit was voor ons geschapen. Het eten tijdens die dagen was wel beter dan gewoonlijk. In de namiddag mochten wij dan ook naar de jeugdbeweging de B.J.B. noemde men dat in die tijd. Ook ons vader bracht ons een bezoek en zo passeerde de dag nogal tamelijk snel. Op kermiszondag mochten wij alles gade slaan van achter de draad op de boomgaard. Kermis was niet voor toekomstige kloosterlingen dacht men, want wij kregen de indruk dat men toch doende was ons religieus te vormen zodat wij ook kloosterzuster zouden worden. Twee dagen staken boven alle ander uit. Vooreerst het naamfeest van de zuster die voor ons zorgde, zuster Egidia. Toen was het kermis, eten, drin-

ken, kadootjes geven en krijgen alle te veel van het goede. Wij moeten zeggen, ze heeft werkelijk veel overgehad voor ons. Zij bemoederde ons maar wel diep kristelijk en zeer streng. Een tweede hoogdag was de bedevaart naar Oostakker-Lourdes, iets om nooit te vergeten. Wij moesten wel te voet naar Zaffelare, daar werd de tram genomen naar Oostakker, dan te voet naar het bijhuis van de zusters in St.-Amandsberg. Daar kregen wij een grote diner aangeboden, en werkelijk daar werd niet gegeten maar gev...

Dan moesten wij gaan bewegen rond de grot in Lourdes en mochten ons tegoed doen aan de kraamkens op de plaatselijke kermis. Hier konden wij zelf wat snoep kopen (babbeluten) ook een uitzondering. Terug met de tram naar Zaffelare en vervolgens te voet naar huis. Doodmoe maar toch voldaan na zo een zware dag vielen wij in een diepe slaap. Geen nood om vijf uur ging de bel weer, en de sleur van elke dag begon.

Ons plechtige communie hebben wij ook gedaan. Dit was een feest voor de zusters. Zij wilden niet dat wij er anders uitzagen als de andere en moesten dan ook in het wit zijn. Onze andere kleren konden zij zelf maken dat was geen probleem, maar kleren kopen dat was wat anders. Wij moesten zelf gaan vragen bij de mensen of wij soms een kleed mochten gebruiken. Het is ons dan toch gelukt en wij deden onze communie in het wit. Ziek

De zuster met haar beschermelingen

zijn wij niet veel geweest, wij hadden er geen tijd voor. Uitgenomen ons Marcella die heeft een zware ziekte meegemaakt, zij moest intense verzorging hebben en op een zetel in de zon liggen om op krachten te komen. Een speciale behandeling was weggelegd voor iedereen zowel jong als oud.

Het uur speelde daarin geen rol, wel de omstandigheden. Een onweer in de nacht met bliksem en donder daar verlangde niemand naar. In zulk een geval was het groot alarm geblazen. Iedereen die nog niet bedlegerig was door ziekte, werd uit zijn slaapstede gehaald en verzameld in de gang beneden. Daar werd geklappertand en gebeden de ene paternoster na de andere, samen met alle misteries om toch dit boze geweld te doen stoppen. Wie heeft er nog verklaard dat het best is in het bed tijdens een onweer? Hier ging men averechts te werk. Naar gelang wij ouder werden moesten wij ook meer helpen in het huis. Boterhammen snijden met een machine, boodschappen doen naar de winkels in het dorp, helpen op de boerderij. Het rusthuis had dus een boerderij en die werd gerund door Mon Roets, nen goeie kerel. Wij mochten meerijden op de kar naar het veld en er kon al eens gelold worden. Ook in de groentenhof moest gewerkt worden en het groensel moest gekuist worden. Dat was een werk voor ons. Het is gelijk in het leger over het eten werd er meest gesproken. Wij kenden wel een zeer grote verbetering, en zelfs een uitermate grote verbetering wanneer Frans de Jonghe aan het bestuur gekomen is. Hij heeft er voor gezorgd dat wij nu tamelijk mals zijn. Daar zagen wij voor het eerst een biefstuk, niet alleen zien maar ook proeven. Langzamerhand werden wij dus groter en verlieten wij de lagere school. Ik, Magdalena, ging dienen, wij moesten ons geld afgeven en daarvan werd 100 frank op een spaarboekje gezet. Mijn zuster Marcella mocht naar het klooster in het pensionaat in de hoop er een kloosterzuster van de maken, het is maar bij een hoop gebleven. Om die onkosten van de school te betalen moesten wij een jaar werken en ons geld afstaan. Ons vader zijn kindergeld was gans die tijd integraal naar het rustoord gegaan, ook onze handwerken die wij maakten werden verkocht en dienden om onze inwoon te betalen. Al bij al werden wij groot en ons vader zag dat wij niet langer in dit rusthuis konden blijven. Het werd een werkhuis in plaats van een rusthuis. Zij hadden ons immers leren werken en dat konden wij elders ook doen. Zo verbleef Marcella 11 jaar, Andrea 11 jaar en Magdalena 8 jaar in het tehuis voor behoeftigen. Achteraf gezien een tijd die zijn sporen zowel ten goede als ten mindergoede achterlaat. Wij werden van de ene dag op de andere dag in de maatschappij geworpen zonder voorbereiding. Een bladzijde uit ons leven welke door omstandigheden een noodzaak was doch boven een onderkomen in een gezin gaat niets.

Paul Hesters

DE STAAT VAN ONZE BEVOLKING

GEBOORTEN 1st. KWARTAAL 1991

FERMONT SYNTHIA, dochter van Ludwig en van De Vleeschauwer Carine, Spoorwegstraat, 8, Gent 01.01.1991
 DE BUCK JACOB, zoon van Christiaan en van Messelier Claudine, St.-Franciesdijk, 3, Gent 04.01.1991
 VAERENWYCK ENZO, zoon van Thirry en van Van Driesche Christine, Irislaan, 5, Gent 08.01.1991
 VAN DEN BORRE LISA, dochter van Guy en van David Sabrina, Axelsvaardeken, 58, Gent 12.01.1991
 VAN ASSEL JOERY, zoon van Willy en van IJzermans Cecile, Cornilstraat, 8, Gent 16.01.1991
 DEKEYSER IMKE, dochter van Luc en van Creve Veronique, Hoogstraat, 1, Gent 18.01.1991
 GRYP RUBY, dochter van John en van De Loose Nadine, Kerkstraat, 13a, Gent 24.01.1991
 VAN ASSEL WOUTER, zoon van Lucien en van van Cotthem Carina, Brandstraat, 2, Beveren 30.01.1991
 WAUTERS NIELS, zoon van Patrick en van Van Der Heyden Els, Irislaan, 3, Gent 05.02.1991
 VAN HERREWEGHE ELIEN, dochter van Christiaan en van Van Laecke Carine, Langelede, 137, Eeklo 05.02.1991
 EECKMAN JERKO, zoon van Luc en van Acquet Marleen, Langelede, 56, Gent 06.02.1991
 DE WYN PIETER, zoon van Willy en van De Meester Carla, Cornilstraat, 9, Gent 07.02.1991
 GYSEL LAURA, dochter van Christiaan en van Van Himme Linda, Langelede, 144, Gent 08.02.1991
 LINTHOUT MELISSA, dochter van Guido en van Plaschaert Martina, Stationsstraat, 177, Gent 12.02.1991
 NIEMEGEERS GLENN, zoon van Peter en van Lafort Carine, Lijsterstraat, 23, Gent 19.02.1991
 DE BRUYNE SVEN, zoon van Johan en van De Bruyne Carine, Walderdonk, 95, Gent 21.02.1991
 DE SMET DIETER, zoon van Hans en van Meneve Karin, Rechtstro, 48, Gent 04.03.1991
 HALLYNCK KATHELIJN, dochter van Kenneth en van Remorie Marion, Smishoeh, 18, Gent 07.03.1991
 SPEECKAERT BRAM, zoon van Marc en van Van Landschoot Anne, Dorp, 50, Gent 08.03.1991
 ROETS GLEN, zoon van Arnold en van Doppegieter Sonia, Akkerstraat, 3, Gent 12.03.1991
 DE BAERE JOLIEN, dochter van Rony en van Moerman Marina, Nachtegaalstraat, 3, Gent 15.03.1991

OVERLIJDENS 1ste. KWARTAAL 1991

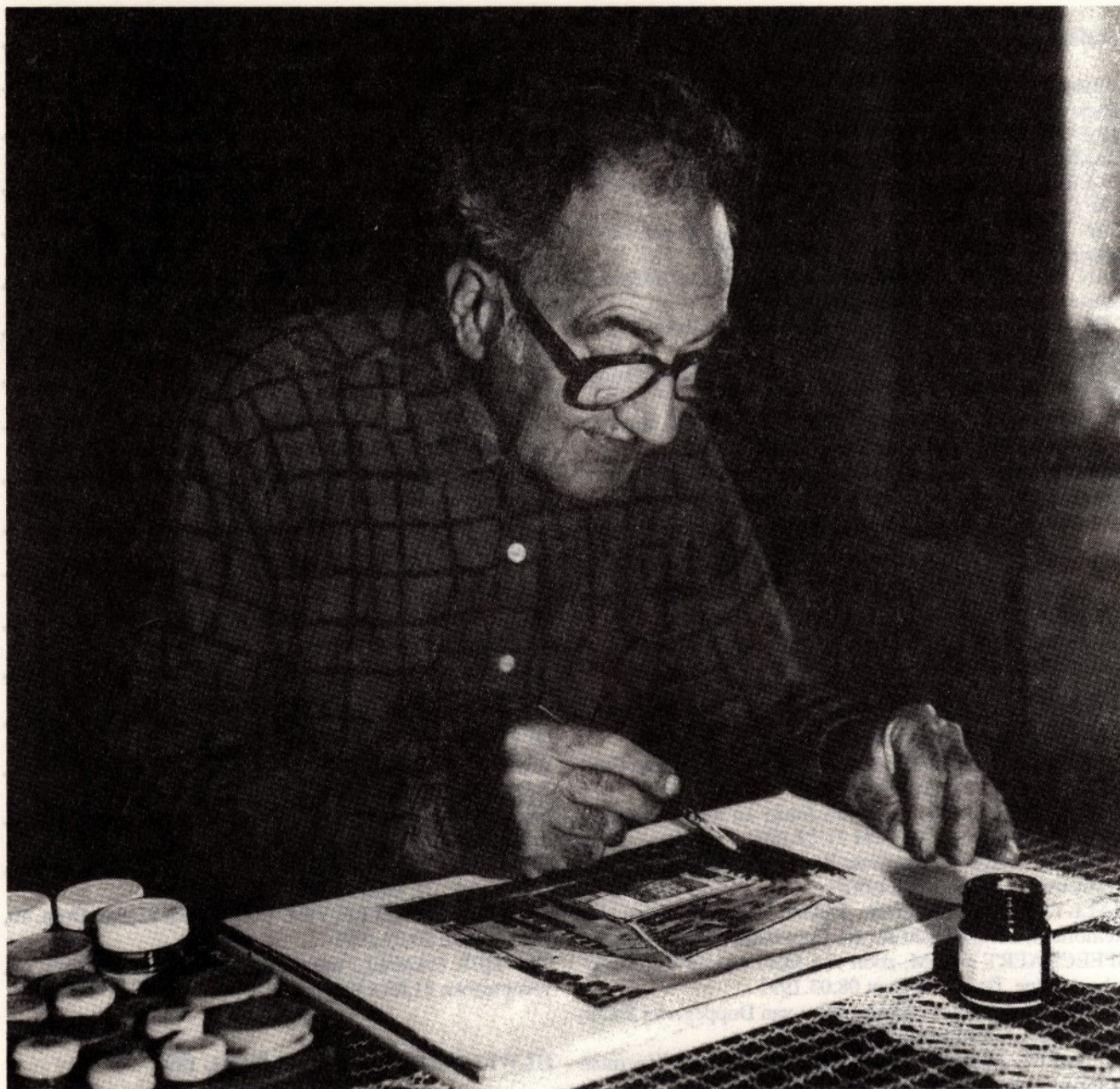
VERHEONE FRIEDA, echtg. Joos Rudy, 45 jaar, Rozenlaan, 12, Gent 02.01.1991
 GODEFROOT CAROLINA, Wed. Veldeman Licianus, 88 jaar, Dorp, 40, Wachtebeke 05.01.1991
 DE LA RUELLE GUSTAAF, ongehuwd, 88 jaar, Overslagdijk, 32, Sint-Gillis-Waas 07.01.1991
 VAN DESSEL ELISA, Echtg. Meijs Hendrik, 85 jaar, Ramonshoek, 84, Wachtebeke 18.01.1991
 VERMEIREN MARCEL, Wedn. Roets Urbanie, 72 jaar, Meersstraat, 31 Wachtebeke, 19.01.1991
 CLAEYSSENS VALENTINA, Wed. De Mey Camillus, 96 jaar, Godshuisstraat, 13, Wachtebeke 22.01.1991
 ROOMAN MARIA, ongehuwd, 89 jaar, Dorp, 25, Wachtebeke 25.01.1991

COLPAERT MARIA, ongehuwd, 86 jaar, Kerkstraat, 40, Wachtebeke 26.01.1991
 DE CLERCQ IRMA, Wed. Van Goethem Albert, 77 jaar, St.-Franciesdijk, 18, Gent 28.01.1991
 WAEYTENS ADOLPHINA, ongehuwd, 82 jaar, Meersstraat, 31, Gent 08.02.1991
 VAN DE VELDE CELINE, Wed. Vlamincq Omer, 99 jaar, Meersstraat, 31, Lokeren 11.02.1991
 NIMMEGEERS JULIEN, Echtgescheiden, 77 jaar, Walderdonk, 68, Gent 12.02.1991
 BORGT RUDOLPA, Echtg. Verplancke Maurits, 73 jaar, Axelsvaardeken, 46, Wachtebeke 12.02.1991
 D'HONT JOHANNA, Wed. Van Roy Jacobus, 81 jaar, Dorp, 25, Lokeren 12.02.1991
 DE VRIESE ANNA, Wed. Graux Charles, 86 jaar, Dorp 40, Gent 15.02.1991
 LIAS MARTHE, Wed. Grijp Gustave, 93 jaar, Leeuwerikstraat, 6, Eeklo 18.02.1991
 DE COCK ELISABETH, ongehuwd 75 jaar, Meersstraat, 31, Lokeren 25.02.1991
 CLAEYS MARGARITHA, ongehuwd, 92 jaar, Dorp 25, Wachtebeke 26.02.1991
 DE VliegheR PATRICK, ongehuwd, 27 jaar, Ramonshoek, 46, Gent 27.02.1991
 DE WINTER EMILIE, Wed. Michiels René, 85 jaar, Dorp 40, Wachtebeke 08.03.1991
 VAN HECKE CAMILLUS, ongehuwd, 80 jaar, Hoogstraat, 3, Wachtebeke 09.03.1991
 BEYST IRMA, Wed. Liebrecht Jules, 72 jaar, Ramonshoek, 90, Gent 13.03.1991
 BRACKE VICTOR, Echtg. De Coninck Martha, 81 jaar, Palingstraat, 4, Wachtebeke 15.03.1991
 MEYERS GERMAINE, Wed. De Maesschalck Rene, 79 jaar, Langelede, 42, Wachtebeke 23.03.1991
 LOMBAERTS ROBERT, Echtg. Byst Gabrielle, 69 jaar, Molenhoek, 71, Gent 27.03.1991
 TITEUX GABRIELLE, Wed. Verley Jean, 92 jaar, Dorp, 40, Wachtebeke 30.03.1991
 GENTIER CAMIEL, ongehuwd, 60 jaar, Meersstraat, 66, Wachtebeke 31.03.1991

HUWELIJKEN 1ste. KWARTAAL 1991

15.02.1991
 GEERINCKX ERICK, Hellestraat, 141 Stekene
 DELARUELLE PETRA, Bovenhoek, 2 Wachtebeke 16.02.1991
 VAN DER JEUGD DIRK, Stationsstraat, 121 Wachtebeke
 PAUWELS CHRISTIANNE, Leegstraat, 40 Zelzate 23.02.1991
 DE SMET CAMIEL, Overslagdijk, 36 Wachtebeke
 LULLY JEANINE, Overslagdijk, 36 Wachtebeke 01.03.1991
 VAN BASTELAERE JOZEF, Kleistraat, 15a Wachtebeke
 SERVAES NANCY, Kleistraat, 15a Wachtebeke 15.03.1991
 VAN NIEUENHUYZE RUDY, Overslagdijk, 25 Wachtebeke
 BUYSSSE VEERLE, Peene, 4 Wachtebeke 16.03.1991
 AKINGBADE AKINBOBOLA, Citroenstraat, 5 Gent
 DYSELINCK RUTH, Roodborststraat, 24 Wachtebeke

TEN HUIZE VAN GASTON VAN GAEVER

Vrijdagvoormiddag 17 mei.

Weg van de weg, vredig verdoken, zalig rustig, in de Stationsstraat 199, daar woont hij met zijn vriendelijke echtgenote.

Gaston Van Gaever was technisch leraar te Burcht en te St.-Niklaas aan het C.O.M.. instituut en woonde te Zwijndrecht. In feite is hij afkomstig van de Kruisstraat, in Moerbeke Waas, van de stam Van Gaever. De naam van moeder was Acke. Zijn peter was Bernard (Naarden) Van Gaever (de vroegere kruidenierszaak naast het huidige jeugdclubhuis hier in Wachtebeke). In 1977 kocht hij het huisje van Evarist D'hont-Daelman, ouders van postbode Jozef D'hont. In die kleine woning werden acht kinderen groot gebracht. Het was een raadsel waar ze allemaal sliepen in dat eng gedoeente. Toen kon alles.

Zes jaar lang kwam Gaston elk weekeind naar Wachtebeke werken om dat huisje om te toveren tot een volwaardig, gezellig en smaakvol ingericht nest, waarin hij in 1983 definitief neerstreek.

Veel Wachtebekenaren kennen hem niet. Maar wie in de buurt komt van Axelsvaardeken. Peene, Lepelstraat en Ramonshoek, kan hem dagelijks ontmoeten bij de avondwandeling met zijn gitzwarte hond, Laura, een prachtdier.

Hobbies ? Velerlei. Vroeger bewerkte en versierde hij voorpagina's van boeken. Vaak trok hij met jongeren naar vakantiekolonies of sneeuwklassen. Om dat volkje in de vrije tijd bezig te houden leerde hij hen allerlei handvaardigheden zoals tekenen, eieren schilderen. Wat ook bij zijn repertorium hoort is het bijhouden van

het "gouden boek" van de gemeente. Hierin worden al de vermeldenswaardige gemeentelijke activiteiten genoteerd zoals jubilea, sportprestaties, hulding van verenigingen die zich verdienstelijk hebben gemaakt of ergens naam en faam verwierven. De leden worden ontvangen op het gemeentehuis en ondertekenen samen met het college het gouden boek. Gaston zorgt voor een passende tekening met tekst in een kunstig lettertype. Zijn dagen zijn goed gevuld. Hij is bezig met een cursus mandenvlechten te Kieldrecht. Hij repareert beelden: vinger bijwerken en schilderen, arm of voet in oorspronkelijke staat brengen. Werkelijk, hij is een mens met zeer veel talenten. Hij maakt tekeningen van onze gemeente: kerk, Ramonshoek, dorp, school en kerk van Overslag. Het huis Axelsvaardeken 10, dit is de woning waar de gemeentechauffeur Gilbert De Smet en familie woont, heeft hij op drie verschillende manieren op

papier gebracht. Eens met houtskool, eens als gewassen inkttekening en eens als akwarel. Knap werk. Klein detail; deze woning was veel jaren terug een winkel. Daar woonde toen August De Wispelaere en beide zusters. Men kon er fietsen kopen, koffie en goederen per el, ellegoed zeiden de mensen. De bezigheden van Gaston zijn zeer uiteenlopend. Na de storm van 25 januari vorig jaar heeft hij de herstellingswerken uitgevoerd bij de familie De Letter in Ramonshoek. Aardappelen poten? Gaston zal wel bijspringen. Wekelijks gaat hij met de 55 plussers turnen in het Domein. Eens was de turnleraar afwezig. Geen nood. Gaston heeft toen zelf les gegeven. Samen met zijn vrouw gaat hij regelmatig naar het theater. U ziet het, beste lezer, Gaston zijn dagen zijn meer dan vol. Hij is een man die alles kan.

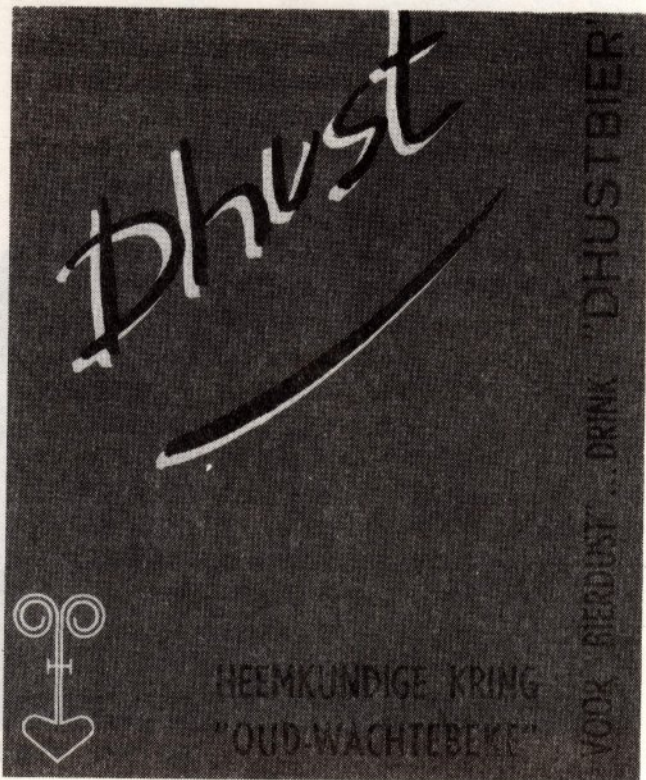
Maurits Migom

**14^e
SAFARKENS
MARKT**

11 AUG. 91

WACHTEBEKE

Dhust

HEEMKUNDIGE KRING
"OUD-WACHTEBEKE"

VOOR BIJZONDERE DRINK "DHUSTBIER"

RARE BIJNAMEN

De dagtaak is teneinde, de laatste warme zonnestrallen geven aan alles een gezellige vreedzame rust. Stilaan verschijnen hier en daar de buurtbewoners op hun vaste plaats tegen de gevel met of zonder zitje. Het zijn allen vertrouwde gezichten, de een is al spraakzamer dan de andere.

Er wordt gepraat, gelachen en naar elkander geroepen. Het grootste gespreksthema is het einde van de oorlog, de nog altijd niet thuisgekomen dorpelingen en de bevrijdingsstoet die a.s. zondag het dorp zal doorkruisen.

Dit laatste onderwerp wordt besproken op de Rechtstro voor de winkel-woning van Gustaaf en Maria Cerie.

De speciale manier van vertellen van Gustaaf was overal gekend, ook zijn komische levensstijl wat bij de ene de lachlust opwekte en bij de andere soms niet al te leuk overkwam.

Het onderwerp "stoet" werd in al zijn geuren en kleuren en animo verteld tot Albert Vervaeet, de voerman voorstelde dat Gustaaf ook in de stoet zou moeten gaan. De kledij zou Albert leveren een Palveniermantel en hoge hoed die vroeger werden gebruikt door de koetsiers.

Gustaaf of Staf wilde dit wel doen doch niet alleen, resultaat ondergetekende werd zijn gezelschap.

Wij zouden ongevraagd de stoet vervoegen achter de

fanfare en de veel besproken "Gutt-operatie" kleur geven door ons te behangen met talloze 25-centiemen op een ijzerdraad gestoken en 'rond de hals aangebracht. En zo geschiedde !!

Zwetend met onze zware kledij werd de stoet gevolgd in de brandende zon. Wij naast elkaar tot het bittere einde van onze lijdensweg en overal werd geroepen daar is "GUTT" met zijn secretaris ... Die naam is hem bijgebleven.

Alles eindigde met een kostelijke grap! Door het vele gratis gekregen bier in de zaal in de Kerkstraat werd Gutt zo dronken dat hij zich buiten de zaal op het deksel van de regenput liet neervallen. Gevolg het deksel brak, en Gustaaf zat met zijn benen in de lucht, gelijk een spieklem in de put-opening.

Van armoede moest ik hulp gaan halen en onder algemeen gelach werd hij eruit getrokken. Wij hebben de laatste honderd meters arm in arm afgelegd, "GUTT" was thuis.

Norbert Vervaeet

Daarna is er een lied geschreven over onze alom gekende "GUTT". De tekstdichter bij uitstek was O. Galens. Wij geven hierna de volle tekst omdat het toch een soort levensschets is of was van onzen "GUTT".

Huis links - woonhuis van onze „Gütt“

YAKA FEE II
GÜTT

Er woont in onze prochie
 een ferme flinke man
 En gaat hij langs de straten
 een-ieder kijkt hem aan
 Hij is steeds naar de mode
 solide en goe gekleed
 En iedereen die hem ziet gaan
 die zegt dat is toch wreed

Ref. Maar wie is toch dienen mooien man
 en awel dat is Gustaaf
 Die iedereen betoveren kan
 en awel dat is Gustaaf
 En wie heeft er altijd geld op zak
 en awel dat is Gustaaf
 En wie leeft er steeds op zijn gemak
 en awel dat is Gustaaf

En voor de vreemdelingen
 is het een raar geval
 Spreek hem maar aan in 't Engels
 want hij verstaat de taal
 Hij spreekt ook Italiano
 Français a la minuut
 Geen wonder want hij luistert
 naar de mooie naam van "Gütt"

Hij domineert de Kerkstraat
 en regelt het verkeer
 Van al wie in en uit rijdt
 't zij burger boer of heer
 Hij leeft in peis en vrede
 nevens Albert de Pruis
 En is hij zelden binnen
 toch is Stafken altijd thuis

Hij heeft een groten winkel
 met speel- en suikergoed
 Siroop, en almanakken
 pomaad en ondergoed
 En komen de kalanten
 hij fluit een aria
 Maar laat steeds de karweikens
 voor zijn zuster Maria

Tot in de buitenlanden
 is 't heerschap goed gekend
 want weet dat men soms brieven
 uit Tirol naar hem zendt
 En in de postkantoren
 geen twijfel noch abuis
 de naam van "Gütt" volstaat al
 en de brieven komen thuis

En is het feest bij Brakskens
 of is't Cecilia
 dan stapt ons lustig Gutje
 de muzikanten na
 en onze goeie pastor
 krult zich dan van de pret
 wanneer hij ziet hoe koddig
 onze "Gütt" zijn voetjes zet

De Wachtebekenaren
 zijn danig in hun schik
 Wie zou ons evenaren
 Met "gutje" rond en dik
 Moest eens ons dorp verand'ren,
 meneer de burgervaar,
 maak dan een aardig plekje
 voor uw "Gütt" zijn standbeeld klaar

O. Gallens

VAKANTIE DEEL II

Onze vakantie was een mengeling van spelen en werken en zeker niet in de weg lopen. Wij hadden één voordeel, als je het een voordeel kon noemen, ons vader moest in de zomertijd altijd 's nachts werken. Gevolg, overdag slapen en thuis stil zijn. U kunt zich voorstellen: met 5 vakantiegangers stil in huis, een onmogelijke taak. Zo werden wij diverse taken opgelegd. Schotels wassen en afdrogen, hout zagen, eten voor het varken klaar maken om gekookt te worden enz... Tussen door gingen wij gaan "spelen" zo noemden wij dat. Het veld en het station dat was ons terrein. Daar werd menige strijd geleverd. Geen enkel vogelgebroed was veilig, eiers uitblazen voor onze verzameling, mussen uittrekken en met de "paddeklutsen" spelen.

Voetbal spelen op het statieplein was van die aard dat geen enkele ruit onbreekbaar bleek. Vraag het maar aan de nakomelingen van Maurice Celie, de toenmalige chef van de statie. Die moest zijn glazensnijder niet verleggen. Hij had immers zelf vier zonen die wisten ook wat op een bal schoppen was. Treintje spelen was ook een geliefde bezigheid!! Zo verduwden wij lege wagons en terwijl zij bolden sprongen wij er op, juist gelijk in een film. Soms mochten wij echt meerijden met de trein, wij zaten dan wel in de "bagagewagen", dit was de laatste wagon van een treinstel die goederen vervoerde. Hij was ingericht om kleine pakjes te vervoeren en als bureel voor de meerrijdende chef. Doch de meeste tijd van onze vakantie brachten wij door op de boerderij. Zoals men heden ten dage promoot voor "boerderijvakantie" was dit in onze tijd een gewoonte. Het was de tijd dat er nog meer volk dan tractoren op het land waren. De mankracht was onontbeerlijk. Een toenmalige boerderij was een bedrijf waar alles nog zijn plaats had en vond. Van kät over varkens naar koeien en paarden, allen

waren inwoners van zo een bedrijf. Iedere inwoner had zijn specifiek werk zowel voor verzorging als voor voedsel. Geen enkele dag was dezelfde. In het begin van de vakantie was het nog hooitijd. Niet dat van de machine daarop en de zaak was okee, nee pure mankracht in de meeste bewerkingen. Eerst werd er gemaaid, dit gebeurde wanneer het gras nog nat stond van de morgendauw. Hier zagen wij de eerste mechanisatie, een maaibalk, hij werd ook gebruikt voor het afdoen van de oogst. Een tweezitter, wij mochten plaats nemen op de zitting van de chauffeur, om het met hedendaagse termen te zeggen. Wij mochten de "lijn" vast houden en zogezegd het paard besturen. De nevenzit, de boer zelf lette op alle machineonderdelen en op de oneffenheden in het te maaien land. Ook het wild werd in de gaten gehouden en voor alle (voorzichtigheid) werd een stok meegenomen om eventueel het wild de genadeslag toe te brengen. 't Was toch wat anders dan altijd buikstuk eten! De zijkanten van de "meers" of wei werden met de hand afgemaaid. Dat was stielwerk, hier kon men de echte maaier erkennen, hij die de zeis onder controle had. Na een verloop van een paar dagen, naar gelang de weersomstandigheden, moesten wij het afgemaaide gras loswerken en omkeren, kwestie van niet te "stikken" of te verhitten. Alles was handwerk. Nauwlettend werd het weer in de gaten gehouden. Pien of nog geen Pien, men moest weten wat, waneer en hoe te doen. Drie maal daags werd er enkele uren in het hooi gewerkt. 's Morgens als de dauw wat was opgedroogd en de zon begon te klimmen werd het afgemaaide gras opgeschud en luchtig verdeeld over de ganse oppervlakte van de weide. 's Middags op het heetste van de dag, werd er nog eens omgedraaid. Met een rode zakdoek met witte bolletjes op in de nek geknoopt of op het hoofd geplaatst trachtten wij de zonnestralen toch wat te temperen. De schroeiende zon diende niet om in te liggen bruinen zoals nu tijdens de vakantie maar werd gebruikt om in te werken en om het hooi zijn goede reuk te geven. In de laten namiddag werd de laatste bewerking van de dag in het hooi verricht. Met een houten "raak", rijf in het nederlands, werd het hooi op reien getrokken en vervolgens met een hooivork op kleine hoopjes gezet. Dit was ter bescherming van de nachtlucht welke meestal vochtig was. Naarmate het gras meer hooi werd werden de hoopjes groter. Uiteindelijk, bij goed weder, werd het hooi voorlopig op "ruiters" gezet, om te rusten tot wanneer het tijd was om het hooi op de "schelf" in de schuur te worden "getast". U ziet een woordenschat die men heden ten dage niet meer hoort of in een andere kontekst geplaatst wordt. Een klein woordje uitleg bij een "ruiter". Dit was uiteraard geen berijder van een

Hier werd menig koeiken „gedekt”
Hofstede Criel op de Ramonshoek

paard maar een houten staketsel wat gemaakt was van wilgenstokken in combinatie met ijzerdraad. Deze werden gemaakt in de winter. Bij het kappen van de knotwilgen werden de mooiste "spillen" ook takken genaamd uitgezocht, op lengte gemaakt en zorgvuldig bewaard om er "ruiters" van te maken.

Arbeid loont was hier niet altijd op zijn plaats. De weersomstandigheden waren hier van zeer groot belang. De kwaliteit van het hooi telde, het was immers voedsel voor de dieren, in een minder goed geval kon het nog gebruikt worden als strooisel en in het slechtste geval, en dit gebeurde meer dan eenmaal, was het mest en zozegd werk geweest voor niets.

Tussen deze bewerkingsfasen werd niet geslapen of geluierd. De dieren op het hof moesten verzorgd worden. Mesten, eten geven, melken waren de dagelijkse beslommingen tussen het landwerk in. Er was wel nog tijd voor een babbel, een lach en een lied. Stress kende men alleen bij ongunstige weersomstandigheden. Daar werden wij als niet boerejongen gehard in het werk. De verdienste was van geen belang. Wij hadden een andere omgeving, ander eten en andere gewoontes, dat was vakantie, iets anders dan alledaags. Nu zijn de vakanties op de boerderij toch volop in trek! Onze kleding was primitief. Een paar botten en zeesletsen, een korte broek en een hemd volstonden. Voor wij 's avonds naar huis gingen schrobden wij ons aan de pomp op het erf. Het was geen "lampzwart" maar stof en zweet dat moest verwijderd worden. Voldaan en wat kalmer zochten wij onze haardstede op. Men moest ons niet in slaap wiegen, morgen was het een andere dag en wat die zou brengen dat zouden wij dan wel zien. Wij hadden niet de zorg een boerderij te runnen. Wij waren vakantiehelpertjes, niet meer of min, maar toch een goede aanvullende hulp op de boerderij. Zoals wij zegden een variatie van werk en bezigheden. Enkele zaken zagen wij voor het eerst en blijven dan ook gemakkelijker in het geheugen houden. De eerste keer dat ik mee moest met een koe naar de stier, ja dat is iets wat u bij blijft. Het was van "al veel van

gehoord maar nog nooit gezien". Wij vol goede moed, dat beest ging nu werken terwijl wij er zouden staan op kijken. Het was bij "Criels" op het boerenhof, juist op de hoek van de Lepelstraat. Bang voor dieren ben ik nooit geweest, wel voorzichtig. Mijn kozijn, Gerard, zei nog: "'t is een goeien stier, een bondstier". Op zijn eigen zei me dat niet veel, maar het zal wel juist geweest zijn, hij had nog produkten lopen van die stier. Maar !! Reeds bij het opkomen van het erf werd de mannelijke tegenspeler ongeduldig. Ik had nog nooit zo een beest gezien. Wat zeggen ze "een kop gelijk een stier", als ik dat beest zag deed ik voor alle voorzichtigheid maar een stap achteruit, het kunnen ook meer stappen geweest zijn. Voorzichtig ge weet wel. Met een ijzeren ring in de neus, daaraan een koord, werd de kolos buiten geleid. Het beest moest zich werkelijk door de deuropening wringen. Onze koe was er een koeiken bij. Dit was nu een hij en een zij. Zich niets ontziend trachtte de kolos zijn bevruchtingstaak uit te voeren. Ik kon mij moeilijk voorstellen dat onze koe daar enig plezier aan beleefde. Maar ja, het waren de gevolgen die daar primeerden. Of heden ten dage, met al die kunstmatige inseminatie, het dier daar nog wat aan heeft, weten wij niet.

P. Hesters

DE OUDLEERLINGEN VAN DE RAMONSHOEKSCHOOL VIERDEN FEEST!

In november 90 namen een aantal oudleerlingen van Ramonshoek het initiatief, om de oudleerlingen van deze school eens samen te brengen, om ervaringen uit te wisselen, en te zien wat er van iedereen geworden was na 25 tot 35 jaar.

De werkgroep bestond uit : Plasschaert Claudine, De Laender Georgette, De Smet Dirk, De Vos Maurice, Creve Gilbert en De Smet Guido.

Aangezien het een onhaalbare opdracht was om alle oudleerlingen aan te spreken werd geopteerd voor de groep geboren tussen 1945-1955. Men moest ergens de lijn trekken.

Uit deze periode zijn er 150 mensen die korte of langere tijd op het schooltje van Ramonshoek hun broek (rok ?) hebben versleten.

Het was een onmogelijke opdracht om alle adressen van deze mensen terug te vinden en aan te schrijven. De werkgroep koos voor het inschakelen van de pers en ook besloot ieder lid van de werkgroep om toch zoveel mogelijk klasgenoten op te sporen om persoonlijke uitnodigingen te overhandigen.

Het resultaat was een onverhoopt succes voor de initiatiefnemers: op 16 maart in de feestzaal De Kring, waren er niet minder dan 65 oudleerlingen aanwezig, 3 oudleerkrachten, en 38 partners van de oudleerlingen.

De zaal was stemmig ingericht om de sfeer van toen in het schooltje op te roepen : met prisma's en cilinders, oude leerboeken, oude landkaarten enz., materiaal dat zich nu bevindt in de Langeledeschool.

Maar waar iedereen zich vooral rond verdrong, waren de foto's van de klasgenoten van toen : verbaasd zocht men tussen deze kleine meisjes en jongetjes zichzelf en zijn (haar) vrienden. Velen pijnigden hun grijze cellen om zich enkele namen van klasgenoten te herinneren.

En tijdens de gesprekken bleek dat de oudleerlingen uitgezwemd waren, en velen de gemeente Wachtebeke hadden verlaten.

Ter gelegenheid van deze bijeenkomst was een pentekening van Ramonshoekschool gemaakt, anno 1977, door Arsene Geirmaert.

Dit op basis van een foto uit een publicatie van onze Heemkundige Kring.

De pentekening werd gebruikt op de programmabrochure, wat voor iedere oudleerling meteen een aandenken aan deze dag en de school opleverde.

Een ingekaderde pentekening werd overhandigd aan de oudleerkrachten en aan oud-inspecteur De Cock . Deze attentie werd zeker op prijs gesteld !

Toen iedereen de benen onder tafel had geschoven voor het feestmaal, werd het welkomstwoord verzorgd door de woordvoerder van de initiatiefnemers Guido de Smet. Daarna werd op een verbluffend spontane manier het gedicht "Hete Pootjes" van Guido Gezelle naar voor gebracht door de erg jeugdige Els De Smet.

Later op de avond bracht ze ook nog "Boerke Naas", waarvan velen de tekst nog goed bleken te kennen.

Als mysterieuze gast werd oud-inspecteur De Cock aangekondigd.

Dhr De Cock vierde daarenboven die dag ook zijn 85ste

D. Hendrix, 203. Plantijnlei. O., Antwerpen.

verjaardag.

Hij haalde met enthousiasme een aantal anekdotes op uit zijn begintijd als inspekteur in Halle en Brussel.

En indien er op dat ogenblik nog iemand in de zaal was, die nog geen jeugd sentiment voelde opborrelen, dan werd die even later ook overrompeld door de film over het afscheid van "meester" De Buck van Ramonshoek-school.

Over al deze herinneringen moest natuurlijk nog nage-

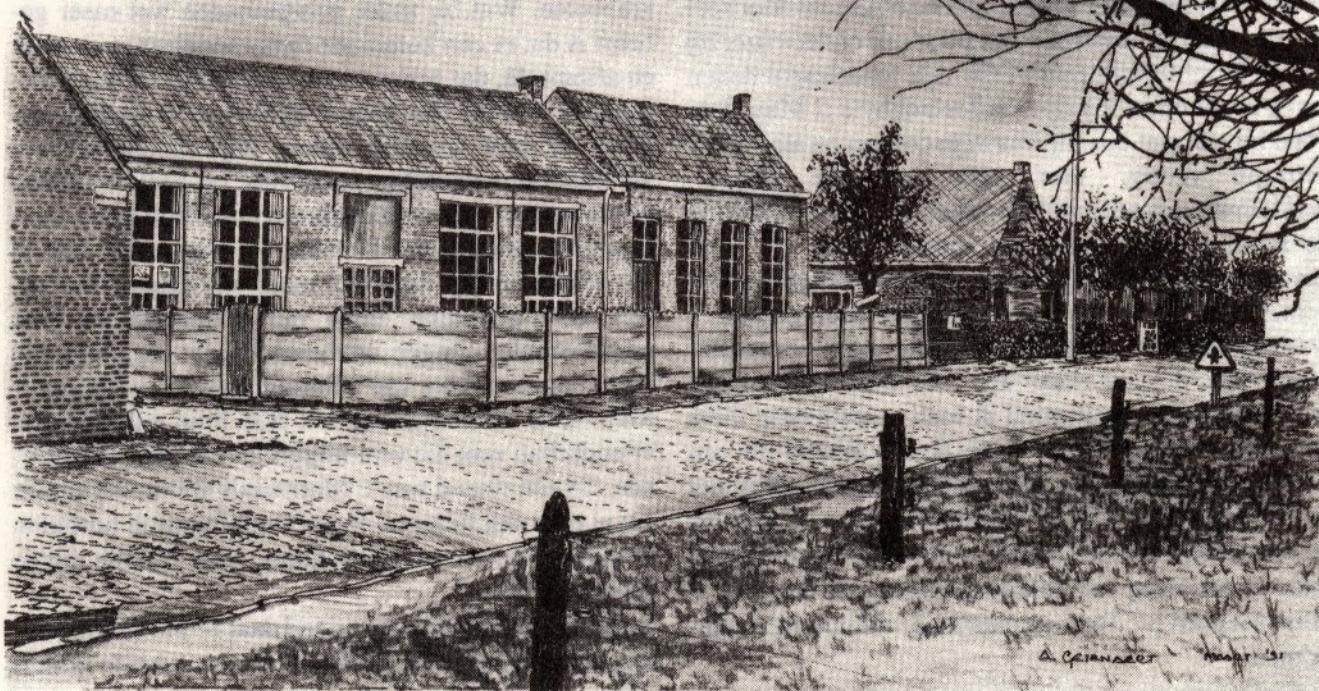
kaart worden, met de oudklasgenoten.

Door gelegenheidsdeejee Luc De Mol werd het gezellig samenzijn ingezet natuurlijk met muziek uit de sixties. En het werd later, later ook voor de aanwezige oud-leerkrachten Marie-Louise Celie, Jacqueline Marquenie en Gustaaf De Buck !

Tot over 5 of 10 jaar, klasgenoten ?

Rudy Van Cronenburg

Wachtteleke : Ramonshoekschool (1977)

HOE, ONVERWACHT, DE KERSTMAN KWAM.

Met genoeg las ik, in het Heemkundig blaadje van het vierde kwartaal 1990, die interessante bijdrage van M. Migom: "Dorpsperikelen te Overslag in de jaren dertig", die ons eventjes meenam naar de wondere gebeurtenissen die onze Overslag kende en meemaakte rond de dertiger jaren van deze zo ver versleten eeuw. En ik ben ervan overtuigd dat mijn goede vriend het me zeker niet ten kwade zal duiden als ik over datzelfde onzalig tijdstip mijn penne nog een beetje verderdoor laat krabbelen dan de zijne. En dit doe ik graag, geloof me, vooral omdat ik, ongewenst en ongewild, persoonlijk werd ingewiegd in die onverkwikkelijke toestanden die daar toen hoogtij vierden.

In ieder dorp, of 't nu groot was of mindergroot, werd in die jaren door de plaatselijke kunstminnaars een toneelavond in elkaar getimmerd, waar iedereen zijn beste beentje voor bijzette. Dat moest hier noodzakelijk gebeuren in 't zaaltje van Nathalie. Ja, bij Nathalie van Hecke, dat goede mens. Ik herinner me nog dat één van de vorige pastoors, wanneer één of andere groep daar op een avond een prestatie had geleverd, in de loop van de week even bij Nathalie binnenwipte om haar discreet te vragen of dat voor haar WEL GENOEG HAD OPGEBRACHT. Anders zou zijn eigen portemonnee ook wel aangesproken worden. Ja, dat was Overslag!!

Wel, in hogergenoemde jaren gingen ze daar wat op stapel zetten: een roerend drama gevolgd door een pittig kluchtje. Maar zoiets moest aangeleerd en bijgeschaafd worden. Wie konden ze daarvoor beter bij de hand nemen dan Aimé Gijsel? Die was onderwijzer (en dus, in die tijd, aanzien als iemand die overal wel een remedie voor wist) en daarbij, hij was gekend en geacht door heel 't dorp. Maar ja, Aimé had zijn plaats als onderwijzer bij ons in Wachtebeke-center. En zijn toneelcapaciteiten lagen zover onder bij zijn duifjes-hobby's!! Maar daar vond hij wel wat op. Hij was mijn collega en als hij dan prompt vroeg, met zijn gekende Gijsel-verkleinwoordjesmanie: "Oscarcken, ge gaat me toch in de steek niet laten met het toneel?", dan zat ik al gevangen. Maar, eerlijk gezegd, ik deed het graag voor hem. En 'k heb dat trouwens meerdere jaren gedaan, 't was een kleine vriendendienst. Nooit spijt over gehad! Maar toch, dat jaar waar we 't nu over hebben! Dat bijhorend blijspelletje vond ik toch zo petieterig klein zodat ik hem een voorstel deed. Ik was zelf lid van een bloeiende kabaretgroep, die in die tijd de hele streek wat onveilig maakte. 'k Zeg: "Luister, ik zal op de dag van de opvoering rond de "repos", met een collega, één van onze tweezangen ten gehore brengen, als dat voor u allemaal goed is". Dat was natuurlijk volmondig aangenomen.

STOKKEN IN DE WIELEN

Zo was besloten, maar we waren een beetje te voortvarend geweest. Alles vlotte zoals 't moest, tot enkele dagen voor de opvoering, en de kaartenverkoop achter de rug was. Mijn tweezangmaat was ook een onderwijzer, maar hij stond in het vrije - en ik in het officiële (gemeente) onderwijs. 't Schijnt dat men op het eerste, het vrije onderwijs, alleen maar vat had, want krijgt me die collega daar geen ... 'k zal niet zeggen een verbod, maar toch een niet mis te verstane vermaning om zich van dat-toneel-daar niets aan te trekken, enz... enz... Vielen we dan zo in 't water? Juist die wijze van handelen pestte ons nog het meest. Dan maar afwachten, maar die dag reed ik mismoedigd naar huis....

Maar elke medaille heeft toch ook een keerzijde! Wie zat daar, bij mijn thuiskomst op mij te wachten? Mijn goede vriend, Guus Leermaeckers, die beste vriend Guus!! Hij was Hollander van geboorte: een niet te onderschatten toneelman, de rechterarm van het Zuidnederlands Toneel dat, onder leiding van Antoon Mertens, heel onze Vlaamse streek doorreisde. Guus was, wat men bij kunstkeners placht te noemen, "een duizendkunstenaar". Naast zijn beroep als toneelman was hij ook een niet te versmaden amateur-schilder en, als het muziek en zang betrof, mocht je hem zeker op de eerste plaatsen rangschikken.

Hoe het kwam dat ik met zo'n genie in contact was gekomen!?

Wel, heel-heel toevallig was dat. Op zekere dag zat ik aan de rand van onze mooie dennebossen een schetsje te krabbelen. Wat bij zulke gelegenheden wel meer gebeurt is dat er een kuierende fietswandelaar even stopt en afstapt. Ja, dat gebeurt wel meer, soms tot ongenoegen van hem die daar papier en verf zit te verknoeien. Maar dit keer was dat anders. Zijn enkele gepaste woordeskes, commentaar, zijn visie op heel de omringende natuur, alles overtuigde mij dat er hier geen eerste broekje voor me stond. Kortom, het duurde niet lang of we wisten beiden veel-veel meer van elkaar."Dat zij, hier in Wachtebeke, einde van de maand een paar toneelavonden gingen opvoeren en dat hij graag die korte kennismaking van vandaag zou willen voortzetten". Wel, zo eenvoudig is 't hoe mijn echte-hechte vriendschap voor die veel-hogerstaande Guus is begonnen. En een vriend was 't. Meermaals waren wij samen om al eens een stilleven of een landschapje te borstelen of in pastel te zetten. Guus, Guus, waar zijn die mooie jaren toch heen?

En nu zat die goeie-goeie vriend daar zo plotseling voor mij. Je moet niet vragen wat er daar van beide kanten

gepraat werd en verteld. Geen wonder dat het hier ter sprake kwam hoe we door die domme dorpspolitiek in de wielen waren gereden op zo'n geniepige manier. En hier bewees Guus hoe hij het woord "vriend" verstond. "Gossammebeware, maar dat is een vuil zaakje" gromde hij in zijn Hollands dialect. En kan ik je helpen?" Daaraan had ik zelf niet gedacht en dit had ik zeker niet durven hopen. "Hoor eens", zegde hij, "kennen die mensen daar de zingende zaag? We zullen daar eens voor een puik intermezzo zorgen. Op één voorwaarde! Zeg daar aan die mensen dat ik dit enkel doe voor jou als vriend, en dat ik daarvoor elke vergoeding weiger."

"k Heb later vernomen dat Overslag het kleine Doortje, het dochterje van Guus, niet vergeten heeft."

Guus is meegeweest tot vreugd van alle goede Overslagse vrienden, en hier zijn niet veel woorden meer nodig.

Op die bewuste zondagavond zat het zaaltje van Nathalie bomvol en een deel van die avond werd ingenomen als ware't door de komst van de gulle kerstman, die wel iets later dan op Kerstdag was gekomen maar met kop en schouders boven alle vertolkers uitstak. Aanvangend met het "AVE MARIA VAN GOUNOD", gevolgd door andere fijne pereltjes uit zijn repertorium liet Guus, als een echte kunstenaar, de triomferende zingende zaag door de zale zinderen tot vreugd en bewondering van alle aanwezigen. Zo was Guus. Dat was zijn vrienden-

dienst.

De zaal daverde minutenlang van 't spontaan applaus.

Dank!Dank!

O. Galens

Meester Gijsel tijdens een toespraak ter gelegenheid van de eremis van E.H. Spanhove

INTEKENING VOOR HET BOEK OVER DE ZUSTERS VAN WACHTEBEKE

Op 21.12.1991 a.s. zal het dag op dag 150 jaar geleden zijn dat de eerste Zusters van Wachtebeke hun klooster-geloften aflegden: Twee Wachtebeekse en een Lokerse vrouw. Sindsdien hebben ongeveer 550 vrouwen zich aangesloten bij de congregatie van de Zusters van de heilige Vincentius a Paulo van Wachtebeke.

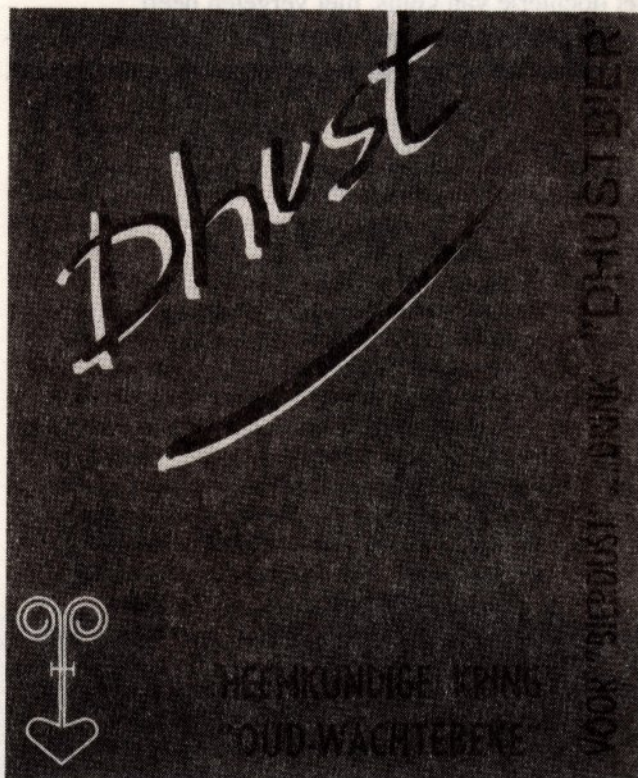
Van deze congregatie werd ter gelegenheid van de 150ste verjaardag een geschiedkundige studie gemaakt door Bert Vervaeet, leraar aan het Lyceum van Wachtebeke. Deel 1 gaat over de evolutie van kleine armen-school naar een gevestigd klooster, de groei en verwachtingen en ook de moeilijkheden die de Congregatie doormaakte in haar lange bestaan. Deel 2 gaat over de plaatselijke huizen te Wachtebeke (moederklooster, Gesticht De Mey, Overslag). Zelzate (Maria-Middelares en C.O.O.-materniteit), Lochristi, Nokere, Sint-Amandsberg, Stekene, Kionzo, Kingoma, Vunda (deze laatste drie in Zaïre), Kruikebeke, Steendorp, Melsele, Zwijndrecht en Ertvelde.

Deel 3 gaat over de recrutering en herkomst van de zusters. Dit boek zal wellicht op de eerste plaats de mensen van Wachtebeke interesseren, daar deze congregatie toch een zeer grote rol heeft gespeeld in Wachtebeke en Overslag. Bovendien wordt in het boek ook veel aandacht besteed aan de plaatselijke pastoors-directeurs G.D. Van Rossen, B. Walraet, B. Dhont en uiteraard ook aan pastoor C. Camerman, die 50 jaar lang algemeen directeur is geweest van de Zusters. Drie van de algemeene oversten waren geboortig van Wachtebeke moeder Carolina Gillis (1841-1853), moeder Stanislas (Nathalie Van Assel) en Moeder Scholastica (Elisabeth De Letter). Ook de huidige algemene directeur, Z.E.H. A. Roets, is geboortig van Wachtebeke. De tekst is uitvoerig geïllustreerd. Het wordt een lijvig boek van meer dan 450 bladzijden, in hetzelfde formaat als het jaarboek van de Heemkundige Kring van Wachtebeke. Bij voorintekening kost het boek slechts 550 fr., nadien 680 fr. De voorintekening is tegelijkertijd bedoeld als huldebetoon aan de zusters uit heden en verleden. De

lijst van de intekenaars wordt in het boek gedrukt. Voorin tekenen kan door storting van 550 fr. op rekening 068-2116906-05 van Jubileumboek Zusterscongregatie Wachtebeke.

Aan wie in Wachtebeke of omgeving woont, wordt het boek thuis bezorgd. Indien U echter meer dan 20 km. van Wachtebeke woont en het boek niet zelf komt afhalen, wil dan a.u.b. 50 fr. storten voor verzendingskosten (dus 600 fr.).

Voor verdere inlichtingen : Werkgroep Jubileum Dorp 25, 9185 Wachtebeke.

INHOUDSLIJST

Jg.18 Nr.2

Voorblad Luchtfoto in kleur van Wachtebeke center J.Semey RUG

Woord van de voorzitter - Safarkens markt	C. David	17
Rustoord "De Mey" anders bekeken	P. Hesters	18
De staat van onze bevolking		21
Ten huize van "Gaston van Gaever"	M. Migom	22
Rare bijnamen "GUTT" + lied	N. Vervaeet	24
Vakantie - hooitijd - stier	P. Hesters	26
Samenkomst oudleerlingen Ramonshoek	R. Van Cronenburg	28
Hoe onverwacht de kerstman kwam		
Toneel - Lied - Overslag	O. Galens	30
Voorstelling boek klooster Wachtebeke	A. Vervaeet	32
Inhoudslijst		32

EEUWEN										JAREN						
Juliaanse kalender				Gregoriaanse kalender												
0	7	14	17	21	25	6	0	1	2	3	4	5	
1	8	15	TOT 4 OKT. 1582	5	6	0	1	2	3	4		
2	9	18	22	26	4	5	6	0	1	2	3	
3	10	3	4	5	6	0	1	2		
4	11	...	VAN 15 OKT. 1582 AF 15	19	23	27	...	2	3	4	5	6	0	1		
5	12	16	20	24	28	1	2	3	4	5	6	0	
6	13	0	1	2	3	4	5	6		

ERRATA:

- In het artikel "De eeuwduurende kalender" verschenen in ons vorig 3 maandelijks mededelingsblad (1991-1) heeft de zet duivel lelijk toegeslagen waarvoor onze verontschuldiging.
- Om deze fout zo goed mogelijk te herstellen kan U best de herwerkte tabel bovenop tabel I (p 15 uit het vorig nummer) klevens.

HEEMKUNDIGE KRING «OUD WACHTEBEKE»

Carte figurative van de prochie Wachtebeke
gedelineert en ghemacht by my onderschreven ghe-
swoerne Landmeter residentende binnen Wachtebeke naer
de waerachtighe ghelegenhheit ten versouwe van Eeren
Heere Prelael van Hildje van St. Pieters nevens Gheent
soms te verclaren in Sijne Burchen mit Lancelot Irgens
den Grave van Waleu vintende de selve Carte ghelegent
in confirmatie van contracte in date 24. Maye 1578
aengeghaven te sichten den Clousteren van de Byloche
den Wanchier van St. Pieters Clouster by Ghent en
Jans Steven van Idoghem my I condece desen 14
novembere 1618 d'ijdelstrecht Eeren van onderterent
P. De Vos met gelycke

Van van afschrift
Gent 24 maart 1618

Handwritten signature
71 van Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring
"OUD-WACHTEBEKE"

18de Jaargang 3de kwartaal 1991

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9185 Wachtebeke, Tel. (091) 45 04 63

IN MEMORIAM

Uit erkentelijkheid voor wat hij van in het beginne voor onze heemkring heeft betekend is het mijn plicht het woordje van de voorzitter te wijden aan een gedachtenis aan "Broeder Leopold". Hoewel geen bestuurslid van onze kring en zelfs geen Wachtebenaar heeft hij een onuitwisbare stempel gedrukt op het reilen en zeilen van onze kring. Broeder Leopold is voor ons de grijze eminentie die, lang voor dat wij aan heemkunde dachten, in zijn geschriften de tijd van vroeger onder de aandacht bracht. In de beginperiode van onze Kring hebben wij vaak beroep gedaan op zijn ervaren pen. Zo is zijn studie over de Langeledevaart onder auspicien van onze Kring in boekvorm uitgegeven en werd voor het eerste fotojaarboek van onze Kring dankbaar van zijn documentatie gebruik gemaakt. Als wij dan de jaargangen '67 tot '85 van de Sint Laurensklok (het schoolblad van de Zelzaatse Broedersschool) napluizen vinden wij er niet minder dan ruim 320 artikels van zijn hand. Hij schreef over de meest diverse onderwerpen. Het schoolleven, memoria over broeders, leraars en families die van vader op zoon de schoolbanken bevolkten; gedegen studies over de gemeente, de kerk, de streek en het economisch leven. Uit het onderzoeksgebied van onze Heemkring beschreef hij de geschiedenis van de Langelede, het Axelsvaardeken, de fortengordel, Rostijne, de Sint Fransiscuspolder en het watergemaal van

Oostdonk. Oud geworden en niet meer bekwaam de redactie van de Sint Laurensklok waar te nemen, las hij nog steeds met belangstelling onze uitgaven. Zelf bracht ik hem de laatste jaren ons jaarboek en steeds moest er dan een praatje af over de tijd van toen. Broeder Leopold, geboren te Eeklo als Jozef CARIJN, ingetreden bij de Broeders Van Liefde op 15 Augustus 1927 en overleden te Zelzate op 2 September 1991. Uit zijn doodprentje citeren wij "Bewonderd om zijn vele talenten en geliefd om zijn tactvolle omgang is van ons heengegaan... Zijn vele gaven inderdaad want hij onderwees velerlei vakken en dirigeerde de koren van Sint-Victor te Turnhout, Sint-Paulus te Gent en het Sint Laurenskoor, scholen waar hij achtereenvolgens in dienst was. Velen die hem gekend hebben of zijn geschriften hebben gelezen zullen nog lang de figuur van deze ietwat aristocratische broeder in hun herinnering bewaren. Dat hij ruste in vrede.

Cesar DAVID de kringvoorzitter

VAKANTIE DEEL 3

Dat alle dagen niet dezelfde waren spreekt voor zichzelf. Wij gunden ons ook toch wat ontspanning? Een Stationsstraat, met een passage dat niet meer dan 10% van het huidige volume bedroeg en dan nog gedeeltelijk ongemotoriseerd, wie kan zich dat nog voorstellen? Wij wel, daar konden wij van profiteren. Ons ontspanningsterrein lag op de straat, het veld, en het statieplein. Een veel voorkomende hobby bij ons was het verzamelen van vogeleieren. Ieder van ons had een schoendoos of een sigarenkist of een of ander houten staketsel waarin zorgvuldig, in de "WATTE", de eieren bewaard werden. Wij als kleine eierdieven hadden deze allen samen "geschamateerd" of verwisseld onder elkaar. Geen enkel gebroed was veilig. Toen was er nog gebroed ten allen kanten. Geen enkele boom, struik of tronk of er woonden vogels in of onder. Ook op de grond (kieviten, fazanten, eenden, patrijzen enz...) overal was er wat te vinden. Bij een poging tot uitbreiding van de verzameling werd op geen gevaar gelet. Veiligheidsvoorschriften waren alleen voorzien voor de eieren. Ongeschonden uit het nest halen was de boodschap, wij zelf kwamen op de tweede plaats. Nadat wij zo een gebroed op de veilige grond gebracht hadden begon het delikaatste "uitblazen". Niet wij moesten uitblazen maar de eieren moesten uitgeblazen worden. Eerst werd de filosofie naar voren gebracht, is het ei bebroed? - hoe lang - wat is onze kans? Het werd in het licht gehouden, in het water gelegd of eens deskundig geklutst. Met een naald of aan een pinnekensdraad werden zorgvuldig twee overelkaarstaande gaatjes in het ei geprikt. Dan begon het werk met de nauwkeurigheid, gaatjes te klein, er zit een "paddekluts" in. Dit alles was niet zonder risico. Daarom keken wij ook op geen eitje wanneer wij die uit het nest haalden. Een ei uit een verlaten nest konden wij reeds ruiken bij het doorprikken. Wat zegt men nog "het stinkt gelijk een rot ei" wel ik kan U zeggen, het stinkt.

Gans dat ritueel moest dan nog gebeuren zonder dat iemand het zag. Een "garde" of een boswachter konden wij best missen. Een boer was wel iets beter, maar wij moesten soms zaken doen die niet in de gunst lagen van onze boer. Een pinnekensdraad doornipen, takken wegbreken, een draaiboom van een weide opendoen die wij dan niet meer dicht kregen. Over die gevolgen gaan wij maar zwijgen. Aan de statie waren wij welkom om onze verzameling bij te vullen. Wat de ordinaire straatmus daar wegsleepte en onder de oude boomse pannen van de verschillende gebouwen verstopte was onbeschrijfelijk. En kweken dat ze deden, verschillende ge-

†
TOT ZALIG AANDENKEN
aan ons duurzaam kindje
**André-Kamiel-Augusta
DHOOGHE**

zoontje van RENÉ en LOUISE ROGIERS
geboren te Wachtebeke de 22 Juni 1945 en
overleden te Gent de 9 Mei 1950.
Hij ontving het H. Vormsel op zijn sterfbed.

O Jezu, 't zielken dat
Gij ons geschonken hadt,
als echtelijken zegen;
hoe is 't uit onzen schoot
zo schielijk, door den dood
gerukt en weggedregen.

De dood 'n kent geen leed;
hij zeisent, immer wreed
en zonder mededogen;
geen troost 'n wete ik, geen
Gij, Jesu, zult alleen,
Gij kunt ons tranen drogen.

DRUK CREVE-CHEYNS - WACHTEBEKE

neraties in hetzelfde jaar met het gekende "kakgedoe" dat aan alle gebouwen lag. Wij kregen zelfs nog een ladder ter beschikking. Wij moesten ook de "paddeklutsen" die in de nesten lagen mede wegnemen samen met het nest. De hoeveelheid eieren die wij daar konden uitblazen was fenomenaal. Wat wel typisch was, een mussenei onderscheidt zich van een ander mussenei door de stippen die er op staan. Geen enkel mussenei was gelijk.

Het gebeurde ook dat wij eieren van fazanten of eenden meenamen naar huis om ze onder een kip verder te laten uitbroeden.

Eens zover moesten de eierdoppen nog naar huis. Een klus die niet zonder gevaar was voor ons en voor de eieren.

De ene gracht in, de andere over, goed lettend op alle gevaren.

Ons benen "geschaluid" door de bramen, pinnekensdraad en de "tingels" dat noemden wij een vakantiever-schijnsel.

Thuis werd ongezien de "watte" uit het verbandkastje geplunderd, beetje bij beetje verdween het hele pak in onze verzameldoos.

Als tweede uitlaatklep van onze vakantiekiebels wierpen wij ons werkelijk in de strijd. Ik weet nog goed, de eerste film die wij gezien hebben was "superman", onze

Aan het monument van de gesneuvelden

eerste uitstap naar de "PAX" de Wachtebeekse cinema. Deze stond waar nu de Nopri van Wachtebeke is gelegen. Wij werden daar overdonderd met krachtpatserijen en dies meer. Onze toenmalige lektuur, zoals De Witte van Ernest Claes, de rode ridder en de kruisridders waren allen een steuntje in de rug om zelf de wapens ter hand te nemen. Primitief maar wel effectief waren onze sabels. Een oude pollepel, daardoor een stok en als schild een deksel van een oude steriliseerketel. Samen met de durf die onontbeerlijk was waren wij gewapend voor iedere strijd. Tegenstanders waren onontbeerlijk. Je kon toch moeilijk tegen uw eigen vechten.

Overall in de straat werden groepjes gevormd. Zij maakten hun kampen op diverse plaatsen. Met wat fantasie toverden wij een gracht om tot een loopgracht. Met een ondergronds staketsel werd gepoogd zich onzichtbaar te maken voor de vijand.

Alles was bruikbaar, takken, maisstekken allerlei afbraakmateriaal enz..... Uitkijkposten werden opgetrokken om de vijand in het oog te houden. Allé nen oorlog had er niets aan. Er waren natuurlijk goeie en slechte gelijk in een echte film. Er werd ook menige traan gelaten. Wie het durfde op een loop te zetten was nen "schaaischijter" en kon geen respect meer afdwingen bij zijn "maten". Wie te veel "bleite" was een "tsiepmuile" nog een naam die men beter aan een andere

overliet. Die tendens zette zich zelfs door tot op de school. Wie eenmaal die naam had droeg hem op zijn minst voor gans zijn jeugd en in het ergste geval tot aan zijn dood. Wij hadden nog meer wapens die wij zelf fabriceerden zoals de alom gekende katapult, een combinatie van een sprietak en een stel rubberen ringen gesneden van een oude binnenband van een fiets.

Om Robin Hood te kunnen imiteren maakten wij zelf onze bogen en pijlen. Niet zo maar een pijl, neen een echt dodelijk wapen, dat laatste beseffen wij nu maar. Op de punt van de pijl werd een naald of een fijne nagel ingewerkt, wie daar kennis mee maakte had niet alleen tranen te veel maar ook bloed. In het heetste van de strijd werd niemand of niets ontzien. Men kon het vergelijken met natomaneuvers. De gewassen op het veld waren de eerste slachtoffers met de boeren als rechtstreekse benadeelden. Zo kan ik mij nog herinneren dat wij op een namiddag een blok ouderwetse rogge plat hebben gewalst tot de laatste vijand er uit verdwenen was. s' Andendaags kwam de boer, samen met een paar douaniers, kijken naar de verwoesting. Het kon van smokkelaars geweest zijn, dacht men? Toen hebben wij een bestand afgekondigd met de verschillende partijen, onder de druk van onze ouders, acht dagen niet meer in het veld. Een ware ramp, maar ja wie van onze ouders had toen al een familiale verzekering? Dat niet alles koek en ei was

, spelen op de straat, hebben wij ondervonden.

Op 9 mei 1950, iets voor de grote vakantie gebeurde er een verschrikkelijk ongeval. In die tijd legde men de betonbaan Overslag - Oude Burgse Sluis aan. Een vrij omslachtig werk. De beton werd gemaakt op het stationplein. Daar stond een ganse konstruktie van torens en wagentjes enz... die er voor zorgden dat het mengsel van de beton in juiste verhouding op de kamions werd geladen. De mixerwagons van heden kende men nog niet en alle materialen werden aangevoerd met de trein. Dagelijks reden tientallen kamions op en af door de toenmalige statiestraat richting Overslag. Niemand van ons had daar nog oog voor, het was een normale zaak geworden.

Achter het eerste rechte stuk van de Stationsstraat woonde een beenhouwer René Dhooge hij had twee kinderen André en Willy.

Wie liep er toen niet op de straat? Vijf jaar oud, van geen gevaar bewust, wilde de kleine André overlopen van aan het ouderlijk huis naar de overkant van de straat. Op dat ogenblik gebeurde wat men toeschreef aan een toeval maar het was fataal. Het kind geraakte onder een wiel van een kamion geladen met beton. De ontzetting was groot in de straat. Iedereen werd de les gelezen, ge ziet

wel wat er kan van komen, enz....

Die vakantie van 1950 was een vakantie vol angst voor onze ouders, wij zelf waren dit voorval al snel vergeten maar zij, en zeker de getroffen ouders kregen er nachtmerries van.

Wij hadden tijdens onze vakantie ook enkele verplichtingen.

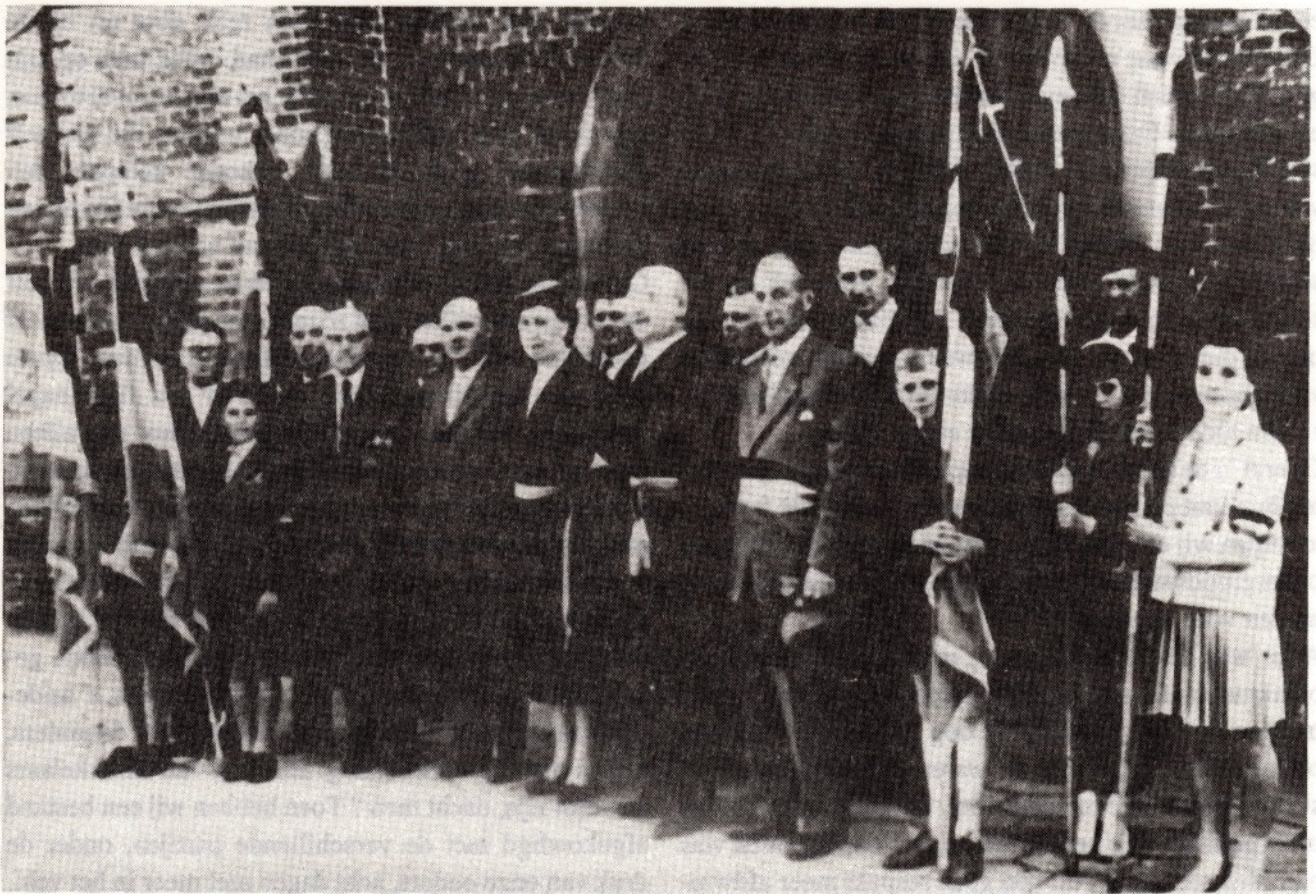
Zij werden ons uit de traditie en uit de school opgedragen. Het nationalisme leefde toen nog in ieder goed gezinde Vlaming en op 21 juli werd dit geuit met diverse manifestaties. Hiervan zien wij nog alleen de molens op de kermis en het vuurwerk s'avonds.

Wij dienden als dekor voor gans dit gebeuren op die dag. Het was een extra zondag en dat was ook graag meegenomen. s'Morgens naar de dienst voor de gesneuvelden van beide oorlogen.

Er werd verzamelen geblazen aan de Smishoek. Iedere school had zijn leerlingen opgetrommeld. Met de fanfare, van Overslag, en de oudstrijders of hun weduwe werd stoetsgewijs richting kerk gemarcheerd. Onze komst werd aangekondigd met kanongebulder.

Deze laatste stonden opgesteld aan café "De Bruine Poort".

Daarna vond de eredienst plaats in de kerk in aanwezig-

Vlaggedragers van de scholen en plaatselijke overheid aan de kerk

heid van alle plaatselijke gezagsdragers samen met de geestelijken en de oudstrijders.

Het enige wat mij daar persoonlijk interesseerde waren de namen op het monument. Ik vond het een eer dat ook onze naam Hesters op deze plaat prijkte. Een broer van ons vader, Jules was gesneuveld in 14-18. Daarover deden allerlei sterke verhalen in de familie de ronde. Hij was nooit bang. Hij had zelfs eigenhandig drie à vier Duitsers de nek omgedraaid die hij tegen het lijf had gelopen bij zijn voettocht van Frankrijk naar thuis. Toen de oorlog uitbrak was hij werkzaam in Frankrijk bij familie. Hij wilde toen terug naar huis om te strijden tegen de bezetter. Op die tocht zou het gebeurd zijn. Na twee mislukte vluchtpogingen over de grens naar Nederland gelukte het hem toch om langs daar naar Engeland te gaan en zo over te steken naar zijn heimat. Door een domme schrapnel getroffen overleed hij te Westvleteren.

Gevallen voor het vaderland noemde men dat.

Na de middag was men toe aan een optocht van allen die ere brachten aan de overleden soldaten van beide oorlogen.

Deze vertrok aan de statie. Het was verzamelen geblazen bij Piet Cabon en de oud piotten verzamelden bij Cyriel Seghers, zelf oudstrijder, aan de statie zelf. Iedere leerling kreeg een klein Belgisch vlaggetje op de schouder gespeld. Aan één van hen was het de eer de vlag van de school te dragen. Muziekkorpsen, rijkswacht, burge-meester en schepenen en iedereen die nog iets of wat vaderlandse gevoelens had stapte op. Alle huizen waren bevlagd met de nationale driekleur. De Vlaamse leeuw was nergens, op goed zichtbare plaatsen, te bespeuren. Op de marsmuziek van de harmonie werd richting monument gesneuvelden gestapt. Zo een paar namen klinken ons nog in de oren, Oscar Quik, Cyriel Seghers, Remi van Bastelaere, Jules Baetselier, Naard van Gaever, Georges Maes dat zijn zo de namen die mij het eerst binnenvallen omdat zij ofwel uit de gebuurte waren of omdat zij toch al dan niet een imposant figuur waren.

Dan had men nog de namen van het inrichtend comité, meester H. Hérie en gemeentesecretaris A. Buysse. Andermaal werd onze komst aangekondigd door kanongebulder. Aan het monument moesten wij een erehaag vormen voor onze dappere soldaten of hun weduwe die allen behangen waren met eremetalen.

In krachtige bewoordingen werden dan diverse toespraken voorgelezen tegen de oorlog en voor de vrede.

Terwijl het te velde werd geblazen boog iedereen het hoofd als hulde aan de gesneuvelden. Daarna was het voor ons. Voor iets hoort wat, dacht men toen. De muzikanten kregen uiteraard enkele bierbonnekens en wij mochten een stuk chocolade afhalen in de bruine poort. Deze laatste waren afkomstig van Naard van Gaever die uiteraard niet keek naar de vervaldatum maar aan de verdienste die hij er op had. Daardoor hebben wij verschillende keren vermoefte chocolade gehad die wij toch na aandringen konden omgeruild krijgen.

In het dorp was het een feest. Wij moesten naar huis om de innerlijke mens te versterken om daarna samen met ons moeder naar de kermis en het vuurwerk te gaan. Ons vader was reeds met de muziekmaatschappij aanwezig op dit gebeuren.

Wij bezaten toen nog een muziekkiosk op de gemeente. Daar presenteerde ieder muziekmaatschappij een concert ter opluistering van dit gebeuren. In de late namiddag vatte het volksbal aan. Een dansvloer lag voor de kiosk, enkele muzikanten van verschillende politieke strekkingen, samen met een akordeonist brachten toen de populaire dansmuziek ten gehore. Marskens, walskens, polkas en af en toe een slow zaten in hun repertorium. Wie nog geen lief had kon daar eventueel wat opsteken. Onder het scherpe oog van M. van Heirzele werd iedereen in de gaten gehouden. Hij was de man die er nogal de lol kon in houden samen met Brandes, den bieruitzetter en de wasserijuitbater. Menig pikant verhaal werd samengebreid met het geen zij daar zagen. Samen met hun fantasie brachten zij kleur in het toenmalig soldatenblad en wie niet in dit blad verscheen onder een of ander pseudoniem had geluk gehad.

Een of ander plaatselijke zangvedette trachtte ook à la Eddy Wally zijn stem te verkopen. Langzamerhand werd het donker, het tijdstip voor het afvuren van het vuurwerk.

De O, A, Oei waren niet uit de lucht, dit alles gekoppeld aan hier en daar een kindergebleit vermengd met rook en reuk van solfer en dat deed de ganse omgeving van Wachtebeke omhoogstaren. Wij waren nog een van de weinge gemeenten waar de nationale feesten nog zo uitbundig werden gevierd.

De tijd speelde, die avond geen enkele rol, wij waren nog niet halverwege van de vakantie.

wordt vervolgd.

P.Hesters

TEN HUIZE VAN ALBERT BLENDEMAN

Kalve 55, daar woont hij samen met zijn vrouw, Emma Van Acker, die hij huwde toen hij 27 was.

Hij werd geboren te Koewacht (Zeeland) in 1918. Vader en moeder waren als seizoenarbeiders zowat drijvende werkkrachten nu eens in Noord-Holland, dan eens op Zuid-Beveland, later weer elders. Hierdoor was zijn schoollopen nogal onregelmatig. Gedurende de maanden maart, april, mei, juni en juli bezocht hij de school van de zusters te Stekene. Daarentegen liep hij in de wintermaanden school te Wachtebeke in het Rechtstroom tot zijn 14e jaar. In 1924 vestigden zijn ouders zich definitief te Wachtebeke en begon vader een klompenmakerij op Kalve. Albert werd een hulp in dat bedrijfje. Gedurende de zomerperioden ging hij werken in de stijfselfabriek te Sas van Gent. Dat duurde 3 jaar. Later werd hij aangenomen in de centrale te Langerbrugge voor 2 jaar, waarna hij kon beginnen bij het bouwbedrijf Cornelis te Gent eveneens voor 2 jaar. Daarna kon hij aan de slag bij B.P. (Terdonk) waar hij werkzaam bleef tot zijn pensionering op 60 jaar.

Als 12 jarige knaap werd hij trommelaar bij de koninklijke harmonie De Eendracht, volgde tussendoor notenleer bij Camiel Saman en toen hij 15 was kreeg hij een klarinet. Een paar jaar geleden zag hij het voor bekeken en haakte af. Hij was een muzikant die zelden of nooit afwezig was. Hem werden dan ook twee decoraties opgespeld voor bewezen diensten.

In 1937 moest hij soldaatje spelen. Na 17 maanden diensttijd kon hij naar huis, niet voor lang, want in 1938 kwam de eerste mobilisatie. Na enkele weken mocht hij terug in burgerpak tot september 1939 want dan kwam de tweede mobilisatie en op 10 mei toen de hel los brak lag zijn eenheid in Tessenderlo. Met de terugtocht van het leger sukkelde hij via Elverdinge tot in Frankrijk waar hij gevangen zat tot Augustus. Op zijn eentje waagde hij een vlucht poging uit het kamp en het lukte. Hij liep langs een spoorlijn. Een goederentrein die om een of andere reden vertraagde bracht hem naar de vrijheid. Albert sprong er op, brak het lood van de schuifdeur en wipte binnen en wonder boven wonder hij arriveerde in Brussel-Noord. Per tram is hij langs Denderleeuw en Wetteren in Gent aangekomen. Een geleende fiets bracht hem langs St. Kruis-Winkel naar zijn geliefd Wachtebeke.

In 1954 kochten zij beiden de woning, Kalve 55, die zij nu nog betrekken, met een flinke lap grond, een prachtig grasveld, ernaast een ruime moestuin met een omtrek van 300 meter. Typisch en aantrekkelijk is de plaats waar zij eten want van aan de keukentafel hebben zij een vergezicht over de prachtige meersen tot aan de Rotterdam, een oase van rust en groen. Wat een weelde. In 1979 is Albert een maand op familiebezoek geweest in Canada, een reis die hem zoveel voldoening schonk dat hij er uren kan over vertellen.

Maurits Migom

Albert in gesprek met onze medewerker (foto: G. De Buck)

WIE ZONDER ZONDEN IS WERPE DE EERSTE STEEN.

Welke bijbelse tekst het ook moge wezen er is iets van waar. Veroordeel niemand vooraleer de hand in eigen boezem te steken.

Wie herinnert zich nog de biecht. Een sacrament, in het katholiek geloof, waartoe iedereen verplicht was het eenmaal per jaar te doen rond het feest van Pasen. Niemand deed het graag in die tijd. De evolutie van het geloof heeft ondertussen dit sacrament gedeeltelijk ondermijnd waarbij het niet meer kan vergeleken worden met wat het eens was in onze tijd. Wij spreken dan nog in de 20ste eeuw. De penitentie die uit zo iets voortvloeide werd in de kortste keren voldaan.

Men heeft zelfs een tijd gekend, en die bestaat nog, dat een vreemde biechtvader in de kerk aanwezig was. Dit was om mensen die bezwaar hadden, om persoonlijke redenen, bij hun eigen dorpspastoor te biechte te gaan toe te laten in eer en geweten toch te biechten.

Doch de penitentie, zoals men dit pleegt te noemen, stelde vroeger nog al wat anders voor. Men sprak van kerkelijke rechtspraak.

In 1972 schreef Jozef de Brouwer een lijvig boek over dit onderwerp. Het boek behandelt de kerkelijke rechtspraak en haar evolutie in de bisdommen Antwerpen, Gent en Mechelen tussen 1570 en 1795.

Het is hier onmogelijk deze boeken, die meer dan 1500 bladzijden omvatten samen te vatten in enkele regels.

De penitentie was toen een geldsom, boete, schuldbekentenis, opsluiting, verbanning en diens meer.

De vergrijpen waarvoor men zulke veroordelingen kreeg waren nogal verschillend van aard.

Wij geven hier een korte samenvatting van deze vergrijpen. Houd er wel rekening mee dat deze gezien zijn in de kontekst van 400 jaar geleden.

1- Overtredingen betreffende het religieuze leven:

Ketterij

Bijgelovige praktijken

De Paasplicht

De zondagsheiliging

Het sakramenteel leven

De godslastering

De ontheiliging van het gewijde

Het onderwijs

De kerkcensuur

Laster

2- De overtreding op de sexuele moraal en huwelijkswetgeving:

Defloratie of verleiding:

Formicatio simplex

Defloratie onder huwelijksbeloften

Defloratie met betwist vaderschap

Schaking

Verhinderd huwelijk

Geheim en feitelijk huwelijk

Ongeldig huwelijk

Moeilijkheden in het huwelijk

Overspel

Konkubinaar

Incest of bloedschennis

Echtscheiding

Bordelen en koppelaars

3- De overtredingen bij de geestelijkheid:

Moeilijkheden onder elkaar

Overtredingen bij hun bedieningen

Moeilijkheden wegens belediging

Overtredingen van de kerkelijke tucht

Overtredingen van het celibaat

Moeilijkheden wegens bijgelovige praktijken

Moeilijkheden bij testamentaire aangelegenheden

Moeilijkheden om tienden

Moeilijkheden omwille van begrafenissen

Tot daar enkele mogelijkheden. In de meeste gevallen werden zij, de desbetreffende personen, overgedragen. In sommige gevallen ging het om razias vanwege de geestelijkheid. Dit kon men terug vinden omdat op diverse tijdstippen in de zelfde gemeente verschillende personen moesten terecht staan.

Dit boek is een uitzonderlijke bron voor familiekunde zeker omdat het boek aanvat in 1570. Wanneer men begin 1600 slot geraakt met zijn opzoekingen kan dit boek eventueel nog een uitkomst wezen, zij het geen gunstige in verband met Uw familie die men er in terug vindt.

Uiteraard zijn maar een fractie van de overtredingen op kerkelijke vlak aangegeven en gerechtspraakt. Denk nu niet mijn familie komt hier niet in voor wij waren heiligen.

Als voorbeeld van dit alles geven wij hier de veroordelingen met de gevolgen ervan terug van alle personen uit Wachtebeke, Overslag, Zuiddorpe, Axel, Moerbeke.

Deze boeken bevatten een index op persoons en plaatsnamen en zijn gemakkelijk toegankelijk.

- Anthonius Bake, van Moerbeke om op feestdagen, ook bij het begin van de mis, linnen te verkopen, moet 20 schellingen parisis betalen (15/09/1570).

- Apollonia Cornelis, de kinderen van Joannes de Wielmakere en Arnoldus Jacopsuene, zoon van voornoemde Apollonia, van Aksel, om op zondag na het feest van S. Mattheus met een paard en een kar bonen vervoerd te hebben, moeten ieder 20 schellingen parisis betalen (12/10/1570).

- Livinus van Marcke, van Moerbeke om op het feest van O.L. Vrouw-Geboorte zijn molensteen hersteld te hebben (27/10/1570).

- Andreas van de Putte alias Michiels, van Lokeren, timmer-

- man om op het feest van O.L. Vrouw-Geboorte in de molen van Livinus van Marcke te Moerbeke gewerkt te hebben, moet 5 schellingen parisis betalen (14/11/1570).
- Simon de Cock, de weduwe Joannes Meut, Petrus Poppe en Jacobus Inghel, allen van Moerbeke, worden veroordeeld om op zon- en feestdagen hun waren te hebben te koop aangeboden onder de goddelijke diensten, tot één dag vasten op brood en water (08/10/1574).
 - Simon de Cock, van Moerbeke, die spijs verbod, op zon- en feestdagen, ook onder de goddelijke diensten (o.m. op Heiligen Sakramentsdag en Allerheiligen) zijn koopwaar te toon stelde met 3 ponden parisis boete betalen, onder bedreiging met 2 zilveren merk bij de volgende overtreding (23/12/1575).
 - Livinus de Voghelaere, van Moerbeke, om op Sint-Bavo in zijn schuur graan te dorsen, moet 2 pond parisis betalen (23/12/1575).
 - Michael de Clercq, van Moerbeke, om op zon- en feestdagen zijn koopwaar te hebben te koop gesteld, moet 10 schellingen parisis betalen (20/01/1576).
 - Joannes Everaert en Joannes van Ghentbrugge, van Zuiddorpe, die op zondag onder het oktaaf van Heilig-Sakramentsdag onder de hoogmis gedronken hebbe, en zich hiervoor verontschuldigen, moeten slechts de proceskosten betalen (20/06/1572).
 - Gulielmus Coene, van Wachtebeke, zwerver, ongehuwd, die de dochter van Gulielmus Hannes alias Brort, defloreerde, moet 4 ponden parisis betalen (19/03/1569).
 - Elisabeth, dochter van Gulielmus Braets alias Boore, van Wachtebeke, om zich door Gulielmus Creve te laten defloreren, moet 3 pond parisis betalen (14/04/1569).
 - Joannes van Parijs, van Moerbeke, die Andrea Seel defloreerde met kind tot gevolg, moet 3 pond parisis betalen (25/05/1569).
 - Judocus de Backere, van Wachtebeke, die Anna Stevens voor het huwelijk defloreerde, moet voor beide 3 pond parisis betalen (18/11/1569).
 - Egidius de Vos, van Moerbeke, die Anthonia Wichelaers defloreerde, moet 3 pond parisis betalen (03/06/1570).
 - Petrus de Vos, zoon van Lieven, van Moerbeke, die zijn vrouw voor het huwelijk defloreerde, moet voor beide 6 pond parisis betalen (01/09/1570).
 - Jacobus Drieghe, van Wachtebeke, die Anna Dielmans, prole secuta, defloreerde, moet voor beide 7 pond parisis betalen (09/09/1570).
 - Gulielmus Brame, van Boostenblijde, die voor het huwelijk Elisabeth van Maere kende, moet voor beide 2 pond parisis betalen (13/10/1570).
 - Petrus de Keversijn, van Zuiddorpe, die zijn verloofde Adriana Clauwaerts voor het huwelijk kende, moet voor beide 2 pond parisis betalen (13/10/1570).
 - Livinus de Vos, van Wachtebeke, die Barbara Swanen defloreerde moet voor beide 9 pond parisis betalen (20/10/1570).
 - Arnoldus de Schoone, junior, in Zuiddorpe, die Josina van Beneden defloreerde, moet voor beide 9 pond parisis betalen (20/12/1571).
 - Gerardus Poppe, van Wachtebeke, ongehuwd, die Levina Creefs defloreerde moet 24 pond parisis betalen (05/09/1572).
 - Jacobus Penne, van Moerbeke, voortvluchtig, ongehuwd, defloreerde Anna Inghels, prole secuta: 5 pond parisis (21/11/1572).
 - Georgius de Manghelaere en Perina Crevels, van Wachtebeke, ongehuwd defloreerden en moeten daarom 6 pond parisis betalen (03/04/1573).
 - Paulus de Witte, zoon van Paulus, van Boostenblijde, ongehuwd defloreerde Perina X, zijn meid, van Zuiddorpe, voor hem 6 pond parisis (27/11/1573).
 - Arnoldus de Schoone, van Zuiddorpe, ongehuwd, defloreerde Anna Bauts, met kind tot gevolg: 9 pond parisis voor beide (07/10/1575).
 - Egidius de Rijcke, van Wachtebeke, ongehuwd, heeft een kind bij Elisabeth Thijsbaert : 4 pond parisis voor hem (07/10/1575).
 - Joannes van Overloop, van Moerbeke, moet wegens een defloratie 3 pond parisis betalen (06/11/1623).
 - Gulielmus Lammens, van Wachtebeke, die verloofd zijnde, het huwelijk binnen de voorgeschreven tijd niet voltrok en zijn verloofde kende, moet voor beide 7 pond parisis betalen en binnen de vijftien dagen trouwen (06/05/1569).
 - Franciscus Eenman, van Aksel, wordt gedaagd wegens huwelijksbelofte met Anthonia, weduwe van Elonus (Ghuets) en met Joanna van Poucke (die van de eerste niets af wist); hij moet aan Anthonia 10 schellingen grooten betalen, een brandende kaars van 6 pond processiegewijs offeren op het feest van SS. Philip en Jacob, voor beide 9 pond parisis betalen en zo haast mogelijk met Joanna huwen (01/04/1571).
 - Georgius Steijaert, van Moerbeke, die sinds enige maanden huwelijksbelofte deen met Petronella de Vos, moet binnen de vijftien dagen de verplichtingen nakomen (18/03/1739).
 - Joannes Volckerick, wed. van Moerbeke, die Elisabeth de Bruyne defloreerde, met kind tot gevolg, belooft haar te trouwen; zij mogen inmiddels elkaar niet ontmoeten, onder bedreiging met gevangenisstraf (10/03/1743).
 - Joannes de Block, van Aksel, verloofd met Joanna Withaetsen wil de huwelijksbelofte ongedaan maken, gezien zij een kind heeft, wat - naar zijn bewering - hij niet wist. De belofte wordt ontbonden, maar wegens uitstel van het huwelijk, moet hij een boete van 2 pond parisis betalen (20/11/1573).
 - Carolus van Heecke, van Moerbeke, loochent onder eed huwelijksbelofte, defloratie, enz.. tegenover Joanna Judoca Broeckert, zodat hij vrij is en dat het kind op zijn naam ingeschreven, dient op haar naam gezet (16/11/1759).
 - Evenzo wordt de huwelijksbelofte tussen Josina Vos en Jacobus de Cusere, van Moerbeke (12/10/1571).
 - Ontheffing van de trouwbelofte voor Livina Creefs en Livinus van Ackere van Wachtebeke; zij moet pro fide fracta, 4 pond parisis betalen + de kosten van de promotor

- en van haar verloofde (05/09/1572).
- Antonius Wiemaes, van Wachtebeke, die op 18.04.1739 huwelijksbelofte deed met Adriana de Ridder, van Moerbeke, maar spijs de vermaning van de pastoor het huwelijk uitstelt; deze belofte wordt ontbonden, maar zij moet hem 2 patakons en alle onkosten betalen (28/07/1739).
 - Judoca(Ludovica, 4.4) de Bock, van Moerbeke, ziet zich van de huwelijksbelofte met Paulus Martens ontslagen. Om de valse eed die zij deed, werd zij voor 8 dagen gesekwesteerd in een klooster, waar zij moet vasten op woensdag, vrijdag en zaterdag, biechten en kommuniceeren en onderricht worden over de waarde van de eed (04/04/1742).
 - Catharina van Lathem, van Wachtebeke, is vrij van huwelijksbelofte met Andreas van Heecke(29/10/1754).
 - Petrus Messeghers, van Wachtebeke, wordt vrij gesproken van huwelijksbelofte met Maria-Joanna de Cock, wed. Gaspar Lippens (22/12/1756).
 - Anna Diellemans, van Moerbeke, die op 24.4.1739 trouwbelofte deed met Judocus de Mets, van Wachtebeke, maar die het huwelijk uitstellen, worden hierom gedaagd (27/06/1739).
 - Laurentius Janssens, wed. te Moerbeke-Waas, moet het kind van Catharina Haentjens erkennen en als dusdanig in het doopregister laten inschrijven + 3 stuivers alimantatiegeld per dag + 3 pond groot kraambekosten (06/07/1744).
 - Gulielmus van Damme, van Wachtebeke, die Maria Coppins schaakte en nu huwde moet voor beide 2 pond parisis betalen (27/07/1571).
 - Jacobus de Letter verzet zich tegen het huwelijk van zijn dochter Joanna, die gesekwesteerd is, met Joannes Boone, zoon van Petrus. Toelating werd verleend (06/11/1794).
 - De moeder en de voogden van Joanna-Jacoba Ingels, van Sint-Pauwels-Waas, verzetten zich tegen haar huwelijk met Josephus van Doorselaer, van Koewacht. Toelating werd verleend (08/07/1795).
 - Emmanuel van de Calseyde, ongehuwd knecht bij haar ouders, van Moerbeke, sloot met Maria-Catharina Gijssel, 18 jaar oud, (die hij de woorden leerde!) op 2.2.1792 op de pastorie een feitelijk huwelijk. Hij moet in het openbaar konsistorie, blootshoofds en geknield, vergiffenis vragen, gevolgd van 8 dagen opsluiting in de gevangenis, vastende op brood en water en dagelijks geknield de 7 boetepsalmen en litanieën biddende + generale biecht en communie + aan de pastoor en 2 of 3 getuigen geknield en blootshoofds vergiffenis vragen + gedurende dit jaar dagelijks de litanie van O.L.Vrouw bidden en om de twee maand biechten, zij die van haar vader de toelating bekomt om te trouwen moet gedurende 8 dagen in een huis afgezonderd leven + generale biecht en communie + aan de pastoor en 2 of 3 getuigen geknield vergiffenis vragen + een gans jaar dagelijks de litanie van O.L.Vrouw bidden en om de twee maand biechten en communiceren (29/02/1792).
 - Arnoldus Moerman, van Moerbeke, gehuwd, stelde zich aan als ongehuwd, verleidde aldus een weduwe van Assenede en huwde haar. De bestraffing ontbreekt (18/02/1575).
 - Catharina Seels van Moerbeke, die wou scheiden (13.5.1575) moet bij haar man Laurentius de Blicck, van Moerbeke terugkeren (10/06/1575).
 - Adrianus Goossens, van Wachtebeke, die zijn huwelijksbelofte met Perina Dielmans niet voltrok, maar reeds ruim een jaar met haar samenleefde, hierom in de gevangenis werd opgesloten, maar dit leven nadien hervatte, moet binnen de vijftien dagen trouwen, 60 pond parisis geven voor de armen van de parochie en 30 pond parisis boete betalen (09/09/1589).
 - Joannes Raes, ongehuwd van Wachtebeke, die in konkubinaat leefde met Joanna van Hecke, ongehuwd, zijn bloedverwanten in 2e en 3e graad, met kind tot gevolg, met wie hij wil trouwen, maar geen dispensatie bekwam en met haar spijs vermaningen, bleef samenwonen Beide moeten biechten en kommuniceeren; hij moet op zon- en feestdagen gedurende een gans jaar de hoogmis en het sermoen bijwonen + aan zijn pastoor en 3 of 4 getuigen blootshoofds en geknield vergiffenis vragen en wekelijks tot Pasen de Litanie van O.L.Vrouw bidden (21/01/1784).
 - Livinus Terling wil scheiden van Maria van de Putte, van Moerbeke, die inmiddels alleen mag gaan wonen(21/10/1795).
 - Adrianus Antheunis, ongehuwd, van Wachtebeke, moet 29 pond 10 schellingen parisis proceskosten betalen (1771-1772).
 - Petrus de Pottere, priester, krijgt verbod de herbergen nog te bezoeken, onder bedreiging met een boete van 50 gulden. Hij moet zich voor Sint-Maarten verzoenen met Anthonius de Zuttere, onder bedreiging met 10 gulden voor de armen. Verder in de kerk van Ophasselt een maat graan en hetzelfde in de kerk van Moerbeke op een zondag na de hoogmis persoonlijk bedelen aan de armen; ook vasten op brood en water iedere vrijdag tot lichtmis en 32 gulden geven voor de armen van de aartsbisschop + 12 gulden aan drie kloosterorden (20/10/1567).
 - Raphael Rogiers, priester, pastoor van Moerbeke bekomt de 5 pond schellingen 3 grooten van Jan-Baptist sWijns (28/06/1686).
 - Petrus Pauwels, priester, pastoor van Zaffelare, moet aan Lucas dHaese, koopman te Gent, de 4 pond 2 schellingen 2 grooten wegens aankoop van linnen betalen(21/05/1681).

P. Hesters

MOLENSPROKKELS UIT WACHTEBEKE

Hoe een (molen)steen rollen kan kon ik enkele maanden geleden ondervinden.

Door verschillende stamboom onderzoeken kwam ik in contact met een professor uit Leiden in Nederland. Hij was op zoek naar zijn familie te Westdorpe en Wachtebeke. Door een aanwijzing in een bepaalde akte uit het archief te Gent wist hij mij te vertellen dat er iemand was bij zijn voorouders die 3 windmolens in eigendom had. De molen te Westdorpe een molen uit Zelzate en de molen op het St. Pietersveld te Wachtebeke.

Van deze laatste molen had ik reeds de geschiedenis voor een zeer groot gedeelte geschreven in een der vorige jaarboeken.

Bij tijdgebrek had ik de periode 1450 - 1750 links laten liggen en niet uitgediept op enkele gegevens na.

Door deze aanwijzingen ben ik dan verder gedoken in de archieven en heb de periode 1700 - 1750 volledig nagegaan.

Het zijn deze gegevens die hier na volgen samen met de gegevens van de verschillende families die betrekking hebben op deze molen. Wij geven wel maar eenmaal de verkoopakte integraal weer en dit in het jaar 1710 omdat het goed daar volledig en juist staat beschreven. De tekst staat in het oud vlaams geschreven.

UITLEG VELDMOLEN

In het jaar 1710 vind voor de vierschaar van Wachtebeke en Winkel een uitgroting plaats binnen de familie De Caluwe gevolgd door een verkoop van de goederen aan Jan Haemerlinck.

Om alles wat beter te kunnen volgen geven wij hier de samenstelling van het gezin weer:

De Caluwe Petrus Fs. Paulus X Bauwens Marie Fa. Pieter

Kinderen: Paulus geb. Wachtebeke 23/11/1666

Joannes geb. Wachtebeke 06/04/1668

Andreas geb. Wachtebeke 05/01/1670

Petrus geb. Wachtebeke 17/03/1673

Judocus geb. Wachtebeke 26/02/1675

Joanna geb. Wachtebeke 13/04/1677
geh. met Geeraert Willems

Elisabeth geb. Wachtebeke 24/02/1679
gehuwd met Pieter de Mey

Jacoba geb. Wachtebeke 08/05/1681

Adrianus geb. Wachtebeke 01/09/1683

Na het overlijden van Petrus de Caluwe volgt dus een uitgroting welke in de akte uitgebreid beschreven wordt. Uiteindelijk zijn het dus de weduwe van Pieter de Caluwe, Marie Bauwens, samen met haar zoon Judocus en haar schoonzoon Geeraert Willems die de goederen verkopen aan Joannes Haemerlinck. Deze Haemerlinck woont in de Autrischenpolder te Westdorpe.

Het zijn een korenwindmolen samen met een woonhuis en diverse stukken land allen gelegen te Wachtebeke (zie akte).

Deze goederen zijn belast met een bezette rente van 120 ponden a pennink 16 aan Franciscus van den Berghe. Daarenbopven ook nog een onbezette rente van 400 gulden bij de vercooper.

Bij de verkoop wordt besproken dat de molen nog gedeeltelijk in pacht moet blijven voor een termijn van 12 jaar beginnende mei 1710. Voor verdere details verwijzen wij naar de verkoopakte.

Assenede 1352 p. 53-55

VERKOOP VAN DE VELDMOLEN
TE WACHTEBEKE 1710

*Compareerde voor Schaut burghemeestre en de schepe-
nen der stede ende ambachte van Assenede in persoo-
ne van marie bauwens fa. Pieters weduwe van pieter de
caluwe ende joos de caluwe fs. pieters mitsgaeders
geeraert willems ende janneken de caluwe fa. pieters
ende sijne huysvrouwe ter saecken naerscheven behoo-
relijck ende overdanckelijck bijden selven haeren man
gheauthoriseert ter eender sijde ende jan Hamerlinck
ter andere welcke respective comparanten in onse han-
den hebben gheexhibeert het contract van coope waer
van den inhauden hier van woorde te woorde is volghen-
de daete onderschrevene bekennen marie bauwens fa.
pieters hauderighe bleven ten sterfhuyse van wijlent
pieter de caluwe fs. pauwels mitsgaeders joos de caluwe
sone ende hoir vanden selven pieter oock treght hebben-
de bij uytgrootynghe van de caluwe sijnen broeder
alsmede van pieter de mey fs adriaens thuwelijck heb-
bende elisabeth de caluwe dochter vanden voornoemde
pieters dadde alle tot wachtebeke wel ende ter goeder
trauwen onder de clausuls solidaire van elck voor ander
ende een voor al finalijck ende absolutelijck vercocht
thebben aene adriaen de caluwe fs. pieters hunnen mede
hoir diens van ghelijcken bekent ghecocht thebben de
naerschrevenen goeden commende vuyt het sterfhuys
vanden selve pieter de caluwe te weten eerst de vijf
deelen van sessen van seker cooren wintmeulen met den
bergh erfgront appenderende ende dependentie soo die
draeyt ende maelt binnen de voornoemde prochie van
wachtebeke tusschen de wijcken van calve ende ra-
monshoeck abouterende den gront oost daxelsche vaert
suyt jacques vande woestijne west ende noort de straete
wanof deene helft is toecommende aende voorschrevene
hauderigghe mitsgaeders de twee deelen van drie
van d'ander helft aenden voornoemde joos de caluwe
uyt sijnen eyghen hoofde ende bij coope vanden voor-
seyden pieter
desselfs broeder dies het resterende derde van de we-
derhelft compiteert aen geraert willems ghetrauwet met
janneken de caluwe fa pieters denwelcke benevens de
voorsejde sijne huysvrouwe die hij mits desen thaerder
acceptatie daertoe behoerlijck is outhoriserende oock
ghecedeert ende vercocht heeft aenden selven adriaen
de caluwe fs pieters 't voornoemde resterende derde
paert van dhelft vanden vermelden meulen met de ap-
pendentien ende dependentien soo vanden bergh gront
als andersins dit voor ende mits de somme van acht
ponden grooten courant vrij suyver gelt boven het sesde
deel van de rente van hondert twintich ponden grooten*

*capitaels hiernaer in desen contracte breeder vermelt
tgone den cooper dies onghemindert de voorseyde
coopsomme tsijnen laste neemt te lossen alsmede den
coopschat vande marquette landen die aenden selven
willems ende sijne huysvrouwe ten voorseyden van
wijlent pieter de caluwe te cavel gevallen sijn ende
wanof sij inde possessie ende ghebruyck is
ten tweeden d'een helft van eene hofstede met huys
schuere stallen boomen en de catheylen aertwortel ende
naeghelvast groot in gronde eertijds marquette ende in
erfve ontrent een alf ghemet de selve helft compiterende
de voornoemde hauderigghe ende de wederhelft desen
cooper paelende int gheheele oost de ghemelde vaert
suyt de naervolgende partije west en de noort de hoirs
van pauwels de caluwe
ten derde een stuck marquette lant groot vier hondert
vijftich
roeden oost de voorseyde vaert suyt desen sterfhuyse
met de lande erfve west de voornoemde hoirs van
pauwels de caluwe ende noort deselve hofstede
ten vierden noch een stuck marquette lant liggende op
den hoeck vande vier weechsche groot ontrent twee
hondert roeden noort ende oost dheer joos lippens suyt
de langhestraete ende west Ste Catharine straete
ten vijfden een stuck marquette lant gheleghen inde
boschstraete groot een ghemet oost jan thoorens suyt
deselve straete west ende noort adriaen gijsele fs pieter
dan ghemerckt tselve vijfde stuck bijden voornoemden
joos de caluwe onlancx is vercocht aen jacques creve
voor de somme van tweeentwintich ponden grooten
courant gelt boven den last vande marquette coopschat
soo van desen coop proffycteren deselve somme ende
vercoopinghe laeten effect
Sorteren ten selden wort oock mede vercocht een stuck
erfve groot drye hondert vijftich roeden oost de voor-
melde vaert suyt de hoirs van pauwels de caluwe west
den bosch van heyndrick de backere ende noort de
voorgaende partijen marquette landen
ten sevensten ende lesten een alf stuck erfve groot
hondert vijftich roeden oost deselve vaert suyt marten
van himme west den voorseyden bosch van heyndrick de
backere noort de voornoemde weduwe ende hoirs van
pauwels de caluwe met de wederhelft voor al welcke
goederen den cooper tsijnen laste neemt ende promp-
telijck aflossen in handen van de Dhr francies vande
Berghe de vuyt (vyf) paerten van sessen van eene besette
rente van hondert 'twintigh ponden grooten wisselgelt
capitaels opde ghemelde goederen gheypothequeert a
pennijncke sesthiene
mitsgaeders daerenboven eene onbesette rente van vier
honderd guldens oock wisselgelt capitaels die de re-
spectivelijke verachterde croisen bij de vercoopers
moeten ghesuyvert worden totten daeghe van derffenis-*

se de welke den cooper moet becostighen met al datter aen dependeert sijnde dese vercoopynghe ghebeurt op expresse conditie van dat aenden voornoemde joos de caluwe bij forme ofte ten titel van pachte sal blijven ghebruycken het derde ende het sesde stuck lant mitsgaeders de twee parten van sessen vande voornoemde meulen voor eene termijn van twaelf jaeren inganck nemende te meye toecommende seventhien hondert thiene ten prijse ende in advenante van ses ponden grooten tsaers wesende de voorschreven helft van dhofstede van d'eerste vercooperighe neffens dhelft vanden meulen vierde stuck ende het sevenste stuck lant bij haer hier te vooren verpacht aenden cooper ten advenante van neghen ponden grooten 't siaers wiens pacht noch saude moeten dueren tot ende met meye seventhien hondert seventhien boven aldien moet den selven cooper noch contant oplegghen ende betaelen aende vermelden joos de caluwe tot neghentien ponden grooten courant ende ende twintich schellynghen grooten wisselgelt aen sijne huysvrauwe mitsgaeders een gauden pistole inspecie aen de eerste vercooperighe ende twee schellynghen grooten aenden ghemenen armen deser prochie thien schellynghen grooten ten ghelaeghe vier schellynghen grooten over de ghedaene kerckgeboden ende ten surplusse tgone dependerende aen het formeren ende tschrijven deser met den seghel voor al welcken aenden cooper sal volghen vrij suyver goet voor vrij suyver gelt behaudens dat de cleene

heerlijkcke cheyns ofte andere onlosselijcke laste vuyt de voornoemde goederen gaende sullen commen scooper laste mits dat danof de achterstellen doorde vercoopers sullen worden ghesuyvert aldus ghedaen den neghenthieden april seventhien hondert thiene ons toorkonde ende waeren ondertekent met tmercq van marie bauwens fa pieters weduwe van wijlent pieter de caluwe fs pauwels met tmercq van joos de caluwe fs pieter geeraert willems met tmercq van janneken de caluwe fs pieter ende jan hamerlinck.

Inghevolghe vanden voorenstaenden contracte van coope ende op de conditien daerinne begrepen versochten de voorseyde respectie eerste comparanten soo hij hiervooren vermaect staen vande respectie goederen ende landen bijden selve contracte breeder vermeld elck voor soo hun is raeckende ontgoet ontgift ende onterft teworden ende consenteerde daerinne saude gegoet gegift ende gheerft worden den voorseyden tweeden comparant (naerdien adriaen de caluwe alhier present hadde verclaert den seiven coop aen hen tweeden comparant over te laeten) ghevolghentlijck hebben wij schaut burgemeestre ende schepenen voornoemde ghemelde eerste comparanten voor soo veele elck aengaet daer van wel ende wettelijck ontvuyt ontgift ontgoet ende onterft ende hebben daer inne van ghelijcken wel ende wettelijck gheint ghegift gegoet ende gheerft den voorseyden tweede comparant met alle gherequireerde

sollempuitleyten van wette in ghelijcken gheweert oock met den last van alsulcke lasten clachten ende saississementen als op de meerghemelde goederen soudon moghen bevonden worden ghedaen te wesen omme deselve bij hem tweeden comparant sijne weduwe hoirs ende naercomers voorts aen lieberlijck ghebruyck ende ghepossesseert te worden als hun ander eyghen wel vercreghen ende gheconquesteert goet behaudens sheeren ende elcx recht die daer te vooren eenig wettelijck recht aen hadden laetende tselve aenden gonnen diet behoort naerdien de respective comparanten hun inde hadden ghedaen den ghereguleerden eedt als bij placcaete vande mayesteyt ghestatueert van dat de meerghemeide goederen niet en waeren vercocht nocte ghecocht voor eenighe kercken cloosters godthuysen ofte anderssins.

Daer het saude connen ofte moghen wesen om te vallen ofte doen brengen in dooder hant aldus ghedaen ende ghepasseert ter maenijnghe van jacques van calsyde schaut vanden ambachte ende wijsdom van dheeren schepenen jan gillis ende jan van de winckel die in oorconden der waerheyt dese presente letteren hebben ghedaen degescheren onder het cachet van saecken benefens de signature vande yheswoorene greffir de voorseyde stede en de ambachte den xxij meye 1710 toorconden als greffier ondertekend j. de (P)eiters.....

In 1712 wordt er een staat van goed opgesteld ten sterfhuze van de vrouw, Tanneken van Rijsseghem, van Joannes Haemerlinck. In deze staat van goed staat vermeld dat hij niet minder dan 3 molens geheel of gedeeltelijk in zijn bezit had. Het zijn de molen van Westdorpe, een halve molen te Zelzate en de molen op het St. Pietersveld te Wachtebeke.

Als wij verder deze akte doornemen zien wij dat de molen op het St. Pietersveld verpacht is aan Pieter Vermandele. Samen met het hofstedeken dit voor de som van 23 ponden grooten 'tjaars. Hieruit blijkt dat Judocus de Caluwe verzaakt heeft de molen nog verder te pachten kort na het verlijden van de verkoopakte in 1710, waardoor de molen verpacht werd aan Pieter Vermandele. Assenede Nr.

blz. 213 - 219

De familie de Caluwe kan niet zonder molens leven en in januari 1717 komt een verkoop tot stand tussen enerzijds Joannes Haemerlinck en Andries de Caluwe Fs. Andries.

Het zijn dezelfde goederen, uit de vorige verkoopakte, bestaande uit een erve met aanliggende landen en de ko-

renwindmolen.

De molen komt maar in volle eigendom meiavond 1717. Wel te verstaan een halve molen aangezien de andere helft nog in pacht is bij Joos de Caluwe Fs. Pieter en deze maar vrij zal zijn meiavond 1718. De rente ten profijte van Franciscus van den Berghe loopt ook nog steeds. Voor verder details verwijzen wij naar de verkoopakte zelf.

Doch om aan geld te geraken moet Andries de Caluwe zorgen voor borg welke zijn geleend geld ondersteunen. Hiervoor doet hij beroep op drie personen namelijk, Pieter Bauwens woonende op de langelede, Pieter Cornelis woonende te Winkel en Huybrecht Thoorens. Zij staan ieder voor een deel borg voor de koop van Andries de Caluwe. Pieter Bauwens voor 1/4, Huybrecht Thoorens voor 1/4 en Pieter Cornelis voor 1/2 van de koop.

In het jaar 1728 overlijdt Pieter Bauwens met gevolg dat er een uitgroting volgt tussen de nakomelingen. Onder deze uitgroting zit ook 1/4 van de borgstelling van de koop van Andries de Caluwe. Gevolg, de molen wordt openbaar verkocht samen met de hofstede en de daarbij horende landen.

Op 24/03/1729 koopt Pieter Cornelis uit Winkel de molen voor de som van 1600 gulden. Aangezien hij reeds voor 1/2 in bezit was van die molen door zijn borgstelling valt deze koop nog mee.

Op St. Kruis Winkel komen in die jaren ook molenaars voor met de naam Cornelis, zij zijn immers de laatste molenaars van de Winkelse molens. Of zij verwant zijn aan de borgsteller weten wij niet.

Voor verdere gegevens over deze verkoop verwijzen wij naar de verkoopakte zelf, daarin is uitvoerig alles beschreven.

De randteksten van de akte verwijzen naar de vorm plaats en wijze van betaling van de schulden.

Hier volgen de conditiën voor de verkoop. Wij nemen deze niet over omdat dit een geijkte formule is. Wat wij wel opnemen is de beschrijving van de goederen en de laatste koper. De koop waar de molen in vermeldt wordt nemen wij integraal over.

vijfden ende lesten coop.

eerst eenen coorenwint meulen met het draaiende werck en den berch erfogont appendentien ende dependentien soo die is staende, draeyt ende maelt binnen het voornoemde wachtebeke tusschen de wijcken van calfve ende ramonshoeck abouterende den gront oost de axelsche vaert suyt daniel van de woestijne west ende noort de straete vermeldt ten vierden article van het tweede cappittel vanden voorschreven staet van goede

- op 10.02.1729 niet ingesteld
- op 26.02.1729 166 ponden 135 schellijnghe 4 groten jacques duyck
- op 10.03.1729 500 gulden jacques duyck
- op 24.03.1729 1600 gulden pieter cornelis

In deze prijs is eveneens het woonhuis en de diverse stukken landen begrepen welke wij terug vinden in de volledige beschrijving van de goederen in het begin van dit artikel.

GEZINSSAMENSTELLING FAMILIE BAUWENS:

Het gezin woonde op de wijk van de langelede en was eigenaar van 1/4 van de molen op St. Pietersveld samen met de bijhorende hofstede en landen. De eigendom was in feite verworven door borgstelling bij de aankoop van de molen door A. De Caluwe in 1719, bij akte van in 1920.

Bauwens Petrus geboren te Wachtebeke op 5 oktober 1664 zoon van Gillis en Steel Livina gehuwd te Wachtebeke op 25 april 1693 met Florijn Elisabeth geboren te Wachtebeke op 26 september 1671 dochter van Paulus en Baecke Monica.

Kinderen: Judocus geb. Wachtebeke 17/01/1695
 † Wachtebeke 28/ /1728
 Joannes geb. Wachtebeke 24/11/1695
 † Wachtebeke 11/02/1698
 Joanna geb. Wachtebeke 21/09/1699
 x met Jan Moragie
 Maria geb. Wachtebeke 21/12/1702
 Elisabeth geb. Wachtebeke 15/09/1706
 x met Jan Penne
 Joannes geb. Wachtebeke 08/03/1710
 † Wachtebeke 29/04/1710

Florijn Elisabeth overleed te Wachtebeke op 3 november 1712.

Daarna volgt een tweede huwelijk van Petrus Bauwens.

Bauwens Petrus geboren te Wachtebeke op 5 oktober 1664 zoon van Gillis en Steel Livina weduwnaar van Florijn Elisabeth huwt te Wachtebeke op 19 april 1713 met Heyman Joanna geboren te Wachtebeke op 12 juli 1680 dochter van Petrus en Antheunis Maria.

Kinderen: Petronella geb. Wachtebeke 18/02/1714
 x met Jan Van Ackere
 Ann geb. Wachtebeke 20/04/1718
 Petrus geb. Wachtebeke 14/03/1721

Hij overleed te Wachtebeke op 23 april 1728.

Zij overleed te Wachtebeke op 14 november 1721.

De volgende verkoop heeft plaats in januari 1749. Pieter Cornelis verkoopt de molen met bijhorend huis en grond aan Joannes de Gronckel. Joannes de Gronckel was reeds pachter van de molen sinds 1740, dus een kleine 10 jaar. De molenverkoop was een onderlinge transactie en geen gedwongen verkoop. Het zal nog duren tot in de jaren 1894 voor dat de molen nog eens gedwongen verkocht wordt.

Voor meer details verwijzen wij andermaal naar de verkoopakte. Voor de verder levensloop van deze molen verwijzen wij naar het jaarboek van de Heemkundige kring "Oud Wachtebeke" 1983.

P. Hesters

DE STAAT VAN ONZE BEVOLKING

GEBOORTEN 2de KWARTAAL 1991

DE CONINCK STIJN, zoon van Eric en van Drieghe Elsie, Walderdonk,33, Gent 28.03.1991.
 DE MEYER SANDER, zoon van Mario en van Boogmans Sylvia, Spechtsstraat,3, Gent 28.03.1991.
 HEYNEMAN MATTHIAS, zoon van Willy en van Verhulst Carine, Potterhoek,13, Gent 08.04.1991.
 CREVE JONAS, zoon van Dirk en van Alliet Carine, Dorp,60, Gent 09.04.1991.
 ALEXANDER SANNE, dochter van Marnix en van Dhont Tonia, Meersstraat,94, Gent 10.04.1991.
 DIERICKX NOAM, zoon van Vincent en van Laerte Bieke, B.V. Pottelberghestraat,7, Gent 12.04.1991.
 COLMAN SOFIE, dochter van Eddy en van Van Waeyenberge Hilde, Warande,19, Gent 21.04.1991.
 VAN DE VELDE EVELIEN, dochter van Dhony en van Van Nieuland Caroline, Nachtegaalstraat,2, Gent 24.04.1991.
 VAN KERKHOVE VICKY, dochter van Patrick en van De Jaeck Kathleen, Ramonshoek,86, Lokeren 24.04.1991.
 VAN DEN BOSSCHE KAREL, zoon van Dirk en van De Waele Tania Maria, Dennenlaan,10, Gent 30.04.1991.
 OSSAREH SHAHIN, zoon van Farshid en van Tuerlings Patricia, Spreeuwstraat,16, Gent 10.05.1991.
 DAELMAN LIESE, dochter van Erwin en van Herman Marleen, Overslagdijk,22, Gent 21.05.1991.
 VAN BASTELAERE KELLY, dochter van Jozef en van Servaes Nancy, Kleistraat,15a, Lokeren 24.05.1991.
 PIOT SACHA, zoon van John en van De Vos Myriam, Schoolstraat,1, Gent 25.05.1991.
 CERPENTIER ARIAN, dochter van Wilfried en van Van Nieuwenhuyze Marleen, Palingstraat,1a, Gent 30.05.1991.
 BRACKE KIM, dochter van Erwin en van Van De Walle Els, Bloemenweg,16, Gent 09.06.1991.
 VAN HECKE MAARTEN, zoon van Johan en van Martens Ria, Bloemenweg,18, Gent 14.06.1991.
 DE BRUYNE JAFETH, zoon van Freddy en van Van de Walle Godelieve, Zwaluwlaan,25, Eeklo 20.06.1991.

HUWELIJKEN 2de KWARTAAL 1991.

05.04.1991
 MISSEGHERS FRANK, Langelede,94 Wachtebeke
 DE VISSCHER CAROLINE, Langelede,94 Wachtebeke
 05.04.1991
 APER ROBUN, Damstraat,207 Moerbeke-Waas
 VAN HECKE MARLEEN, Overslag,4 Wachtebeke
 05.04.1991
 DE GEEST HENKIE, Eksaardebaan,100 Lokeren
 ALLIET ANJA, Kalve,22 Wachtebeke
 06.04.1991
 VERCAUTEREN LIVINUS, Brandstraat,19 Wachtebeke
 RAATS IGNE, BRANDSTRAAT,19 Wachtebeke
 06.04.1991
 VAN RENTERGEM MATHIEU, C.Buyssestraat,21 Nevele

VAN HAESBROECKE KATREIN, Rozenlaan,6 Wachtebeke
 19.04.1991
 VERMEULEN PHILIPPE, Langelede,139 Wachtebeke
 BRAECKMAN IRIS, Langelede,139 Wachtebeke
 19.04.1991
 MOENS MARC, Arisdonk,118 Waarschoot
 BAUWENS NICOLE, Overslagdijk,15 Wachtebeke
 26.04.1991
 JANSSENS FRANCKY, Langelede,33 Wachtebeke
 HILLEWAERT TINE, Lijsterstraat,40 Wachtebeke
 26.04.1991
 MAEBE WIM, Wellingstraat,70 Gent
 SOETHAERT NINA, Schoolstraat,14 Wachtebeke
 11.05.1991
 VAN DE PUTTE GEERT, Weststraat,78 Sleidinge
 CLOECKAERT KARIEN, Rechtstro,68 Wachtebeke
 18.05.1991
 DE KOCK ANDREAS, Vieruitersten,2a Wachtebeke
 VAN DENDER CARLA, Vieruitersten,2a Wachtebeke
 24.05.1991
 SCHEPENS FRANKIE, Lijsterstraat,13 Wachtebeke
 SCHAUVLIEGE TANIA, Lijsterstraat,13 Wachtebeke
 25.04.1991
 HUYLEBROECK LUC, Langelede,99a Wachtebeke
 CREVE HILDE, Catharinastraat,1 Wachtebeke
 31.05.1991
 VAN DE WALLE JEAN P., Overslag,68 Wachtebeke
 VERWEIRE PETRA, Spreeuwstraat,7 Wachtebeke
 07.06.1991
 ERGO WILLY, Begonialaan,18 Wachtebeke
 CUIZON JEZZEBEL, Manjuyod Negros Oriental (Rep. de Philippijnen)
 08.06.1991
 VAN DENBROECK CHRISTIAAN, Meersstraat,72 Wachtebeke
 VAN DER VIEREN TANIA, Langelede,26 Wachtebeke
 15.06.1991
 DE VUYST CLAUDE, Meersstraat,72 Wachtebeke
 COOL DOMINIQUE, Meersstraat,72 Wachtebeke

OVERLIJDENS 2de KWARTAAL 1991

DEMEYER GABRIELLA, wed. De Buck Mauritius, 78 jaar, Dorp,40, Wachtebeke 01.04.1991
 POULAIN ROGER, echtg. Le Bon Simonne, 55, jaar, Godshuisstraat,12 Wilrijk 05.04.1991
 DE BRUYNE CORALIE, wed. Mingers Alfred,81 jaar, Godshuisstraat,13 Wachtebeke 05.04.1991
 DE ROOVER AMEDEUS, echtg. Van Den Berghe Suzanna, 70 jaar, Langelede,98 Gent 09.04.1991
 L'ECLUSE MARIA, wed Van Bambost Victor, 85 jaar, Dorp,4 Wachtebeke 10.04.1991
 WALDACK POLYDOOR, wed. Migom Louise, Dorp,40 Wachtebeke 12.04.1991

MEIJS HENDRIK, wed. Van Dessel Elisa, 75 jaar, Ramonshoek, 84 Edegem 13.04.1991
 DE MAESSCHALCK IRMA, wed. Seyssens Hippolyte, 89 jaar, Godshuisstraat, 13 Wachtebeke 24.04.1991
 SERRAES STEPHANIE, ongehuwd, 70 jaar, Dorp, 25 Gent 01.05.1991
 POLFLIET CESAR, echtg. Van Callenberge Palmyre, 77 jaar, Schoolstraat, 21 Wachtebeke 02.05.1991
 MICHIELS MARIETTE, echtg. Vander Heyden Petrus, 68 jaar, Stationstraat, 81 Leuven 19.05.1991
 DE WILDE MARGARETHA, wed. De Vetter Joannes, 78 jaar, Warande, 10 Gent 28.05.1991
 BRACKE Bertha, echtg. Van Assel Gaston, 75 jaar, Melkerijstraat, 20 Wachtebeke 01.06.1991
 VAN EETVELDE RENE, echtg. Platinck Maria, 73 jaar, Ramonshoek, 29 Wachtebeke 05.06.1991

SCHEPENS JULIA, ongehuwd, 85 jaar, Dorp, 25 Wachtebeke 11.06.1991
 STORME ALBERTINA, wed. Driege Richard, 91 jaar, Meersstraat, 31 Gent 11.06.1991
 LIPPENS ALICE, wed. Wauters Victot, 80 jaar, Dorp, 40 Wachtebeke 12.06.1991
 COPPENS RENE, wed. Vermeulen Rosalia, 92 jaar, Kerkstraat, 39 Zelzate 16.06.1991
 WIELS JOANNA, wed. Ros Renuus, 82 jaar, Dorp, 40 Wachtebeke 18.06.1991
 DE MEY THEOFIEL, ongehuwd, 72 jaar, Meersstraat, 25 Gent 25.06.1991
 VERPLANCKE RAYMOND, ongehuwd, 74 jaar, Vieruitersten, 15 Gent 25.06.1991
 ALLIET URBAIN, wed. Lanckriet Alice, 83 jaar, Kalve, 23 Gent 28.06.1991

INHOUDSLIJST

Jg. 18 Nr. 3

In memoriam, Broeder Leopold	C. David	33
Vakantie deel 3: Vogeleieren - straatvechten - 21 juli	P. Hesters	34
Ten huize van: Albert Blendeman	M. Migom	38
Wie zonder zonden is werpe de eerste steen.		
Kerkelijke rechtspraak 1500- 1795.	P. Hesters	39
Molensprokkels uit Wachtebeke : De Veldmolen 1710 - 1756.	Hesters	42
De staat van onze bevolking		47
Inhoudstabel 3 kwartaal 1991		48

HEEMKUNDIGE KRING «OUD WACHTEBEKE»

Carte figurative van de prochie Wachtebeke
gedelineert en ghemacht by my onderschreven ghe-
swoerne Landmeter residentende binnen Wachtebeke naer
de waerachtighe ghelegenhheit ten versouwe van Eeren
Heere Prelael van Hildje van St. Pieters nevens Gheent
soms te verclaren in Sijne Burchen mit Lancelot Irgens
den Grave van Waleu verweerde de selve Carte ghelegent
in confirmatie van contracte in date 24. Maye 1578
aengeghaven te sichten den Clousteren van de Byloche
den Wapenclier van St. Pieters Clouster by Ghent na
Jans Steven van Idoghem my I concede desen 24
novembere 1618 d'ijverlicke Eeren van onderterent
P. De Vos met gelycke

Van van afschrift
Gent 21 maart 1864

Hendrick
71 van Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring
"OUD-WACHTEBEKE"

18de Jaargang 4de kwartaal 1991

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9185 Wachtebeke, Tel. (091) 45 04 63

Beste Heemvrienden,

Niet te geloven, andermaal een heemkundig werkjaar dat tot het verleden behoort. Een jaar, een zucht, voorbij als een wervelwind. Wij hopen U niet teleurgesteld te hebben. Voor verbetering zijn wij altijd vatbaar.

Medewerkers voor alle soorten activiteiten binnen onze vereniging zijn altijd welkom. Wij kunnen U een waaier van werk aanbieden waarin ook Uw eigen ik creatief naar voren kan komen.

Ons ledenaantal bedraagt voor het ogenblik 753, niet zo slecht menen wij. Daarom gaan we op de ingeslagen weg verder.

Om dit te kunnen verwezenlijken zijn we op zoek naar sponsors voor ons tijdschrift, zodat we de kwaliteit hoog kunnen houden en U iets degelijks kunnen bieden.

Binnenkort kunt U ons aan de deur verwachten. Het jaarboek van 1991 is van de pers gerold. Het omvat de volgende onderwerpen: De geschiedenis van de "Ambrosius Gilde", en een wederuitgave van ons eerste jaarboek "De Langelede". Dit laatste hebben wij gedaan naar aanleiding van het overlijden van de schrijver van dit eerste jaarboek, Broeder Leopold.

Omdat wij in die tijd maar een 150 leden hadden was dit jaarboek dan ook maar verschenen in die oplage. Wij vonden het geraadzaam dit werkje opnieuw uit te geven. Het is echter niet aangepast aan de evolutie van de Langelede tot op heden ten dage. Het is dus de situatie van meer dan 20 jaar terug.

Het voorziene deel over de geschiedenis van de melkerij wordt wegens plaatsgebrek verschoven naar 1992. Mochten wij dit niet gedaan hebben dan

zaten wij aan een jaarboek van niet minder dan 450 bladzijden. Dit bracht mede, een onbetaalbaar boek voor de prijs van het lidgeld.

Samen met het jaarboek komen wij, voor onze Wachtebeekse inwoners en omstreken, het lidgeld ten huize ontvangen.

Voor hen die iets verder wonen wordt dit boek naar huis gestuurd. In het boek zit een overschrijving waarmee U uw lidgeld, samen met de verzendingskosten van het boek, van 1991 kunt voldoen. Wij konden vroeger rekenen op meerdere personen die ons steunden wanneer wij om het lidgeld kwamen, dit was en is nog altijd welkom. Toch moeten wij U melden dat wij ons lidgeld, dat reeds 8 jaar onveranderd is gebleven, een kleine verhoging heeft ondergaan. Wij gaan van 250 frank naar 300 frank.

U zult wel begrijpen dat dit nog te weinig is om de kosten van de tijdschriften en het jaarboek volledig te kunnen dekken.

Doch wij doen ons best en dank zij Uw steun, deze van de gemeente, onze sponsors en van de provincie kunnen wij nog rondkomen. Wij hopen dat U begrip heeft voor deze.

Wij geven U een tip mocht U niet weten welk kado U uw familie, buur of vriend wilt aanbieden met de feestdagen, geef hem dan een abonnement op onze publikaties, dat kost U immers maar 300 fr. Bij deze wensen wij U een goed einde voor 1991 en het beste voor 1992.

P. Hesters

GELUKKIGE FEESTDAGEN

IETS UIT DE OUDE DOOS

(Een greepje uit onze bevolkingsregisters nog voor de tweede wereldoorlog)

DE ONDERVRAGING

Men vroeg mij eens of ik iets kende
(ofschoon 't zolang geleden is
dat ik de schoolbank mocht verlaten)
van Bijbelse Geschiedenis.

'k Zeg:"Wel, om het u vlak te zeggen,
'k Ben lang-onthouden niet gewend,
maar 'k ben van Wabeek,....Hier kent ieder
het Oude en 't Nieuwe Testament.

Geen wonder, want de figuranten
die daar het meest van tel en zijn,
zijn hier in springlevende lijve
te vinden in ons klein domein.

Verbeeld U, in ons heilig klooster
leeft Adam, de oude , brave man,
en elkeen weet dat men hier t' onzent
ook moeder Eva vinden kan.

Nog wel dat deze twee tezamen,
In 't vredig kloosterparadijs,
geen "jonathantjes" kunnen ratten,
dat bracht ons zeker van de wijs.

We hebben hier, omringd van dieren
ook VADER Noe, maar 't is erg,
zijn ark bleef stranden in de polders
en niet op Ararat-zijn-berg.

Gelijk het past in vrome landen
leeft hier de wijze SALOMON;
hij resideert daar, op de Smishoek,
het land der vroege morgenzon.

En kent ge niet, -of wilt ge bot staan,-
('t zij met of zonder adjectief)
SUZANNA, zij, de troost der vrouwen,
die maakt de heel' historie lief.

En dan Esther, die Assuerus
Venijnig op de tenen tort
en onverdiend, door toch zovelen
met Jeez'bel vergeleken wordt.

Ik mag 't voornaamste niet vergeten,
ge vindt het zeker lelijk mis!
't GESLACHT VAN DAVID, dat in
't Rechtstro
de bloem van onze prochie is.

Gelukkig dat dat grote loeder,
die mensenterger Goliath,
Hier niet vertoeft, want die kreeg zeker
Victorkes kloef onder zijn g....

En och, 't krioelt, hoe zou 'k het zeggen,
('k verwijt niet, ik bestatig maar)
hier van MARIA-MAGDALENA's
al hebben ze veel korter haar.

Een koppel nog, daarmee ga 'k sluiten
en eindigen dit raar festijn:
weet dan, o mens, dat 't de gezusters,
dat 't MARTHA en MARIA zijn.

Ze zijn, als zij die voor hen kwamen,
bekommerd om zo meen'ge zaak,
"maar enkel ene zaak is nodig",
dewelke?... Ja, dat is hun taak.

Ge ziet, voor ons is 't hier niet moeilijk
de Bijbelse Geschiedenis
te kennen.... ende te beminnen
al wat hiermee verwantschap is.

TEN HUIZE VAN ALICE MICHIELS

Fotograaf G. De Buck en ondergetekende reden richting Overslag. Onze wagen koos de Schoolstraat, "sprong" over een wegdek dat om dringende vernieuwing smeekt en stopte aan de woning nr.17 in de Bovenhoek bij Alice Michiels.

Oudere mensen hebben haar grootmoeder goed gekend, een verdienstelijke vroedvrouw die honderden boorlingen op de wereld hielp waaronder schrijver dezes. Mele Bauwens werd ze genoemd. Dat was fout. Ze heette Amelia de Coene, werd geboren op 25 maart 1858 en overleed op 30 augustus 1950. Haar huisje stond op de Papdijk naast Van Holle's weide en iets voorbij het schamel doeningeske van Nest de schoenmaker.

Tussen beide huisjes lag het groententuintje van Nandje Mey. Onze gastvrouw Alice werd geboren op Hollands Overslag in het huis waar Fiel Roelandt geleefd heeft. In 1928 is ze met vader en moeder verhuisd naar de Bovenhoek. Kleuter en lagere school liep ze bij de zusters. Als kind en jong meisje was ze meer dan een knappe toneelactrice eerst in de zaal bij Nathalie, later in het parochiehuis van de pastoor.

Er waren zwaar wegende momenten in haar kindertijd, want op veertienjarige leeftijd verloor ze haar moeder die een echte lijdensweg heeft afgelegd. Dat mens is vier keer bediend geweest. Toen moest Alice, nog onervaren, instaan voor de huishouding. Tijdens de oorlog in 1942 huwde ze met Joseph L'Ecluse die onverwacht overleed op 7 november 1990. Ze hebben twee gehuwde dochters: Annie woont in Overboelare en is werkzaam bij de BTW, Lutgard die zich verdienstelijk maakt bij de douane, woont in Zeveneken. Vader, Alois Michiels, door iedereen gekend en geliefd, verloor door een ongeval het leven op 26 januari 1968.

Alice is een spraakzame vrouw, een knap verstand en beschikt over een niet te onderschatten organisatietalent. Bedenk maar eens de jaarlijkse palingfeesten die te Overslag in de maand juni plaats hebben. Dit jaar waren er niet minder dan 535 inschrijvingen. Natuurlijk heeft ze hulp van andere dorpsgenoten, maar zij is de centrale persoon die instaat voor de organisatie die een vracht administratie meebrengt en veel uren nachtwerk.

Niets wordt aan het toeval overgelaten. Haar werk is af. Ze is lector in de kerk, penningmeester van het parochiaal zangkoor, bestuurslid van KVLV, is bij de poetsdienst van de kerk en bovendien is ze al jaren betrokken bij de intussen alom bekende bingoavonden.

In 1989 is ze met Joseph naar Florida gevlogen van waaruit ze ook Canada bezochten. In 1991 bezocht ze opnieuw Canada en een deel van Amerika, een reis van bijna een maand. Waar ze geweest is en wat ze gezien heeft kan ze van naald tot draad vertellen.

Maurits Migom

VAKANTIE

De dagen vlogen voorbij. Zoals wij reeds zeiden, reizen was er niet bij. De keren dat wij het Wachtebeeks grondgebied mochten verlaten waren zeldzaam. Zo herinner ik mij nog een reis met "KAMIELEKEN" van Wachtebeke naar Moerbeke. Niet alledaags, maar iets anders waar wij zelfs enkele dagen op voorhand van wakker lagen. Ik mocht mee met Christianne Van Bastelaere, de dochter van de burens, met de trein naar Moerbeke op familiebezoek. Van een trein konden wij niet spreken wel van "Kamieleken" de naam van een soort treintje, het was meer een omnibus (zie foto). Wij passeerden door de bossen in Peene, een plaats waarover van alles verteld werd en waar wij in geen enkel geval mochten komen. Iets nieuws, iets anders dan het gewone, wij waren met weinig tevreden.

Een paar jaar later hebben wij een grote reis gemaakt. De ziekenbond van de katholieken richtte voor de 11 jarigen een vakantiecamp in voor 10 dagen. Tien dagen van huis weg zonder gezaag en al wat er bij hoorde. Het was onbeschrijfelijk hoe wij daar naartoe leefden. De inschrijving diende verschillende maanden op voorhand aangevraagd te worden. Het aantal deelnemers per gemeente was beperkt. Op een bepaald tijdstip moesten wij naar het plaatselijk bureel van de mutualiteit gaan om de nodige dokumenten af te halen. Een lijst met wat niet mocht en wat men moest bij hebben en een grote rechthoekige doos om al onze spullen in te bergen welke wij nodig hadden op ons kamp. Iedereen had eenzelfde doos, samengebonden met een touw. Op de buitenkant de reclame van het ziekenfonds en in goed leesbare letters onze thuishaven.

Ik zou nog vergeten U te zeggen waar wij naar toe trokken. Verschiet niet, voor ons was dit het van het, "WAASMUNSTER OP DE HEIDE". Het was nog de tijd dat een kind niet veel nodig had om tevreden te zijn, de tijd van de jeugdbeweging, waarbij meer dan 90% van de jongeren waren aangesloten. Gewapend met tandpasta, goede zeep, handdoeken, ondergoed, zakdoeken enz.... werden wij afgeladen aan de jeugdherberg op de heide van Waasmunster, het onbekende tegemoet tredend. Onze leiders, allen doorwinterde trekkers wisten er rap het leven in te brengen want hier en daar stak al een beteuterd gezicht op. Heimwee naar huis, naar mama, wie zal het ons zeggen?.

Speurtochten werden gehouden, waarbij zogezegd een der leiders ontvoerd werd. Zo moesten wij onverrichterzake terug keren naar de jeugdherberg met een persoon minder. De schrik zat er in, iedereen geloofde het verhaal. Het weinige van avontuurlijke verhalen die wij gelezen hadden in de Vlaamse filmkens deden onze fantasie ongekende grenzen bereiken. Vandaag onze leider en morgen misschien wij. Er deden geruchten de

ronde dat er in die tijd nog wolven op de heide waren! Wanneer men nu naar dezelfde plaats gaat ziet men niets anders dat grote villa's en buitenverblijven. Ook het landschap is verdeeld door de E17 die een verschrikkelijke verwoesting van dit gebied heeft medegebracht. De Vlaamse strijdlieiders sneden door het Waasmunsters luchtruim als zwaluwen op zoek naar aas voor hun jongen. Onze grootste tocht die we gemaakt hebben was naar de dierentuin in Lokeren. Te voet van op de heide door de bossen en het land naar Lokeren, over de zandige wegen al zingend en al stappend (in het doorgaan). De terugtocht verliep aan een tragere snelheid. Daar, in de dierentuin zagen wij leeuwen, tijgers en andere levende wezens waarvan wij er nog maar een paar hadden gezien in een circus op onze gemeente. De eigenaar van deze dierentuin was een Wachtebekenaar, Staelens Jean noemde hij. Hij woonde vroeger in een zijstraat van de Stationsstraat, de straat naar het "Cementkot".

De devotie werd hoog gehouden tijdens zo een kamp. Op de heide stond een kapel en daar moesten wij regelmatig naar binnen om toch wat onderricht te krijgen in het geloof. De bedden moesten wij zelf opmaken alsook het kuisen van de kamer was een aangelegenheden voor ons. Tien dagen vlogen voorbij, iedereen was tevreden als de bus, die ons huiswaarts diende te brengen aankwam. Blij vanwege het verblijf maar ook blij om naar huis te gaan. Het verblijf te Waasmunster onze eerste konfrontatie met een langdurig verblijf van huis weg, voor velen onder ons, een ervaring rijker.

Was dit een reis geweest naar de heide in Waasmunster, een reis naar Gent was ook niet te versmaden. Doch die reizen die wij naar Gent gemaakt hebben waren geen plezierreizen maar een noodzaak, alhoewel wij dit toen niet zo zagen. Ons vader heeft menig keer in de kliniek vertoefd te Gent en onze reis naar zo een kliniek had dan niet de uitstraling van wat wij er van hoopten. Een ziekenzaal met 20 a 30 patiënten, een reuk van alles behalve Wachtebeekse boerenlucht, een toestand waarvan kinderen niet zo veel begrepen. Toch een beeld dat blijft hangen in een mensenleven.

Mijn tweede grote uitstap was een die kon tellen. Ik weet het nog zo goed alsof het gisteren gebeurd was. Een van onze buurvrienden, Willy Dhondt zaliger, mocht met zijn zuster mee naar de dierentuin te Antwerpen samen met zijn schoonbroer André de Lange zaliger. Maar ja hij alleen met zijn zuster en zijn schoonbroer dat was toch ook dat niet, hij had liever een leeftijdgenoot mee naar de grote stad Antwerpen. Ik moest thuis vragen of ik mee mocht omdat hij niet alleen zou zijn en nog om diverse redenen. Maar ja, zo een uitstap kost nogal wat en zo maar midden in de week weggaan dat lag niet in

ons levenspatroon. Allé het antwoord was "nee wa denkte gij toch".

Opgeven dat stond natuurlijk niet in onze woordenschat, toch zeker voor zo een geval niet. Doch de overredingskracht van mijn vriend Willy baatte ook niet. Ik weet het nog goed dit gebeurde op een woensdag. Ontstemd en bokkig ging ik slapen. Ons vader zat aan de voordeur terwijl de radio luidgenoeg speelde en we de "croce" wedstrijd op de radio, konden volgen samen met de moppen van "Tiesten Pulle" de André van Duin uit die tijd. Opeens hoorden wij beneden "geroezemoes" een vrouwenstem, wat over en weer gepraat en opeens als een donderslag bij klaarlichten dag een stem "kom ne keer naer beneden". Dat was zeker tegen mij. Ik heb waarschijnlijk geen trap geraakt maar vloog naar beneden. En daar stond Irma, Willy zijn zuster, zij had het voor elkaar gebracht, ik mocht mee naar Antwerpen naar de diertuin.

Geen oog heb ik die nacht dicht gedaan, alle soorten visioenen kwamen in mij op, als dat allemaal waar ging worden wat ik daar in zag a wel dan stond er mij iets te wachten.

Opstaan, geen probleem, mij klaarmaken nog minder maar wachten tot zij mij kwamen halen dat was wat anders.

Ons vertrekpunt terug de statie van Wachtebeke. Met de trein, stoomtrein, richting Moerbeke, Lokeren, St.-Niklaas en zo tot aan de linker oever het zo gezegde "St.-Anneken".

Een evenement, ogen te kort, de palen van de telefoonlijn langs de ijzerenweg proberen te tellen."O kijk daeren da se en gintere" een woordenschat die onze verba-

zing ondersteunde.

En nu onder het water. Voor het eerst in ons leven door de voetgangerstunnel te Antwerpen, een roltrap, nog een wonder alles was nieuw en anders. Door de winkelstraten naar de diertuin. Dat was toch wat anders dan "Wabeekdurp".

Van de beesten waren wij niet zo zot, de reuk was ook niet op onze maat gesneden. Daar heb ik voor de eerste keer een echte olifant gezien een beest "jawadde" dat was wat anders dan op een foto. Wij mochten hem wat voederen, bang en onzeker stak ik mijn hand uit met daarop enkele koekjes, zo een slurfgedoe schoof langzaam naar mijn richting, op uw tanden bijten dacht ik, niet bang zijn. Als een stofzuiger snoepte hij de koekjes van mijn hand terwijl hij een groene smurie achterliet op mijn zelfde uitgestoken hand. Het vies en vuil trachtte ik van mijn hand te krijgen door het af te wrijven aan het struikgewas. De smurie was weg de reuk heb ik gans de dag meegedragen en als ik er nu nog aan denk krijg ik er nog kippenvel van en ruik ik het nog.

Schone liedjes duren niet lang of voelen toch kort aan en zo ook hier kwam onverwacht een einde. Na een zicht in het centraal station, een verpozing op een terras en een flinke mars naar de linkeroever mochten wij ook dit als "eens geweest" beschouwen.

Later als wij al wat ouder waren, 14 jaar, hebben wij nog eens de bergen in Zwitserland beklommen. Ook een organisatie van de mutualiteit. De daarmee gebrachte bel heeft jaren te pas en te onpas geluid bij ons thuis. Een geluid dat ons deed herinneren aan een grote reis tijdens onze vakantie.

P. Hesters

NAAR "T CONZUL "

Wij waren van de klasse van '39 want we zijn er in '38 naartoe gemoeten. Van de Langelede waren we met: ikzelf, Mon Ingels, Gerard De Roeck, V. Thijs en O. Verhegge, en de voornaamste was A. Van Rompu.

Die ging voor de derde keer mee. Daar trokken we ons een beetje aan op want die was al twee keer geweest.

Dat was maar voor een dag, naar de geneeskundige keuring (consulte). Dan was het gedaan en kreeg je een oproepingsbevel om binnen te gaan. 's Morgens moesten we op een bepaald uur aan het station zijn. De veldwachter, Staf Verswalm (een geweldige brave vent en een geweldige sterke vent) die ging met ons mee. We moesten naar Dendermonde. Die dag bekeken we een beetje als een ontgroening: ik denk dat er nog niet veel van ons " van de grond " geweest waren voordat ze naar 't conzul geweest waren.

Wij zijn denk ik de laatste of de voorlaatste geweest die naar 't conzul geweest zijn want in '40 is de oorlog uitgebroken en daarna is dat afgeschaft.

Wij kwamen er een beetje te vroeg aan en de groep ging eerst nog eens op café. Ikzelf ben niet meegegaan.

De eerste die afgeroepen werd, was A. Van Rompu: hij zat nog in 't café. Maar dat ging daar allemaal in een leutige atmosfeer en er werd daar veel gelachen. Ge moest eerst bij de dokter en dan nog bij een man of vier. Ze vroegen bij welk volk ge wilde zijn en ik vroeg voor 't voetvolk. Juist voor mij was er ene van de Weide, R. De Mul, en die antwoordde: "Bè 't grof geschut menére !.

A. Van Rompu moest de laatste binnen. "waar hedde gij gezeten ?" - "Weesten biljaren menére !" zei Albert. = "En waar zijde dat gaan doen ?" - " Op de kasseie menére ! " zei Albert.

Die dag was de echte uitgangsdag: van de 20 die er moesten gaan, waren er zeker 19 zat. En de champetter ging ook mee op stap want hij moest ons naar huis brengen.

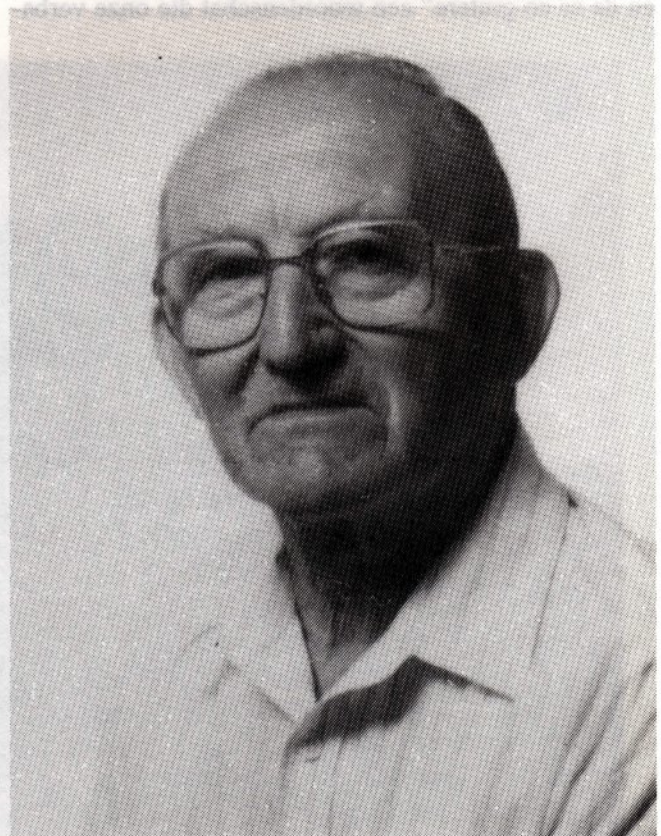
Achter het conzul wist ge al of ge binnen moest of niet. Ik moest binnen voor 12 maanden maar jongens die nog geen broer in 't leger gehad hadden moesten binnen voor 17 maanden.

Ik moest binnen in augustus '39 maar mijn vader kwam te sterven en ik moest uitstel vragen. Ik had

dat niet graag want eigenlijk gingen de meeste jongens graag naar 't leger, het was meer een ontspanning want gelijk het hier toen allemaal kleine boerkens waren moest er hier hard gewerkt worden. Toen we in Dendermonde gedaan hadden moesten we terug naar de trein. Die mannen van Mendonk waren daar ook en de champetter riep: "Allè Mendonk, au 'd ulder teuppe!" en er was er maar éne. Er was bij ons éne afgekeurd. Als ze hem vroegen waarom dat hij afgekeurd was, zei hij : " Mijn ogen staan nie goed !" en hij was zo scheel als 'nen otter. Toen ik naar 't conzul moest was het de derde keer dat ik op een trein zat. De eerste keer naar Blankenberge, toen we ons diploma van de lagere school behaald hadden (we kregen dan allemaal 50 fr. van de gemeente !). De tweede keer was naar Gent, als mijn vader in 't hospitaal lag en om te smokkelen had ik gene trein nodig.

's Namiddags gingen we dan allemaal op stap en waar we anders reclamaties kregen als we een pint te veel gedronken hadden, werden we die dag "vrij van gezaag" gezet als we thuis kwamen.

Frans De Block

1992: 750 JAAR VIER AMBACHTEN

1. INLEIDING

In 1992 zal het precies 750 jaar geleden zijn dat de Vier Ambachten een gemeenschappelijke keur hebben gekregen. Deze keur is voor de vier van eminent belang geweest: hij legde de basis voor rechtspraak, bestuur en de waterstaatkunde in het gebied.

Anderzijds zullen in 1992 de landgrenzen binnen de Europese Gemeenschap wegvallen. Daarmee verdwijnt ook de Belgisch-Nederlandse landgrens, die het historische woongebied van de Vier Ambachten voor meer dan vier eeuwen lang in tweeën heeft gedeeld. Reden genoeg aandacht te besteden aan de "hereniging" van de Vier Ambachten en daarbij tegelijkertijd terug te blikken op de gemeenschappelijke historie van dit gebied.

De geschiedenis van de Vier Ambachten is eigenlijk een belangrijk stuk Vlaamse geschiedenis, namelijk de geschiedenis van het het noordoostelijk gedeelte van dit gewest. Nu zijn er wellicht weinig gebieden waarover zoveel is geschreven dan over de geschiedenis van Vlaanderen. We proberen hier dan ook zo weinig mogelijk in herhaling te vallen, maar vooral de geschiedenis van de Vier Ambachten als zodanig hierbij kort te beschrijven. Daar het hier niet de plaats is uitgebreid op die geschiedenis in te gaan noch deze op specialistische wijze te verhalen, hebben we gekozen slechts een kader te schetsen, waarbinnen deze geplaatst kan worden. Dat betekent, dat we een aantal aspecten van deze geschiedenis willen behandelen voor hen wiens belangstelling we willen trekken bij de "jubileum-viering" in 1992.

Dit overzicht begint met de vraag, hoe het gebied er rond 1242 heeft uitgezien. Dit noemen we het historisch-geografisch kader. In grote lijnen gaan we daarin de veranderingen en ontwikkelingen na. Vervolgens kijken we waar de mensen in de Vier Ambachten van hebben geleefd. Welke waren hun middelen van bestaan?

In een derde gedeelte vertellen we hoe de Vier Ambachten werden bestuurd en welke belangrijke gebeurtenissen daarin sedert 1242 hebben plaatsgevonden. Daarbij zullen we ook aandacht besteden aan de gebeurtenissen, die tijdens de zestiende eeuw geleid hebben tot het uiteenvallen van de Vier Ambachten.

2. DE VIER AMBACHTEN : EEN POLDER- EN MOERGEBIED

Het woongebied van de Vier Ambachten was voor 1242 sterk uitgebreid door vele bedijkingen. Vele schorgebieden waren door verschillende instellingen en particulieren met dijken drooggelegd. Daaronder bevonden

zich overwegend grote abdijen, zoals die van St. Pieters en St.-Baafs te Gent, maar ook de kloosters van Boudelo en Ter Duinen en het Kapittel van Kortrijk om er maar enkele te noemen. Daarnaast hebben eveneens vele particulieren samen met de vorst grote gedeelten van de uitgestrekte schorgebieden bedijkt.

De landaanwinst vond vooral in het noorden van de Vier Ambachten plaats. Daar ontstonden de poldergebieden, waar eertijds schapen graasden, waardoor tegelijkertijd de Honte tot een kleiner stroomgebied werd teruggedrongen. Tijdens de dertiende eeuw was de Honte in feite niets meer of minder dan een bescheiden riviertje, aan wiens rechter oever de poldergebieden zich verder noordwaarts uitstrekten. In de polders lag een vruchtbare kleibodem, die men uitstekend kon bebouwen.

In het zuiden van de Vier Ambachten lagen de moergebieden. Gebieden met dikke veenlagen aan het oppervlak of net daaronder. De moeren bevatten veel turf en strekten zich op onregelmatige wijze uit vanaf het westen naar het oosten. Zij vormden de zuidelijke begrenzing van de Vier Ambachten en liepen hier en daar nog verder naar het zuiden in het Land van Waas en Beveren.

In deze grote moercomplexen liepen vele kleinere vaarten en stroompjes veelal in zuidelijke richting. Vanuit de twee steden Axel en Hulst liepen twee waterwegen in noordelijke richting. Axel was met de Axelse Vaart, die tussen Overslag en Terneuzen liep met de Honte verbonden. Hulst stond via de Hulsterhaven in open verbinding met de Hont. Op de bekende Dampierre-kaart krijgen we toch een zekere indruk hoe de Vier Ambachten er tijdens de dertiende eeuw hebben uitgezien.

In de loop van de volgende eeuw stond het landschap regelmatig onder grote druk. Overstromingen teisterden het gebied en waren frequent oorzaak van tijdelijk of definitief landverlies. Heel bekend zijn de overstromingen tijdens het laatste kwart van de veertiende en het eerste kwart van de vijftiende eeuw. De Braakman kreeg een van zijn eerste uitbreidingen, waarbij grote stukken van het Boekhouterambacht in de golven verdwenen. In 1488 en volgende jaren voltrok zich in dit gebied weer een ramp. Nu overstroonden er vele duizenden gemeten cultuurgrond door het doorbreken van de sluis te Nieuwersluys. Deze lag in de oude landdijk, de Dijk van Artois. Daardoor verdwenen niet alleen grote gedeelten van Boekhouter- en Assenederambacht in zee, maar ook het westelijk stuk van Axelambacht. Dit was aanleiding genoeg afdoende maatregelen te nemen en zodoende werd in 1494 de grote Landdijk tussen Boekhoute en Terneuzen aangelegd.

In de loop van de zestiende eeuw werden nogmaals

gebieden in de Vier Ambachten aangetast door het zeewater. Een van die gebieden lag langs de Honte in de parochie van Hontenisse in Hulster-ambacht. Hier verdwenen opnieuw enkele duizenden gemeten cultuurgrond in zee. De zestiende eeuw verwelkomde ook de herdijking van enkele duizenden gemeten in het Braakmangebied, zowel in het noordelijk - als in het zuidelijk gedeelte. Eveneens moesten de Vier Ambachten in deze eeuw het hoofd bieden aan twee geweldige stormvloed in de jaren 1530 en 1570. Bovendien scheidde de Nieuwe Vaart van Gent het Assenederambacht reeds in een oostelijk en in een westelijk gedeelte.

Nauwelijks hersteld van deze rampen werden tussen 1583 en 1586 de zeedijken op een aantal strategische en daarmee kwetsbare punten opzettelijk vernield. Dit gebeurde tijdens de godsdienstoorlogen. Niet alleen de oorlog, maar ook de enorme overstromingen hebben het woongebied van de Vier Ambachten voorgoed in twee afzonderlijke stukken verdeeld. Vanuit het Land van Saeftinghe vormde zich een diepe stroomgeul in zuidelijke richting, die dat gebied voorgoed deed verdwijnen samen met het oostelijk gedeelte van Hulsterambacht. Vanuit het noordoostelijk punt (Kampen) in Axelambacht en een punt even ten oosten van Terneuzen ontstonden twee stroomgeulen, die het volledige noordgedeelte van Axelambacht deden overstromen en het Kwartier van Terneuzen tot eiland reduceerden. Tenslotte deed de stroomgeul bij Buucxgate even ten westen bij Axel in de Landdijk een stroomgeul ten zuiden van Axel ontstaan, die het volledige Axelambacht deed inunderen op de stad Axel en enkele hoger gelegen stukken rondom Zuiddorpe na. Hulst was gedurende enkele jaren zelfs maar met één enkele dijk met het zuidelijk gelegen achterland verbonden.

Tijdens de laatste tien jaar van de zestiende eeuw werden rond Terneuzen en Axel alweer een aantal poldergebieden herdijkt. Het duurde echter tot het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) voordat er weer op grote schaal polders herdijkt konden worden. De herdijkingen vonden plaats aan de oostzijde van Hulsterambacht, ten westen van de stad Hulst en rondom Sas van Gent.

In de loop van de volgende eeuw werden in regelmatig tempo heel wat verdronken polders herdijkt. Maar het gebeurde ook, dat deze weer moedwillig werden prijsgegeven, doordat tijdens oorlog de dijken opnieuw werden doorgestoken. Een prachtig voorbeeld vormen in dit opzicht de polders van Absdale en de Ferdinanduspolder ten zuidwesten van de stad Hulst. Zij werden tijdens de verschillende Franse oorlogen soms tot tweemaal toe doorgestoken.

De nieuwe polders kregen veelal een geheel andere vorm en een oppervlakte dan de oude polders. Velen werden in de loop van de zeventiende en achttiende eeuw om de verschillende forten gelegd. Deze forten -

nu bekend als de fortenlinie - waren uiteraard bedoeld als strategische punten in het eertijds verdronken land, maar zijn nu de nog duidelijk zichtbare relict in het landschap van vervlogen tijden, die veelal alleen nog maar de belangstelling van de toerist opwekken.

Vanaf medio zeventiende eeuw werd het noordelijk stuk van Axelambacht geleidelijk weer herdijkt, waarbij men zelfs meer poldergebieden op de Honte (Wester-schelde) kon herwinnen dan die welke in 1584 waren overstromd. Tegen de Franse Tijd was het zuidelijke stroomgeulengebied alweer herdijkt.

Tijdens de negentiende eeuw werd het schorregebied in het zuiden van het Land van Saeftinghe systematisch herdijkt. Tegelijkertijd en ook nog deze eeuw werd het restant van het Braakman gebied herdijkt.

Begin negentiende eeuw werd opnieuw een vaart aangelegd. Ditmaal ging het om het Kanaal van Terneuzen naar Gent, dat opnieuw het landschap in tweeën deelde. Overzien we het huidige landschap van de voormalige Vier Ambachten, dan is er in feite een tweedeling. Aan de ene kant hebben we nog grote stukken van het oude laatmiddeleeuwse landschap over. Dit vinden we vooral in de ambachten van Assenede en Boekhoute ten zuiden van de Landdijk en ten noorden van Hulst tot aan Perkpolder. Enkele uitzonderingen daargelaten is het overige gebied der Vier Ambachten een jong poldergebied.

3. DE BASIS VAN HET BESTAAN

Zoals we hiervoor al zeiden is een belangrijk gedeelte van het gebied der Vier Ambachten ingepolderd. Met name de grote kloosterinstellingen hebben daartoe een niet te onderschatten bijdrage geleverd.

Zij exploiteerden hun nieuwe polders eerst zelf door het inzetten van lekenbroeders. De cisterciënzer abdij Ter Duinen vormt hiervan een mooi voorbeeld. De abdij had uitgestrekte bezittingen in het noorden van Hulsterambacht. Zij bouwde daar uithoven, waarvan de belangrijkste het Hof ten Zande (huidige Kloosterzande) was. Tot ver in de dertiende eeuw liet zij lekenbroeders het land bewerken en ging pas in de loop van de veertiende eeuw over tot het verpachten van het landbezit. De dertiende eeuw is dan ook de tijd van het ontstaan van de grangriae, zoals we die nog bij Lissewege en in Veurne-ambacht aantreffen. De te Zande gevestigde rentier (rentmeester) hield zich bezig met het jaarlijks (of halfjaarlijks) innen van de pachten en het onderhoud van de zeedijken.

Andere abdijen volgden het voorbeeld van Ter Duinen of waren deze daarin al voorgegaan. Een van die kloosters was Boudelo met zijn uithof te Lamswaarde/Ser Pauwelspolder in Hulsterambacht of de abdij van Marquette bij Wachtebeke.

Weer andere kloosterinstellingen vestigden zich zelf in het gebied van de Vier Ambachten. Een voorbeeld daarvan is het vrouwenklooster Terhaghen bij Axel, dat daar in de buurt vele honderden gemeten grond exploiteerde. Een ander voorbeeld is het wat bescheidener klooster van Assenede en de abdij van Doornzele.

Naast de vele kloosters waren er ook nog een zeker aantal hospitalen en kapellen en andere religieuze diensten met grondbezit, dat vrijwel in alle gevallen in pacht werd uitgegeven.

Een bijzondere plaats nemen de kapittels in. Een voorbeeld daarvan is het Kapittel van Kortrijk en dat van Doornik. Zij bezaten naast land ook vrij omvangrijke tiendrechten in de Vier Ambachten, met name in Hulsterambacht en het Land van Saeftinghe. De St. Baafs- en St.-Pietersabdij bezaten eveneens tienden in de ambachten van Boekhoute en Assenede.

Al deze instellingen hadden dus een grote economische macht in de Vier Ambachten, waarvan grondbezit en de exploitatie daarvan de basis vormde. Het zou onjuist zijn te menen, dat het rijke landbouwgebied door hen langzaam werd leeggezogen. In tegendeel, vele instellingen droegen grote verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de dijken en de binnenwaterwerken in het gebied. Zij waren het immers, die de voorwaarden hadden geschapen waaronder het landschap tot stand was gekomen en verder blijvend in cultuur kon worden gebracht, waardoor vele mensen een middel van bestaan kregen.

Wat geldt voor de zojuist beschreven instellingen, geldt in grote trekken ook voor de particuliere grondbezitters en voor de vorst. We kunnen bij gebrek aan bronnen geen duidelijk inzicht krijgen in de activiteiten van de particulieren. De vorst daarentegen speelde in meer dan één opzicht een belangrijke rol.

Hij was niet alleen bezitter van uitgestrekte gebieden langs de Hontekust, maar bezat ook vrij omvangrijke moergebieden in het zuiden van de Vier Ambachten. Maar hij was hier niet de enige bezitter, ook vele kloosters en particulieren hadden er moeren.

Daarmee komen we bij het tweede hoofdmiddel van bestaan; de moerexploitatie. We hebben het met opzet over moerexploitatie, omdat het veen hier voor tweërlei doeleinden gebruikt werd.

In de eerste plaats werden grote gebieden hier ontveend voor de zoutwinning. Het daarbij gevolgde procédé was het volgende. Het uitgehaalde veen werd eerst gedroogd. Na droging werd het in grote hoeveelheden verbrand en de as met zeewater in de zgn. zoutpannen gekookt. Tijdens dit koken verdampte het water en sloeg het zout in de zoutpannen neer. We noemen deze vorm van zoutwinning ook wel selnering (le sel = het zout). Tot hoe lang men op deze wijze zout heeft gewonnen is niet meer precies na te gaan. Wel is duidelijk, dat het

inlandse zout door vreemd zout werd verdrongen. Dit was evenwel een geleidelijk proces, dat naar alle waarschijnlijkheid al in de veertiende eeuw begonnen is, maar pas in de loop van de vijftiende eeuw zijn definitief beslag kreeg.

In de tweede plaats werden er uit de moeren scheepsledingen vol turf gedolven, die als brandstof diende. De turf werd via een ingewikkeld net van vaarten, leden en kanaaltjes naar de stedelijke centra afgevoerd. Een gedeelte van het gedolven turf diende als brandstof voor de selnering.

In de loop van de vijftiende en zeker in de zestiende eeuw was het overgrote deel van de moeren al ontveend. Wat dan overbleef waren de woeste gronden, die slechts met veel zorg in cultuur konden worden gebracht. Een mooi voorbeeld van zo'n ontveend gebied is het moercomplex van de abdij Marquette bij Wachtebeke. De woeste gronden werden in de Middeleeuwen vaak aangeduid als: wastine, of woestine. De pachtopbrengst van de woestinen was uiteraard heel wat minder dan die der kleigronden in de polders.

In de steden, zoals Axel, Hulst en Hughersluus floreerde de ambachtelijke nijverheid. Daartoe behoorden zowel te Axel als te Hulst de lakennijverheid. De lakennijverheid daarentegen werd sterk overschaduwd door de selnering. Het stedelijk patriciaat van Axel en Hulst bezat in de buurt van de stad een aantal zoutketen met zoutpannen, waarin zout werd geraffineerd. Zoals gezegd waren beide stadjes ook verbonden met open zee, zodat de zouthandelaren gemakkelijk Zeeland en de Vlaamse zeekust konden bereiken, waar nog een aantal andere zoutcentra lagen.

In de steden woonden verder nog een aantal grondbezitters, die als een soort rentenier van de opbrengst van hun grondbezit, dat buiten de stad lag, leefden. Enkele van deze particuliere grondbezitters exploiteerden ook een of meerdere molens, zoals te Axel, Assenede en Hulst. Terwijl het veen als een natuurlijke 'delfstof' in het gebied voorkwam was er nog een andere. Dit was de klei, die op verschillende plaatsen als grondstof voor de steenbakkerij diende. De mededelingen van de tijdgenoot hierover zijn zeer spaarzaam, maar het lijkt geen twijfel dat dit op meerdere plaatsen tegelijk voorkwam. We betwijfelen echter wel dat dit bedrijf heeft geleid tot een levendige handel of zelfs tot export.

Na de scheiding van de Vier Ambachten valt het gebied praktisch geheel terug op zijn agrarische leest. Uitzondering vormt in dit opzicht de bloeiende visserij te Boekhoute, die zich later naar Philippine verplaatst heeft.

In de loop van de negentiende eeuw ontstaan weer wat commerciële activiteiten, die zich met name langs het Kanaal van Terneuzen naar Gent concentreerden. Ook langs de Nederlands-Belgische grens ontwikkelt zich

een textielnijverheid, die zijn bestaan kan rekken tot in de eerste helft van de twintigste eeuw. Basis hiervan vormde de vlaseelt in de zeepolders.

De verdere ontplooiing van het gebied in de laatste honderd jaar spreekt tot de verbeelding. De Kanaalzone is inmiddels uitgegroeid tot een gebied met een bruisende activiteit op voornamelijk industrieel vlak zowel op Nederlands als op Belgisch gebied.

Hoewel de gebieden aan weerszijden van het kanaal hun agrarisch karakter goeddeels konden bewaren, vonden ook hier opmerkelijke veranderingen plaats. Het Braakmangebied en het gebied ten zuidoosten van Wachtebeke richtten zich op het toerisme. Dit deed ook Hulst met zijn oude omwalde stadscentrum. Verder ontwikkelden zich te Hulst en elders grotere en kleinere dienstverlenende bedrijven en bedrijfjes.

De snelle ontwikkelingen van de laatste 150 jaar hebben het gebied van de voormalige Vier Ambachten wel veranderd.

Zo is het kanaal enkele malen verbreed en vormt een oost-west barrière. De aanleg van de expressweg Antwerpen - Knokke heeft een noord-zuid barrière opgeworpen. In een brede band en aan weerszijden van het kanaal is het oude landschap totaal verdwenen.

4. HET BESTUUR

In 1242 kregen de Vier Ambachten een gemeenschappelijke keur. Zo'n keur kunnen we beschouwen als een soort grondwet voor een bepaald gebied: een document met uitgebreide regel- en wetgeving voor de inwoners en de bestuurders van het gebied.

De keur werd verleend door de Vlaamse graaf, Thomas en gravin Johanna. Reeds verschillende geleerden hebben de keur onderzocht, waaronder Warnkönig in de vorige eeuw, Meerkamp van Embden en De Smidt in deze eeuw. Zij wijzen erop, dat de keur een voorganger heeft gehad, die enkele decennia ouder moet zijn geweest.

De geschiedenis van de Vier Ambachten gaat dan ook veel verder terug dan 1242. In die voorgaande eeuwen was er tussen de Vlaamse graaf en de graaf van Holland en Zeeland strijd om de juiste loop van de grens tussen beider gebied, waarbij de Vier Ambachten bestuurlijk ook ter sprake kwamen. Ook in ruimer verband lagen de Vier Ambachten in een grensgebied namelijk de gebieden die officieel tot het Duitse Rijk behoorden en die gebieden die tot de Franse Kroon behoorden. In die tijd noemde men het eerste gebied Rijks-Vlaanderen en het tweede Kroon-Vlaanderen. De Vier Ambachten behoorden goeddeels tot Rijks-Vlaanderen.

In kerkelijk opzicht vielen de Vier Ambachten onder het bisdom Utrecht. Beter gezegd: de Vier Ambachten ressorteerden onder het financieel beheer en bestuur van

de Officiaal van de aartsdiaken van de Utrechtse Dom. Deze officiaal had invloed op benoemingen van pastoors en kapelaans, inde bepaalde rechten, hield toezicht en kwam daartoe af en toe eens op inspectie in het gebied. Hij was dus praktisch nooit in de Vier Ambachten aanwezig. Er resideerde in Hulst daarom een deken, de Deken van de Vier Ambachten. De kerkelijke naam van de Vier Ambachten luidde: QUATUOR OFFICIA FLANDRIAE. Verder was het hele gebied verdeeld in vele afzonderlijke parochies, waarvan de grenzen vaak niet gelijk waren aan de bestuurlijke gebieden in wereldlijk opzicht.

Veelal deelde de Utrechtse Dom veel van zijn rechten met de grootste abdijen, die grondbezit en uithoven in het gebied hadden, zoals de abdij van Drongene en het Kapittel van Kortrijk en een aantal adellijke heren: Ghistele, Van Maelstede, Van BourgondiëWacken etc. Slechts enkele gebiedjes vielen onder het bisdom Doornik, waaronder het Land van Saeftinghe (buiten de Vier Ambachten).

Aan deze kerkelijke bestuursindeling kwam in 1559 een eind en vielen de volledige Vier Ambachten onder het bisdom Gent. Met de Reformatie en de scheiding van de Vier Ambachten behielden de zuidelijke twee hun kerkelijk bestuur. In het noorden werden de verschillende gebieden in kerkgemeenten ingedeeld, die weer onder een classis vielen, waarboven een Provinciale en daarboven een Nationale synode stond.

We keren terug naar de keur uit 1242. Deze bestond uit drie afdelingen, namelijk hoe het bestuur in elkaar zit en dient te functioneren; wat de rechten, plichten en straffen zijn en hoe de waterstaat georganiseerd is. Daar het te ver leidt op alle drie in te gaan, willen we hier alleen een enkel woord wijden aan het bestuur.

Elk van de vier ambachten had een eigen schepenbank. Deze schepenbank (in Nederland zouden we over gemeentebestuur spreken) bestond uit zeven schepenen, die steeds maar één jaar in functie bleven, maar na drie jaar weer konden worden herkozen. Na voordracht werden zij door de graaf aangesteld. Naast de zeven had elk ambacht zijn eigen griffier of secretaris. Deze was tevens belast met de financiën van het ambacht. Hij pachtte veelal zijn ambt voor een periode van jaren aaneen. Daarnaast fungeerde er nog een schout, die eveneens zijn ambt pachtte van de erfschout. Laatste bezat het schoutambt in eigendom. De schout was belast met dijkzaken en politiezaken.

Naast de schepenbank, de griffier/ontvanger en de schout was er nog een door de graaf aangestelde baljuw. Deze had tot taak de grafelijke belangen in het ressort in het oog te houden, hield zich bovendien met allerlei rechts- en politiezaken bezig en adviseerde de graaf, wanneer hem uit één der ambachten een verzoek bereikte. Terecht werd de baljuw als 'het oog der graaf'

beschouwd. De baljuw pachtte zijn ambt voor een vastgestelde periode van drie, zes of meerdere jaren aaneen. Boven de baljuw van het afzonderlijke ambacht stond nog de Baljuw der Vier Ambachten. Dit type ambtenaar verdween rond 1500 van het toneel. Zijn ambt en functies tijdens de vijftiende eeuw is zeer recent vrij grondig onderzocht.

Naar buiten hadden de Vier Ambachten op gewestelijk vlak nog te maken met de grafelijke ambtenaren en instellingen voor wat rechtspraak en financiën betreft. In de loop van de Late Middeleeuwen waren dit resp. de Raad van Vlaanderen, als de hoogste gewestelijke rechtbank die te Gent was gevestigd én de Rekenkamer, die als een soort financieel controle-orgaan te Rijsel was gevestigd. Bij een zestal omschreven misdaden kwam een verdachte uit de Vier Ambachten voor de Raad van Vlaanderen. Daarnaast kon men bij de Raad ook in beroep gaan als men het met het vonnis van de eigen vierschaar niet eens was. Bovendien konden de vier als ze met elkaar of met andere gebieden onmin hadden hun zaak voor de Raad brengen. Dit laatste gebeurde tot ver in de vijftiende eeuw veelal voor de magistraat van Gent, namelijk voor de Schepenen van de Keure en Gedeele. Deze deden dan een uitspraak in een geschil ofwel bekrachtigden een besluit van de Vier Ambachten.

In de loop van de vijftiende en zestiende eeuw werden de Gentse schepenen steeds minder belangrijk en namen de gewestelijke (vorstelijke) instellingen meer en meer hun plaats in zoals de genoemde Raad van Vlaanderen. De Rekenkamer controleerde elk jaar de rekening van elk van de vier ambachten en gaf advies inzake nieuwe belastingen (ommestellingen).

Verder trokken de Vier Ambachten ten hove indien dat in bijzondere gevallen (beden) gewenst was. Zij stuurden dan een delegatie, die eerder de taak had om de geldnood en het geldverzoek van de vorst aan te horen dan wel daarin te consenteren. Dit laatste was voorbehouden aan de gewestelijke standenvetegenwoordiging van Vlaanderen bestaande uit Vier Leden (Gent, Brugge, het Vrije van Brugge en Ieper).

Sedert eind vijftiende eeuw konden de Vier Ambachten in rechtszaken en onderlinge geschillen nog een laatste beroep doen op de Grote Raad te Mechelen en op de vorst zelf. Voor andere zaken zoals geld- en bestuurszaken kon een beroep worden gedaan op de regeringsraden te Brussel (1531) ofwel op de landvoogd (-es).

In deze bestuursorganisatie veranderde er na de scheiding in de zestiende eeuw voor de ambachten van Assenede en Boekhoute weinig. Het bleef zo tot aan de Franse Tijd. Wel werd in 1619 de keur uit 1242 door de vorst vernieuwd en sedertdien aangeduid als Costumen. Door de ambachten van Axel en Hulst veranderde er wel een en ander. Hun lokale bestuursvorm werd op een aantal punten gewijzigd. Aanvankelijk werden Axel

met Terneuzen en Biervliet onder één bestuur gebracht, waar van tijd tot tijd nog wat wijzigingen in aangebracht werden (aantal schepenen). Biervliet, dat in feite niet tot de Vier Ambachten behoord had, werd eraan toegevoegd. Terneuzen, Axel én Biervliet werden zodoende als een apart bestuurlijk gebied beschouwd, namelijk als het 'Committimus'.

Voor de Vier Leden van Vlaanderen ruilden zij de Staten van Zeeland in, waarvan i.h.b. de Gecommitteerde Raden het dagelijks toezicht uitoefenden. De Raad van Vlaanderen werd nu de Raad van Vlaanderen te Middelburg.

Niet de vorst, maar de Staten-Generaal in 's-Gravenhage werden nu soeverein, d.w.z. de hoogste macht in het land.

Hulst en Hulsterambacht en ook Sas van Gent werden als Generaliteitsland beschouwd. Zij hadden ook te maken met de Zeeuwse bestuursorganen, maar daarnaast nog direct met de Staten-Generaal, vandaar de naam Generaliteitsland. In de praktijk was er evenwel weinig of geen verschil merkbaar tussen het 'Committimus' en de Generaliteitslanden. Plannen om de stad Hulst met het ambacht van Hulst te verenigen mislukten. Reeds in 1565 was de vereniging van Axel met Axelambacht daaraan voorafgegaan.

Tijdens de Franse Tijd werden de Vier Ambachten weer herenigd in het Departement van de Schelde en als zodanig op 1 oktober 1795 bij Frankrijk ingelijfd. De lokale magistraten werden opgevolgd door de municipaliteiten, waarvan er een aantal in een kanton werden georganiseerd. Daarboven stond de sous-préfecture en daarboven de préfecture te Gent. Op de vele wijzigingen in de bestuurlijke organisatie tijdens deze korte periode kunnen we hier niet ingaan.

Na de Franse Tijd volgde de Hollandse periode, waarin de Vier Ambachten samenbleven. Daarbij kreeg elke kleine gemeenschap (van dorp tot stad) een eigen burgemeester en gemeenteraad. Maar na vijftien jaar scheidten hun wegen alweer. Ditmaal kennelijk voorgoed. Het lokale bestuur aan Nederlandse zijde kreeg zijn definitieve beslag, zoals dat tot 1970 niet werd veranderd. In dat jaar werd er een gemeentelijke reorganisatie doorgevoerd, waarbij er vijf grotere gemeenten werden gevormd, te weten: Hulst, Hontenisse, Axel, Terneuzen en Sas van Gent. Daarmede werd een eind gemaakt aan de sedert de Franse Tijd ontstane bestuursversnippering.

Het aantal van vijf gemeentebesturen nu wijkt niet zoveel af van de Middeleeuwse situatie met zes lokale besturen in het territoire van de Vier Ambachten, te weten: Axelambacht, Assenederambacht, Boekhouster- en Hulsterambacht, Axel en Hulst. Daarbij laten we welgevoegelijk de heerlijkheid Sint Jansteen en de Vrijheid van het Land van Saeftinghe én de stad Hughersluus en

de kleinere heerlijkheden binnen de ambachten van Assenede en Boekhoute e.a. even buiten beschouwing. Aan Belgische zijde waren sedert de Franse Tijd inmiddels een heleboel kleinere gemeentebesturen binnen de ambachten van Assenede en Boekhoute ontstaan, waarvan een bepaald aantal weer ressorteerde onder een arrondissement. Pas in 1975 werd ook hier een gemeentelijke herindeling doorgevoerd. Ook deze was vrij ingrijpend.

De voormalige twee ambachten werden hier volledig versnipperd. Assenede handhaafde zich als gemeente, waar Bassevelde, Oost-Eeklo en Boekhoute aan werden toegevoegd. Ertvelde werd toegevoegd aan de gemeente Evergem (buiten de voormalige Vier Ambachten), Zelzate bleef een zelfstandige gemeente, maar het hele gebied langs het kanaal ten zuiden van Zelzate werd toegevoegd aan de gemeente Gent. Wachtebeke handhaafde zich als zelfstandige gemeente. Daarbij liep er een bestuurlijke scheiding in het gebied der voormalige Vier Ambachten, immers Assenede en Zelzate werden aan het arrondissement Eeklo toegewezen; Evergem met Wachtebeke en het gebied ten zuiden van Zelzate aan het arrondissement van Gent.

De jongste jaren zien we dus zowel aan de Nederlandse als aan de Belgische zijde van de grens dezelfde ontwikkeling op bestuurlijk gebied.

5. DE GESCHIEDENIS VAN DE VIER AMBACHTEN

Met het verlenen van de keur in 1242 verbond graaf Thomas het lot van de vier ambachten aan elkaar. De Vier Ambachten stonden daarmee aan het begin van een periode van bijna 350 jaar, waarin zij elkanders lief en leed deelden. Daarna scheidden de wegen zich om tussen 1795 en 1830 weer bij elkaar te komen. Vanaf 1830 gingen de noordelijke twee en de zuidelijke twee hun eigen weg tot op de dag van vandaag; tot in 1992, wanneer zij elkander weer ontmoeten?

Wat is er in die 750 jaar allemaal gebeurd? Waarom die scheiding? Hoe het toch geheel eigen karakter van de twee noordelijke en de twee zuidelijke ambachtsgebieden te verklaren? In grote lijnen zullen we daarop een antwoord proberen te geven.

De periode van 1242 tot eind zestiende eeuw is een tijd, waarin er zich in de Vier Ambachten een bruisende activiteit ontplooidde, die bij tijd en wijle gruwelijk werd gestoord door een aantal oorlogen. Een van die oorlogen speelde zich medio veertiende eeuw af, een andere een eeuw later. Daarbij ging het in beide gevallen om een strijd tussen Gent en de Vlaamse graaf, waarbij de Vier Ambachten deel uitmaakten van het strijdtoneel.

Eind vijftiende eeuw werden de Vier Ambachten voor de zoveelste maal in het strijdgewoel meegesleept, een

strijd waarbij een groot deel van het gebied in het westen voor heel lange tijd verloren ging. Pas met de Vrede van Cadzand (1493) kwam er een eind aan deze afschuwelijke tijd en kon met de wederopbouw worden begonnen.

De invloed van Gent op de Vier Ambachten was sterk afgenomen en werd met het neerslaan van de Gentse opstand in 1540 volledig gebroken. De zestiende eeuw daarentegen had zijn eigen problemen. De toenemende invloed van het vorstelijk gezag stelde zich teweer tegen de toenemende invloed van de andersdenkenden op godsdienstig gebied. De vorst trachtte ook een eind te maken aan de laatste stuiptrekkingen van overgebleven feodale krachten in de samenleving. Een nieuwe burgerklasse, met name een geletterde burgerklasse, sloeg de handen ineen met de restanten van de feodale maatschappij en de aanhangers van de nieuwe denkbeelden om zo de macht van de vorst te kunnen trotseren. Niet alleen in de Nederlanden, maar overal elders in Europa liepen deze aspiraties uit op bloedige botsingen. In Frankrijk de beruchte godsdienstoorlogen t.t.v. Catharina de Medici; in Engeland medio zestiende eeuw t.t.v. Mary Tudor en in de Lage Landen de strijd tegen de Spaanse overheersing.

De Nederlandse Opstand met al zijn verschillende fasen, waarin de strijd in verschillende gebieden weer oplaaide betekende voor de Vier Ambachten de definitieve scheiding. Na de herovering van Gent (1584) en Antwerpen (1585) werden de Vier Ambachten een zogenaamd frontgebied. Ten zuiden van de verdedigingslijn lag het gebied, dat opnieuw rooms Katholiek was geworden en was teruggekeerd in Spaanse, later Oostenrijkse handen. Ten noorden van de verdedigingslijn lag het gebied van de Vier Ambachten, dat gedeels in zee was verdwenen. Dit gebied werd langzaam, maar zeker geprotestantiseerd, met name het gebied rondom Axel. Dit protestantiseringsproces werd duidelijk versterkt, doordat bij elke herdijking een bepaald gedeelte van de nieuwkomers vanuit het noordelijk (protestant) gebied kwam. Hulst, dat pas in 1645 de Nederlandse zijde 'koos' bleef praktisch geheel rooms Katholiek. Door de voortschrijdende inpoldering tussen Axel en Hulst bleef er toch een duidelijk onderscheid tussen het Hulsterse- en Axelse gebied, maar ook in het gesproken dialect. Het gebied rondom Hulst vertoont dan ook meer raakvlakken met Asseneder- en Boekhouterambacht dan het gebied rondom Axel en Terneuzen. Ook Sas van Gent werd pas laat (1644) aan het Noorden toegevoegd, waarvoor in grote trekken hetzelfde geldt als voor Hulst.

Het gaat dus niet op zomaar een onderscheid te maken tussen Asseneder- en Boekhouterambacht als zuidelijk en rooms Katholiek gebleven ambachten enerzijds en Hulst met Axel als noordelijke en protestant geworden

ambachten anderzijds.

Eind zestiende eeuw zijn de wegen van de vier weliswaar gescheiden, maar steeds werden zij bedreigd door een gemeenschappelijk gevaar. In 1672 was dit het Franse gevaar en in 1702 opnieuw. De Franse Tijd bracht de vier weer tijdelijk onder één en hetzelfde hoofdbestuur. Toch waren de twee noordelijke en de twee zuidelijke ambachten al zover uit elkaar gegroeid, dat er gedurende de Franse en de daarop volgende Hollandse periode weinig meer te bespeuren was van het oude saamhorigheidsgevoel.

In 1830 werd het territoire van de Vier Ambachten opnieuw onveilig gemaakt door Vlaams-Waalse benden, die zelfs het voormalig Nederlandse deel voor de Belgische staat-in-wording opeisten. Men voelde er in het Nederlandse gedeelte weinig of niets voor daarvan deel te gaan uitmaken. De verbondenheid met het Oranjestad was daarvoor blijkbaar te groot. Voor Asseneder en Boekhouterambacht lag dit anders. De mythologisering van de Bourgondische Gedachte, die men vaak in 1815 kon horen, had dus in 1830 in het gebied van de voormalige Vier Ambachten geen weerklank gevonden. Aansluiting bij de Belgische staat was niet meer dan een natuurlijke zaak, de Hollandse Periode werd hier zoals elders in Vlaanderen en Wallonië toch meer gezien in het licht van een nieuwe overheersing.

Staats-Vlaanderen, inmiddels Zeeuwsch-Vlaanderen geworden, werd opnieuw een periferiek gebied binnen de Nederlandse staat, waar het dagelijks leven zijn normale tred hernam. Boekhouter- en Assenederambacht maakten daarentegen kennis met een nieuw soort overheersing: verfransing van bestuur en samenleving, een nieuw soort dirigisme vanuit Brussel én economische achteruitgang.

Bovendien was de Nederlands-Belgische grens nu meer dan ooit grens geworden, zeker tot 1839 toen Willem I zich pas bij de feiten neerlegde. De scheiding van beide gebieden kwam ook nog eens schrijnend naar voren in 1914. Uit het Belgische gebied vluchtten toen vele Belgen naar het noorden, ook naar Oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen. Dit vormde een min of meer hernieuwde kennismaking met elkaar, ook ditmaal weer onder zeer bijzondere omstandigheden al moeten we daarbij direct opmerken, dat bij die vluchtelingen overwegend mensen uit de door de oorlog getroffen gebieden zaten.

Ook in 1940 ontkwamen Boekhoute en Assenederambacht niet aan de repressie van de Duitse bezetter. Deze keer deelde Oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen hun lot. De Tweede Wereldoorlog had alle schijn van een ommekeer in de wederzijdse betrekkingen door de oprichting van de BENELUX, maar daarvan werd in de gebieden in kwestie nauwelijks iets gemerkt. Dit was wel het geval toen in 1957 te Rome de E.E.G werd opgericht, die vanaf dan een begin wilde maken met een vrij verkeer

van goederen, diensten en arbeid binnen de aangesloten lidstaten. Dat betekende dat de Nederlands-Belgische grens langzamerhand minder belangrijk werd.

6. BESLUIT

Helaas moeten we tot op de dag van vandaag vaststellen, dat de landgrens in velerlei opzicht nog een barrière vormt. Er is inmiddels wel een zeer intensief water- en wegtransport over de grens ontstaan, maar dit heeft weinig of niets te maken met het gebied van de voormalige Vier Ambachten, wel alles met de grotere Belgische-, Franse- en Engelse industrie- en havengebieden. Er is inmiddels wel een goede wegverbinding tussen Terneuzen/Axel en Zelzate, maar dit overwegend winkelend en weekendtoeristisch publiek richt zijn aandacht eerst en vooral op Gent en snelt voorbij aan de aantrekkingskracht van Asseneder- en Boekhouterambacht. Andersom richten de Vlamingen uit deze gebieden zich wel meer op Axel en Hulst. Er zijn aan weerszijden van de grens vele en zeer uiteenlopende culturele en sportieve verenigingen, maar met weinig of geen onderlinge contacten of uitwisselingen. Er zijn aan weerszijden van de landgrens groepen en organisaties, die zich met de kwaliteit van ons leefmilieu bezighouden, maar er is nog te weinig coördinatie over en weer.

Dit is maar een willekeurige greep, waarbij we de aanleg van de Kanaaltunnel tussen Engeland en Frankrijk en het belang daarvan voor het Vier Ambachten-gebied nog buiten beschouwing hebben gelaten. Ook hebben we het nog niet over een eventuele vaste oeververbinding over de Westerschelde bij Terneuzen of elders gehad.

Het is opmerkelijk vast te stellen, dat een gebied met een honderden jaren lange gemeenschappelijke geschiedenis zo uiteen kon vallen. Het is eigenlijk triest, dat die scheiding tot in onze eeuw is blijven voortduren. Vele bewoners uit de 29 dorpen en de circa 55 gehuchten van de vroegere Vier Ambachten zijn zich wellicht niet meer bewust van hun gemeenschappelijk cultuur-historische wortels. Het zou daarentegen zeer verheugend zijn, wanneer in onze tijd de "traditie" van de eerste 350 jaar op een geheel eigen wijze, in een geheel nieuw en groter kader en met fris élan weer wordt voortgezet.

Adrie de KRAKER

Tekening conform kopie van een kaart in 1575 R.A. Kortrijk fonds - Onze Lieve Vrouw
Noorden van Hulster Ambacht.

DE STAAT VAN ONZE BEVOLKING

Geboorten derde kwartaal 1991

VOGELEER SHANNON, dochter van Gerrit en van Van Damme Myriam, Vinkenstraat, 6 Gent 02/07/1991
 DE SCHEPPER BEN, zoon van Michel en van Van de Walle Ann, Molenstraat, 14 Gent 08/07/1991
 GHANG VICKY, dochter van Chang Han-Yun, Peene, 30 Gent 23/07/1991
 GOOSSENS JENS, zoon van Dirk en van Van Weynsberghe Vera, Gladiolenlaan, 1 Gent 26/07/1991
 VAN DEN BRANDE KYRIAN, zoon van Eric en van Schelstraete Kathy, Kleistraat, 29 Gent 29/07/1991
 VANKERCKHOVE MIKE, zoon van Chris en van Raman Sandra, Spechtstraat, 9 Gent 30/07/1991
 SCHEPENS ANDY, zoon van Rudy en van Van Aude-naerde Nancy, Oudeburgse Sluis, 28 Gent 03/08/1991
 VANDEPERRE PIETER, zoon van Walter en van D'Hondt Marleen, Stationsstraat, 58 Gent 06/08/1991
 BRYNS MEIKE, dochter van Dirk en van Aelterman Hugette, Krokussenlaan, 15 Gent 07/08/1991
 TANGHE ISMAELLA, dochter van Luc en van Van de Veire Chantal, Krokussenlaan, 6 Gent 10/08/1991
 BOMMAREZ KATRIEN, dochter van Luc en van Alting Maria, Palingstraat, 2 Gent 20/08/1991
 MISSEGHERS MEGAN, dochter van Frank en van De Visscher Caroline, Langelede, 94 Gent 26/08/1991
 VAN SEMMERTIER LIES, dochter van Freddy en van De Cooman Krista, Molenhoek, 60 Gent 30/08/1991
 VAN NIEULAND SANDER, zoon van Rudy en van De Coninck Martine, Molenhoek, 28 Gent 15/09/1991
 DE KERPEL CYNTHIA, dochter van Marc en van Hermans Ria, Molenstraat, 23 Gent 17/09/1991
 MEULAND THIMOTHY, zoon van Geert en van Garcet Sandra, Lijsterstraat, 36 Gent 23/09/1991
 DE WEVER KENNETH, zoon van Herbert en van Anecaert Martine, Irislaan, 10 Gent 28/09/1991

Huwelijken derde kwartaal 1991

12/07/1991
 ROEGIES IGNACE, Koningin Fabiolalaan, 10 Zelzate
 IELEGEMS SONJA, Meersstraat, 90 Wachtebeke 19/07/1991
 DE CREUS KRISTOF, Tulpenlaan, 11 Wachtebeke
 BARDYN VIRGINE, Meersstraat, 64 Wachtebeke 26/07/1991
 BAETENS ALEX, Rechtstraat, 62 Zaffelare
 DE MEY ANN, Kalve, 56 Wachtebeke 03/08/1991
 DE VYLDER GEERT, Kerrebroekstraat, 7 Beervelde
 DE CALUWE KATRIEN, Kalve, 30 Wachtebeke 09/08/1991
 DE CALUWE MARC, Stationsstraat, 157 Wachtebeke

BOON CLAUDIA, Stationsstraat, 157 Wachtebeke 09/08/1991
 MOEYKENS PATRICK, Wittemolenstraat, 130 St.-Amandsberg
 HILLAERT ANN, Vinkenstraat, 18 Wachtebeke 09/08/1991
 VAN DEN ABEELE GUNTER, Merelstraat, 82 Wachtebeke
 VERKISSEN PEGGY, Gladiolenlaan, 9 Wachtebeke 10/08/1991
 VANCAEYZEELE DIRK, Zelzatestraat, 66 Assenede
 VAN DE VOORDE LEEN, Ramonshoek, 5 Wachtebeke 23/08/1991
 VANDE WALLE WIM, Melkerijstraat, 22 Wachtebeke
 VAN NEER CHRISTEL, Rozenlaan, 23 Wachtebeke 30/08/1991
 MUSSCHE PHILIP, J. Van Arteveldelaan, 1 Ertvelde
 DIERICK LIEVE, Melkerijstraat, 62 Wachtebeke 06/09/1991
 WILLEMS FRANK, Abdijstraat, 80 Assenede
 VAN KWIKKELBERGHE MARIANNE, Oudeburgse Sluis, 46 Wachtebeke 07/09/1991
 WAEYTENS DOMINIQUE, Tulpenlaan, 17 Wachtebeke
 VAN CAUWENBERGHE LIEVE, R. De Deckerlaan, 10 Zelzate 13/09/1991
 VERCAMMEN RUDI, Molenhoek, 52a Wachtebeke
 MEIRTE VEERLE, Molenhoek, 52a Wachtebeke 14/09/1991
 VAN WIJNSBERGE LUC, Jaak Janssensstraat, 54 Gent
 VAN DER SYPT CITTA, Axelsvaardeken, 64 Wachtebeke 16/09/1991
 FRANKEN ADRIANUS, Dorp, 2 Wachtebeke
 PLATTEAU JEANOT, Oostveld Kouter, 72 Lovendegem 20/09/1991
 DE WINDT THIERY, Verbeuldestraat, 17 Wachtebeke
 VAN ASSEL LINDA, Cornilstraat, 4 Wachtebeke 20/09/1991
 MEULAND GEERT, Koningin Fabiolalaan, 6 Zelzate
 CARCET SANDRA, Lijsterstraat, 36 Wachtebeke 27/09/1991
 DE MAESSCHALCK GEERT, Tuinwijk, 21 Lochristi
 DE MEURICHY CAROLINE, Bovenhoek, 11 Wachtebeke

Overlijdens derde kwartaal 1991

DE BRUYNE MARIA, wed. De Bruyne Joseph, 88 j.

Langelede, 110 Gent 02/07/1991
 COUPE RAPHAEL, wedn. Casters Hubertine, 84 j.
 Meersstraat, 31 Wachtebeke 06/07/1991
 GENTBRUGGE GUSTAAF, wedn. De Vos Irma, 93 j.
 Kalve, 71 Wachtebeke 18/07/1991
 DELANGHE EVARISTE, echtg. De Block Anna, 80 j.
 Langelede, 120 Gent 27/07/1991
 VAN DE VOORDE MARIA, echtg. Vlaminck Robert,
 80 j. Dorp, 25 Gent 29/07/1991
 VERPLANCKE ISIDORUS, echtg. De Coninck Anna,
 88 j. Papdijk, 15 Gent 31/07/1991
 VANHOUTTE MARCEL, echtg. Chalmet Geramine,
 81 j. Akkerstraat, 28 Wachtebeke 07/08/1991
 HILLAERT ALBERT, wedn. De Smet Florida, 76 j.
 Kalve, 36 Wachtebeke 07/08/1991
 DE MERVIELDE LOUISE, wed. Van de Velde Theo-
 file, 84 j. Stationsstraat, 47 Gent 11/08/1991
 GERRES ALBERT, echtg. Veldeman Elza, 75 j.
 Meersstraat, 31 Gent 22/08/1991
 DROESBEKE ACHIEL, echtg. Van Hoecke Joanna, 77
 j. Puyenbrug, 1 Wachtebeke 22/08/1991
 VAN HIMME ALFONS, echtg. Bruggeman Marguerite,
 72 j. Langelede, 90 Zelzate 23/08/1991
 VAN BAMBOST GILBERT, echtg. Van Waes Chris-
 tiane, 53 j. Dorp, 4 Gent 23/08/1991
 VERVAERT CORALIE, ongehuwd, 79 j. Dorp, 25
 Gent 26/08/1991

VAN WAES ROBERT, echtg. De Quick Diana, 60 j.
 Langelede, 18 Wachtebeke 27/08/1991
 VAN ASSEL PROSPER, echtg. Coone Gizella, 74 j.
 Dorp, 75 Gent 28/08/1991
 COLSON GERRIT, echtg. Gabriel Freya, 38 j. Bloe-
 menweg, 23 Gent 29/08/1991
 MICHIELS CARALIE, echtg. L'Ecluse Petrus, 78 j.
 Vieruitersten, 2 Gent 03/09/1991
 DE VUYST ADOLPHE, 69 j. Merelstraat, 44 Gent 09/
 09/1991
 CAMMAERT ELISABETH, wed. Hanssens Joseph,
 90 j. Dorp, 40 Wachtebeke 11/09/1991
 POPPE MARIA, echtg. Bruggeman Alfons, 78 j. Lan-
 gelede, 25 Gent 14/09/1991
 WAUTERS SUZANNA, wed. De Houx Achille, 81 j.
 Godshuisstraat, 13 Wachtebeke 16/09/1991
 DHAENE ANDRIANA, wed. Hillaert Cyrille, 80 j.
 Godshuisstraat, 13 Wachtebeke 16/09/1991
 HEIRWEGH MAGDELEINE, wed. Provost Emiel, 84
 j. Meersstraat, 31 Gent 17/09/1991
 VERDURMEN ZULMA, wed. De Meurichy Leo, 81 j.
 Bovenhoek, 9 Wachtebeke 21/09/1991
 DE GUSSEM ANDRE, echtg. Boone Diana, 42 j.
 Bovenhoek, 20 Gent 25/09/1991
 MEULAND THIMOTHY, zootje van Geert en van
 Garcet Sandra, 2 dagen, Lijsterstraat, 36 Gent 25/09/
 1991

INHOUDSLIJST

Jg. 18 Nr. 4

Voorwoord - lidgeld en beste wensen

Gedicht - uit de bevolkingsregisters

Ten huize van - Alice Michiels

Beeldekens uit onze kinderjaren - vakantie -

op reis tijdens de vakantie

“t Conzul” keuring voor het leger voor 40.

De vier ambachten

De staat van onze bevolking

Inhoudstafel 4e kwartaal 1991

P. Hesters blz.49

O. Galens blz.50

M. Migom blz.51

P. Hesters blz.52

F. De Block blz.54

A. de Kraker blz.55

blz.63

blz.64